

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

**«Ο ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ (ΕΝ.Φ.Ι.Α)
ΩΣ Ο ΚΥΡΙΟΣ ΦΟΡΟΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ
ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ»**

Βουκελάτος Παναγιώτης

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του
Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης
στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική

Αιγάλεω, 2021

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

**«Ο ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ (ΕΝ.Φ.Ι.Α)
ΩΣ Ο ΚΥΡΙΟΣ ΦΟΡΟΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ
ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ»**

Βουκελάτος Παναγιώτης Α.Μ.: 04118

Επιβλέπουσα: Χατζηδημά Σταματίνα, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Πειραιά, Τμήμα
Οικονομικής Επιστήμης

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του
Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης
στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική

Αιγάλεω, 2021

University of West Attica
School of Administration, Economic, and Social Sciences
Department of Accounting & Finance
M.Sc. in Public Economics and Policy

**«THE TAX ON IMMOVABLE PROPERTY AS THE MAIN TAX
ON POSSESSION OF REAL ESTATE-ELEMENTS OF SOCIAL
AND TAX JUSTICE-EFFECTIVENESS AND COMPARISON WITH
OTHER COUNTRIES»**

Voukelatos Panagiotis R.N.: 04118

Supervisor: Hadjidema Stamatina, Professor in the University of Piraeus, Department of
Economics

Master Thesis submitted to the Dept. of Accounting & Finance of the University of West Attica
in partial fulfilment of the requirements for the degree of M.Sc. in Public Economics and Policy

Egaleo, Greece, 2021

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών

Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

Τίτλος εργασίας

**«Ο ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ (ΕΝ.Φ.Ι.Α)
ΩΣ Ο ΚΥΡΙΟΣ ΦΟΡΟΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ
ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ»**

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής

Εγκρίθηκε από την εξεταστική επιτροπή την 15/7/2021

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1	Χατζηδήμα Σταματίνα	Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Πειραιά	
2	Στρόμπλος Νικόλαος	Διδάσκων, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής/Διευθυντής στην ΕΛΣΤΑΤ	
3	Βαβούρα Χαρίκλεια	Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Nottingham	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο/η κάτωθι υπογεγραμμένος/η **ΒΟΥΚΕΛΑΤΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ**..... του **ΙΩΑΝΝΗ**....., με αριθμό μητρώου 04118..... φοιτητής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «**Δημόσια Οικονομική και Πολιτική**» του Τμήματος «Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής» της Σχολής «Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών» του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδικτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.

Ο/Η Δηλών/ούσα
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΒΟΥΚΕΛΑΤΟΣ

* Όνομα Επώνυμο/Ιδιοτητα

Ψηφιακή Υπογραφή

* Ψηφιακή υπογραφή του επιβλέποντος αν έχει ζητηθεί απαγόρευση πρόσβασης στην εργασία για κάποιο χρονικό διάστημα.

Στην οικογένειά μου

Ο ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΩΣ Ο ΚΥΡΙΟΣ ΦΟΡΟΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ-ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ- ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

Περίληψη

Η φορολογία ανέκαθεν αποτελούσε τον κυριότερο μοχλό λειτουργίας ενός σύγχρονου κράτους αλλά και οποιασδήποτε άλλης οντότητας (αυτοκρατορία, κοινότητα, Δήμος) Μέρος αυτού του συστήματος για την σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα, αποτελεί ο Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων. (ΕΝ.Φ.Ι.Α). Στην συγκεκριμένη εργασία αναλύονται τα στοιχεία που συνθέτουν τον φόρο και διερευνάται κατά πόσον εμπεριέχει στοιχεία φορολογικής και κοινωνικής δικαιοσύνης. Προς τον σκοπό αυτό διεξάγεται έρευνα πεδίου με την χρήση ερωτηματολογίου σε υπαλλήλους της Φορολογικής Διοίκησης (Α.Α.Δ.Ε) Αναλόγως των ευρημάτων της έρευνας θα μπορούσε ο φόρος δυνητικά να ενισχυθεί περαιτέρω, να καταργηθεί ή και να αντικατασταθεί από άλλον φόρο, ενώ παράλληλα γίνεται προσπάθεια ανάλυσης του αντίστοιχου φόρου σε χώρες του Ο.Ο.Σ.Α (Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης)

Σημαντικοί Όροι: ΕΝΦΙΑ, φόρος κατοχής ακινήτων, ιδιοκτησία, ακίνητη περιουσία, φορολογία ακίνητης περιουσίας.

THE TAX ON IMMOVABLE PROPERTY AS THE MAIN TAX ON POSSESSION OF REAL ESTATE-ELEMENTS OF SOCIAL AND TAX JUSTICE-EFFECTIVENESS AND COMPARISON WITH OTHER COUNTRIES

Abstract

Taxation has always been the main lever of operation of a modern state and any other entity (empire, community, and municipality). Part of this system for Modern Greek reality is the Single Real Estate Tax (ENFIA). This dissertation analyzes the elements that make up the tax and examines whether it contains elements of tax and social justice. A field survey has been conducted using a questionnaire for Tax Administration employees. Depending on the results, this tax could potentially be further strengthened, abolished or replaced by other taxes. An analysis - comparison is also made with corresponding taxes of other countries, members of O.E.C.D (Organization for Economic Cooperation and Development).

Keywords: ENFIA, Property Tax, ownership, real estate, real estate taxation.

Περιεχόμενα

Αφιέρωση

Περίληψη

Abstract

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΟΥ

ΦΟΡΟΥ ΚΑΤΟΧΗΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ..... 5

1.1 Αρχαίοι χρόνοι..... 5

1.2 Περίοδος Μ. Αλεξάνδρου..... 6

1.3 Ρωμαϊοκρατία 6

1.4 Μεσαίωνα-Φεουδαλικό σύστημα..... 7

1.5 Από τον Διαφωτισμό έως τις μέρες μας 8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....

ΕΙΔΗ ΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΕΣ ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗΣ 9

2.1 Ορισμός του φόρου..... 9

2.2 Βασικές κατηγορίες φόρων..... 9

2.2.1 Φόροι επί των εισοδημάτων και φόροι δαπάνης..... 9

2.2.2 Φόροι επί της περιουσίας 10

2.2.3 Λοιπές διακρίσεις φόρων 10

2.3 Γενικές θεωρίες για την δίκαιη επιβολή των φόρων 11

2.3.1 Θεωρία του ανταλλάγματος 11

2.3.2 Θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας..... 12

2.3.3 Εφαρμογή των θεωριών στη φορολογία ακινήτων 13

2.4 Άλλα πλεονεκτήματα-μειονεκτήματα του φόρου στα ακίνητα..... 14

2.5 Διαδικασία θεσμοθέτησης και εφαρμογής του φόρου..... 16

2.6 Ανακεφαλαίωση..... 17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....

Ο ΦΟΡΟΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

.....19

3.1 Εισαγωγή 19

3.2 Η δομή του ΕΝ.Φ.Ι.Α 20

3.2.1 Αντικείμενο του ΕΝ.Φ.Ι.Α	20
3.2.2 Χρόνος επιβολής του φόρου	20
3.2.3 Υποκείμενο του φόρου.....	20
3.2.4 Κριτήρια για τον καθορισμό του φόρου. (άρθρο 1 παρ 5 ΠΟΛ 1008/10-1-18)	21
3.2.5 Υπολογισμός της συνολικής αξίας των ακινήτων. (ΠΟΛ 1118/2008).	21
3.2.6 Τύπος υπολογισμού του κύριου φόρου στα κτίσματα, πλην των ειδικών.	23
3.2.7 Υπολογισμός του φόρου για τα οικόπεδα (εντός αντικ.προσδιορισμού).....	25
3.2.8 Υπολογισμός του φόρου στα γήπεδα (αγροτεμάχια)	26
3.2.9 Συμπληρωματικός φόρος	26
3.3 Οι βασικότερες εκπτώσεις στον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων	28
3.3.1 Διαδικαστικά	31
3.4 Πιστοποιητικό ΕΝΦΙΑ	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....
Ο ΦΟΡΟΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΙΔΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ	
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	
(Ο.Ο.Σ.Α)	33
4.1 Μεγάλη Βρετανία	33
4.2 Γαλλία.....	34
4.3 Πορτογαλία.....	35
4.4 Ηνωμένες Πολιτείες.....	35
4.5 Σχέση φόρων τοπικής – κεντρικής κυβέρνησης.....	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ-ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	45
5.1 Αποτελεσματικότητα του ΕΝΦΙΑ	45
5.2 ΕΝ.Φ.Ι.Α και κοινωνική δικαιοσύνη	46
5.3 Φορέας είσπραξης του ΕΝ.Φ.Ι.Α.....	47
5.4 Γενικότερη στάση έναντι του ΕΝ.Φ.Ι.Α	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.....
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ	49
6.1 Ταυτότητα της έρευνας.....	49
6.2 Ευρήματα δειγματοληψίας.	50

6.3 Συσχετισμοί.....	68
6.4 Αποτελέσματα των συσχετίσεων.....	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7.....	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	97
7.1 Σχετικά με την αποτελεσματικότητα.....	97
7.2 Σχετικά με το πόσο καλά γνωρίζουν το φόρο.....	100
7.3 Σχετικά με το αν είναι κοινωνικά δίκαιος ή όχι.....	101
7.4 Φορέας εισπραξής του φόρου.....	102
7.5 Η δικαιοσύνη στο φόρο.....	103
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α (ΠΙΝΑΚΕΣ).....	107
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β (ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ).....	121
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	125

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η φορολογία ήταν και θα είναι πάντα ένα θέμα επίκαιρο, τόσο για τους διοικούντες που παίρνουν τις αποφάσεις, ως προς την επιβολή ή μη ενός φόρου, όσο και για τους διοικούμενους-πολίτες που υφίστανται τις συνέπειες αυτών.

Οι φόροι υπόκεινται σε διάφορες διακρίσεις με κάποιες να έχουν μεγαλύτερη και κάποιες μικρότερη σημασία. Μια διάκριση από τις πιο γνωστές είναι αυτή σε άμεσους και έμμεσους. Σε γενικές γραμμές μπορεί να ειπωθεί ότι άμεσοι φόροι είναι αυτοί που επιβάλλονται στο εισόδημα φυσικών και νομικών προσώπων καθώς και στην περιουσία, ενώ οι υπόλοιποι φόροι (έμμεσοι) επιβάλλονται επί των συναλλαγών όπως επί παραδείγματι, ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α). Οι άμεσοι σχετίζονται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των φορολογουμένων, ενώ οι έμμεσοι είναι τελείως ανεξάρτητοι και γι' αυτό ακριβώς το λόγο θεωρούνται αντίστροφα προοδευτικοί. Αναφορά λεπτομερέστερη για τα διάφορα είδη φόρων θα γίνει σε επόμενο κεφάλαιο.

Στην εργασία αυτή μελετάται ο Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α) που αποτελεί τον φόρο κατοχής των ακινήτων φυσικών και νομικών προσώπων στη Ελλάδα. Είναι άμεσος και επιβάλλεται στο σύνολο των περιουσιακών δικαιωμάτων επί των ακινήτων των φυσικών αλλά και των νομικών προσώπων. Βρίσκεται σε ισχύ ως φόρος ιδιοκτησίας ακινήτων με τη συγκεκριμένη μορφή-δομή από το 2014 αντικαθιστώντας προηγούμενους φόρους όπως τον Φόρο Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας (ΦΜΑΠ) που ίσχυε μέχρι το 2007, το Ενιαίο Τέλος Ακινήτων (Ε.Τ.ΑΚ) για τα έτη 2008 και 2009 και τον Φόρο Ακίνητης Περιουσίας (Φ.Α.Π) από το 2010 έως και το 2013.

Στο πλαίσιο επίσης της συγκεκριμένης έρευνας επιχειρείται μια σύγκριση του ΕΝ.Φ.Ι.Α με αντίστοιχους φόρους άλλων, κυρίως Δυτικών χωρών, έτσι ώστε να δειχθεί το μέγεθος του αποτυπώματός του στο κοινωνικό σύνολο. Αν και είναι γενικώς παραδεκτό από την ακαδημαϊκή κοινότητα, ότι πρόκειται για έναν δίκαιο φόρο υπό την έννοια ότι επιβαρύνει περισσότερο τους έχοντες μεγαλύτερη περιουσία, ενδιαφέρον θα έχει η άποψη αυτών που είναι επιφορτισμένοι με την τήρηση της φορολογικής νομοθεσίας γενικότερα. Αν δηλαδή κάτι τέτοιο επιβεβαιώνεται ή όχι. Για τους σκοπούς της έρευνας γίνεται χρήση ερωτηματολογίου (έρευνα πεδίου-ποσοτική ανάλυση και απευθύνεται αποκλειστικά σε υπαλλήλους της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων. Με την σύνθεση του δείγματος αποκλειστικά από υπαλλήλους, γίνεται προσπάθεια να

εξαλειφθεί, ως έναν βαθμό, η πιθανή μεροληψία που θα προέκυπτε από την πλευρά του απλού πολίτη, που λογικό είναι να εναντιώνεται στη φορολογία ακόμα πιο έντονα, και κυρίως μετά από δέκα συναπτά έτη βαθείας οικονομικής κρίσης. Οι απόψεις όμως όσων εργάζονται στην ΑΑΔΕ έχουν ενδιαφέρον, γιατί κατέχοντας και τις δυο ιδιότητες (φορολογούμενοι με ιδιοκτησία στο όνομα του από τη μια, και υπαλλήλου της Διοίκησης από την άλλη) πιθανότερο είναι να ληφθούν διαφορετικά αποτελέσματα από αυτά που θα λαμβάναμε αν απευθυνόμασταν σε δείγμα μη σχετικό με τη Φορολογική Διοίκηση. Ακόμα όμως και στην περίπτωση που, κατόπιν της επεξεργασίας των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου, θεωρηθεί ο συγκεκριμένος φόρος, άδικος ή αναποτελεσματικός, οι εργαζόμενοι μέσω του ερωτηματολογίου μπορούν να διατυπώσουν-προτείνουν πιθανές άλλες λύσεις.

Στο πρώτο κεφάλαιο θα επιχειρείται να σκιαγραφηθεί το ιστορικό πλαίσιο των φόρων και κατά κύριο λόγο του φόρου περιουσίας ξεκινώντας από τα αρχαία χρόνια και –μετά την πάροδο διαφόρων σημαντικών ιστορικών περιόδων–μέχρι και τις μέρες μας. Στο δεύτερο κεφάλαιο επιχειρείται μια *grosso modo* ανάλυση των διαφόρων ειδών φόρων, των θεωριών περί δίκαιης φορολόγησης και της ανάλυσης των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων των φόρων στα ακίνητα, ενώ στο τρίτο μέρος γίνεται αναφορά τόσο στην δομή του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων και στις εκπτώσεις που προβλέπονται, όσο και αναφορά στο πιστοποιητικό ΕΝΦΙΑ που εκδίδεται κυρίως για τις μεταβιβάσεις των ακινήτων. Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στον αντίστοιχο φόρο που ισχύει σε ορισμένες χώρες του Οργανισμού Οικονομικής Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α) Επιλέγονται χώρες του συγκεκριμένου Οργανισμού διότι μέλος του Ο.Ο.Σ.Α είναι και η Ελλάδα. Να υπενθυμίσουμε ότι στον Ο.Ο.Σ.Α περιλαμβάνονται οι πιο πλούσιες και αναπτυγμένες οικονομίες του κόσμου. Στο πέμπτο μέρος γίνεται αναφορά στα ερευνητικά ερωτήματα και στα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Στο έκτο καταγράφονται τα αποτελέσματα της έρευνας ,ενώ στο έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο αναφέρονται τα συμπεράσματα.

Ένα τελευταίο αλλά βασικό στοιχείο που πρέπει να επισημανθεί είναι το εξής: Στους περισσότερους λαούς αλλά και ιστορικούς περιόδους όπου η μεγάλη πλειονότητα των ανθρώπων εξασφάλιζε τα «προς το ζην» από το έδαφος και την εκμετάλλευση του, το μεγαλύτερο μέρος των φορολογικών εσόδων του κράτους, προέρχονταν από τον αγροτικό τομέα της οικονομίας. Οι φόροι λοιπόν που επιβάλλονταν, δεν σχετίζονταν αποκλειστικά με την ιδιοκτησία κάποιου περιουσιακού στοιχείου (πχ σπιτιού, χωραφιού),. αλλά αποτελούσαν και φόρο εισοδήματος (κυρίως) όσο και ενοίκιο για την

καλλιεργούμενη γη (π.χ δεκάτη). Οπότε υπό αυτήν την έννοια, δεν μπορεί να προσδιοριστεί το φορολογικό βάρος από την ιδιοκτησία, ώστε να γίνει σύγκριση με τον σημερινό ΕΝ.Φ.Ι.Α. Πραγματοποιώντας εν συνεχεία ιστορική αναδρομή, οι αναφορές αφορούν εκ των πραγμάτων γενικότερα στους φόρους που σχετίζονται με τη γη και όχι αποκλειστικά σε κάποιον αντίστοιχο φόρο κατοχής περιουσιακών στοιχείων όπως ο ΕΝΦΙΑ.

Να επισημανθεί ότι το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε για την έρευνα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εργασίας το οποίο βρίσκεται στο παράρτημα στο τέλος της εργασίας. Πολλά στοιχεία κατά την ανάγνωση της παρούσης, για να γίνουν καλύτερα κατανοητά, ο αναγνώστης θα ήταν χρήσιμο να ανατρέχει σ αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΚΑΤΟΧΗΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

1.1 Αρχαίοι χρόνοι

Η ιστορία της φορολογίας είναι μακράν και ανάγεται σε χρόνους ακόμα πιο παλαιούς από την ιστορία του νομισματικού συστήματος με τη μορφή που το γνωρίζουμε σήμερα. Οι πρώτες αναφορές χρονολογούνται περίπου 6.000 χρόνια π.Χ. στην αρχαία πόλη-κράτος Lagash στο σημερινό Ιράκ βορειοδυτικά των ποταμών Τίγρη και Ευφράτη. Ο βασιλιάς χρησιμοποίησε ένα σύστημα φορολογίας που ονομαζόταν bala που σημαίνει «περιστροφή». Με βάση το σύστημα αυτό, δεν φορολογούσε όλη την πόλη, αλλά κάθε μήνα, μόνο ένα τμήμα αυτής υπόκειτο σε φορολογία. Έτσι το έργο των εκτιμητών των φόρων διευκολύνονταν. Θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι αυτό συμβαίνει και στην σύγχρονη εποχή με την χρήση δείγματος φορολογουμένων προς έλεγχο. (<https://www.iaao.org/>)

Πέρα από την αρχαία Βαβυλώνα, υπήρξε η Αίγυπτος, η Περσία, η Κίνα και γενικότερα ολόκληρος ο αρχαίος κόσμος. Ο φόρος περιούσιας επιβάλλονταν πάνω στο έδαφος και στην αξία παραγωγής του. Η Αίγυπτος είχε για χιλιετίες έναν ακμάζοντα πολιτισμό και επέβαλλε φόρους στην αξία των σιτηρών, των βοοειδών και της γης. Οι εγγράμματοι στην αρχαία Αίγυπτο αποτελούσαν περίπου το 1% του πληθυσμού και πολλοί από αυτούς αποτελούσαν τον κορμό του σώματος των φοροεισπρακτόρων. Η διατήρηση των φορολογικών αρχείων ήταν πολύ οργανωμένη και οι αγρότες ήταν αυτοί που πλήρωναν τη μερίδα του λέοντος. Υπήρχαν βέβαια και απαλλαγές. Η περίφημη πέτρα Rosetta που ανακαλύφθηκε κοντά στην Αλεξάνδρεια και σήμερα βρίσκεται στο Βρετανικό μουσείο, ήταν στη πραγματικότητα ένας κατάλογος απαλλαγών προς το ιερατείο.

Οι φορολογικοί εκτιμητές κατείχαν επίσης υψηλό αξίωμα και στην αρχαία Ελλάδα. Ο Αθηναίος στρατηγός Αριστείδης επί παραδείγματι (530-468π.Χ.) αναμόρφωσε πλήρως το φορολογικό σύστημα. Ήταν τόσο μεγάλη η ικανότητα και η αμεροληψία του, γι' αυτό και πήρε το προσωνύμιο «Δίκαιος». Αυτά μέχρι τον Πελοποννησιακό Πόλεμο, όπου η Αθήνα αφαιμάζε κυριολεκτικά τόσο τους πολίτες της, όσο και τους συμμάχους της. . <https://www.iaao.org/>

1.2 Περίοδος Μ. Αλεξάνδρου

Μερικές δεκαετίες αργότερα ο Μέγας Αλέξανδρος (356-323 π.Χ.) έδειξε ότι πέραν των πολιτικών και στρατιωτικών επιτευγμάτων του, ήταν και άριστος στη διαχείριση των δημοσίων οικονομικών. Γνωρίζοντας ότι ο κόσμος που κατέκτησε ήταν υπερφορολογημένος διοχέτευε το ήμισυ των εισπράξεων της επικράτειάς του σε κατασκευή δημοσίων έργων (δρόμους, λιμάνια) έτσι ώστε ένα μεγάλο μέρος του φορολογικού βάρους «γύριζε» στους υπηκόους του με αποτέλεσμα να μην είχε να αντιμετωπίσει επαναστάσεις και εξεγέρσεις. (<https://www.iaao.org/>). Φόρους όμως οι ελληνικές πόλεις της Μικράς Ασίας που δεν του αντιστάθηκαν, δεν πλήρωναν. Πλήρωναν όμως έναν ποσό για τον κοινό σκοπό που ήταν η εξόντωση του Δαρείου. Όπου όμως υπήρξε αντίδραση στην προέλαση του προς ανατολάς, -όπως στην Έφεσο -η φορολογία ήταν βαριά. Και ακριβώς γι αυτό το λόγο στην Έφεσο απαγόρευσε στις γυναίκες να φορούν κοσμήματα. (<https://archaeologynewsnetwork.blogspot.com>)

1.3 Ρωμαιοκρατία

Περνώντας μετά την Αλεξανδρινή εποχή στη Ρωμαιοκρατία, οι πολίτες πλήρωναν φόρους περιουσίας για την γη που κατείχαν, τα κτίρια το κρασί και για πολλά από τα υπάρχοντα τους ακόμα και για τους δούλους και τα ζώα. Ο συντελεστής ήταν σε κανονικές συνθήκες 1%, ενώ σε πολεμικές περιόδους έφτανε και το 3% (<https://www.unrv.com/economy/roman-taxes.php>). Στις επαρχίες τα φορολογικά βάρη δημοπρατούνταν από τη Κεντρική εξουσία σε επίπεδο επαρχιών ή περιφερειών. Όποιοι από κάθε περιοχή προσέφεραν τα περισσότερα χρήματα, αναλάμβαναν και το δικαίωμα είσπραξης των φόρων σε μια ευρύτερη ζώνη. Ουσιαστικά δάνειζαν στο Κράτος το οποίο με τη σειρά του ήταν υποχρεωμένο να δώσει έναν τόκο. Αυτοί με τη σειρά τους ελάμβαναν μερίδιο της αγροτικής παραγωγής και το πουλούσαν με σκοπό τη μετατροπή σε νομισματικές μονάδες. Ο κίνδυνος φυσικά στη περίπτωση ήταν να μην καταφέρουν οι συλλογείς των φόρων (Publicani) να εισπράξουν τα ποσά που έχουν προκαταβληθεί.. Μέχρι το 167 π.Χ δεν φορολογούνταν οι Ρωμαίοι παρά μόνο οι επαρχίες, διότι υπήρχε συσσωρευμένος πλούτος από τις κατακτήσεις του παρελθόντος. Ο Ιούλιος Καίσαρας θεωρούσε ότι η ενασχόληση με την είσπραξη των φόρων αποτελούσε την βασικότερη ασχολία ενός κατακτητή τόσο μεγάλου όπως ήταν ο ίδιος. <https://www.iaao.org/> Ο Αύγουστος μετέπειτα έδωσε κίνητρα ώστε να καταβάλλεται το ίδιο ποσά φόρου περιουσίας τόσο από τον παραγωγικό όσο και από τον λιγότερο

παραγωγικό αγρότη και καθιέρωσε να πληρώνεται από κάθε επαρχία ένα ποσοστό φόρου 1% συν ένα ποσό κατ αποκοπή(roll tax) για κάθε άτομο. (<https://www.unrv.com/economy/roman-taxes.php>).. Σαν αποτέλεσμα υπήρχε μεγαλύτερο διαθέσιμο για όποιον παρήγαγε περισσότερα. Και ταυτόχρονα ήταν ο πρώτος που εισήγαγε κατά κάποιον τρόπο τον φόρο εισοδήματος Αυτό βέβαια προϋπέθετε ότι τηρούνται αρχεία και υπάρχει απογραφή πληθυσμού. Στα χρόνια του Αυγούστου οι εύποροι αγρότες κατέβαλλαν το 1% των φόρων περιουσίας, οι διάδοχοί του όμως δεν τα κατάφεραν και τόσο καλά: αύξαναν συνεχώς τις δημόσιες δαπάνες καταναλωτικού χαρακτήρα (θηριομαχίες-ανθρωποθυσίες) προς τέρψιν του φιλοθέαμονος κοινού. Αλλά δεν ήταν μόνο αυτό. Η Ρώμη άρχισε με την πάροδο των ετών να φθίνει κατά κύριο λόγο εξαιτίας της αναρρίχησης στο θρόνο αυτοκρατόρων διεφθαρμένων και καιροσκόπων. Τελικά η μείωση τόσο των εσόδων του κράτους όσο και της αγροτικής παραγωγής έφερε τα βαρβαρικά φύλα *ante portas* (προ των πυλών) με αποτέλεσμα την πτώση της.

1.4 Μεσαίωνας-Φεουδαλικό σύστημα

Αρχικά -ως μια πρόσθετη μορφή φορολογίας- υπήρχαν οι κατασχέσεις και η καταναγκαστική εργασία (αγγαρείες) γνωστά στοιχεία ήδη από την Αρχαιότητα. Με την πάροδο όμως των ετών έγινε σταδιακά αντιληπτό από τους γαιοκτήμονες αλλά και από την Εκκλησία που κατείχαν τα περισσότερα εδάφη, ότι ο αγροτικός τομέας δεν ήταν τόσο αποδοτικός όσο θα έπρεπε. Σιγά σιγά όμως τα πράγματα άλλαζαν και ο αγρότης από δούλος μετατρέπονταν σε ελεύθερο άτομο, που όμως έπρεπε να καταβάλλει τους φόρους του σε είδος ή και σε χρήμα. Έτσι, δίνοντας στον αγρότη περισσότερους βαθμούς ελευθερίας, είχε την δυνατότητα να πληρώνει τους φόρους προς τον ηγεμόνα και τον βασιλιά, ενώ το υπόλοιπο του εισοδήματός του μπορούσε να το διαθέσει κατά βούληση. Και η άρχουσα τάξη όμως μπορούσε να διαθέσει τα φορολογικά έσοδα για την ικανοποίηση οιονδήποτε αναγκών (στρατιωτικές ανάγκες, αγορές εξωτικών ειδών κλπ). Έχουμε δηλαδή μια υποκατάσταση των αγγαρειών και των κατασχέσεων του ζωικού κεφαλαίου, από τη φορολόγηση σε είδος η σε χρήμα.

Κάτι παρόμοιο έλαβε χώρα και στη Σοβιετική Ένωση όπου μετά το 1917, που η φορολογία των χωρικών αντικατέστησε τις υποχρεωτικές επιτάξεις που διενεργούσε ο στρατός στην ύπαιθρο. Είχε γίνει αντιληπτό ότι με αυτόν τον τρόπο θα απέφευγαν τις αδιάκοπες συγκρούσεις και γενικότερα την παράλυση της παραγωγής και της οικονομίας. Οι χωρικοί λοιπόν είχαν ένα κίνητρο για αύξηση της παραγωγής εφόσον το

μετά την φορολογία εισόδημα (διαθέσιμο) ήταν μεγαλύτερο. Αυτή η πρακτική τόνωσε αρχικά τουλάχιστον την οικονομία σε πρώτο στάδιο.

Πολλοί άλλοι κατακτητές του παρελθόντος, αντί να σφετεριστούν-οικειοποιηθούν τη γη που κατελάμβαναν, προτίμησαν να αφήσουν το έδαφος να καλλιεργείται από την αγροτική τάξη, για να αυξάνεται η παραγωγή και να αποδίδονται οι φόροι. Υπό αυτήν την έννοια ο φορολογία αποτελούσε για το Κράτος την πιο φιλελεύθερη πρακτική, δίνοντας μεγαλύτερη ελευθερία στο άτομο να προμηθεύεται τα αγαθά που του ήταν αναγκαία («Ιστορία Εικονογραφημένη», τεύχος 51, 1972).

1.5 Από τον Διαφωτισμό έως τις μέρες μας

Η Γαλλική Επανάσταση υπήρξε κορυφαίο γεγονός διότι συνέτεινε στην ενδυνάμωση του ρόλου του ατόμου και της απαλλαγής του από τις αγκυλώσεις του παρελθόντος. Σε πολιτικό επίπεδο προηγήθηκε η Αγγλία, όπου καπιταλισμός και ατομικές ελευθερίες, μαζί με κυβερνητικές μεταβολές μέσω εκλογών, ανέδειξαν την αστική τάξη ως κυρίαρχη και τον ρόλο του κράτους στην οικονομία να βαίνει μειούμενος. Άρα, όσο εκδημοκρατιζόνταν τα κράτη, τόσο ενισχύονταν ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής και η αστική τάξη και μειώνονταν αντίστοιχα, ο ρόλος του κράτους. Να επισημανθεί επίσης στο σημείο αυτό ότι όσον αφορά στις Η.Π.Α , παρά την Ανεξαρτησία τους και την καταδίκη του φεουδαρχικού τρόπου παραγωγής συνταγματικά, ο φόρος κατοχής περιουσίας παρέμεινε ως ένα από τα ελάχιστα απομεινάρια του παλαιού-φεουδαρχικού συστήματος που ήταν κυρίαρχο στον ευρωπαϊκό χώρο για αιώνες. Γι αυτό και χαρακτηρίζεται ως «ο πλέον μισητός φόρος» <https://www.theatlantic.com/>

Από τα μέσα όμως του 19ου αιώνα άρχισαν οι πρώτες αμφισβητήσεις για το εύρυθμο της λειτουργίας του συγκεκριμένου μοντέλου παραγωγής και με αρχή την Γερμανία του Μπίσμαρκ, διακρίνονται τα πρώτα βήματα κρατικής παρέμβασης όπως η δημιουργία του πρώτου κράτους πρόνοιας στη Γερμανία μετά την επανένωσή της υπό τον Bismarck (Παπαηλίας 2018). Είναι η ώρα όπου το Κράτος θα αρχίσει να αναλαμβάνει ενεργότερο ρόλο στην οικονομία με συνεχή αύξηση της φορολογίας και των δημοσίων δαπανών και κυρίως μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Αυτά μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '70. Τα τελευταία σαράντα περίπου χρόνια όμως η κυρίαρχη αντίληψη άλλαξε και ο ρόλος του Κράτους συνεχώς μειώνεται υπό την επίδραση νέων θεωριών (Νεοφιλελεύθερη Θεωρία-Σχολή του Σικάγο).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΙΔΗ ΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΕΣ ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗΣ

2.1 Ορισμός του φόρου

Ο φόρος αποτελεί μια υποχρεωτική παροχή οικονομικών πόρων από τους πολίτες προς τη Διοίκηση, χωρίς οι τελευταίοι να περιμένουν κάποιο αντάλλαγμα. Στον όρο «πολίτες» συμπεριλαμβάνονται τόσο το κάθε άτομο μεμονωμένα όσο και οι οντότητες που συστήνονται σε μια οικονομία. (νομικά πρόσωπα-εταιρείες). Με τον όρο «πόροι» αναφερόμαστε όχι μόνο σε νομισματικές μονάδες, αλλά και σε καταβολές σε αγαθά (σε είδος), όπως συνέβαινε κατά κόρον στο παρελθόν σε ιστορικές περιόδους πριν την ανακάλυψη του νομίσματος ή και μετέπειτα στον Μεσαίωνα όπου μέρος της αγροτικής παραγωγή εκχωρείτο στον κάτοχο της γης.

2.2 Βασικές κατηγορίες φόρων

Αναλόγως του τι θέλει κάποιος να εξετάσει, οι φόροι υπόκεινται σε διαφορετικές διακρίσεις. Έτσι έχουμε αυτούς που σχετίζονται με την τρέχουσα παραγωγή και αυτούς που σχετίζονται με την περιουσία. Οι πρώτοι μπορούν επίσης να διακριθούν σε φόρους επί των εισοδημάτων και σε φόρους δαπανών, ενώ η δεύτερη κατηγορία (περιουσίας) μπορεί να διακριθεί σε φόρους κατοχής περιουσιακών στοιχείων, σε φόρους μεταβίβασης, αλλά και σε φόρους υπερτιμήματος. Άλλες διακρίσεις φόρων είναι ανάμεσα σε άμεσους και έμμεσους, σε γενικούς ή ειδικούς, σε προοδευτικούς ή μη όπως και σε φόρους επί της αξίας των προϊόντων (ad valorem) ή επί της μονάδας μέτρησης

2.2.1 Φόροι επί των εισοδημάτων και φόροι δαπάνης

Ο φόρος εισοδήματος επιβάλλεται πάνω στο συνολικό εισόδημα του φορολογούμενου προερχόμενο από διάφορες πηγές εσόδων όπως: Μισθοί, ενοίκια, κέρδη από την επιχειρηματική δραστηριότητα. Καταβάλλεται κάθε χρόνο και είναι η βασική πηγή εσόδων κάθε κράτους. Ταυτόχρονα, λόγω του ότι ένα μεγάλο ποσοστό του ατομικού εισοδήματος καταναλώνεται στην αγορά διαφόρων καταναλωτικών και μη αγαθών, ο φορολογούμενος επιβαρύνεται και με φόρο δαπανών. Ο κυριότερος φόρος δαπάνης σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ).

2.2.2 Φόροι επί της περιουσίας

Αναφέρθηκε προηγουμένως ότι οι περιουσιακοί φόροι διακρίνονται σε φόρους κατοχής, μεταβίβασης και υπερτιμήματος. Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει η εξής επισήμανση: Συνήθως όταν κάποιος αναφέρεται στην περιουσία, εννοεί την ακίνητη (immovable) που περιλαμβάνει τα κτήρια τα οικόπεδα και τα αγροτεμάχια. Όμως η έννοια της περιουσίας είναι ευρύτερη. Μπορεί να περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: αεροπλάνα, σκάφη αναψυχής, μετοχές σε ανώνυμες εταιρείες, κρατικά ομόλογα, έργα τέχνης, αυτοκίνητα.

Οι φόροι επί της κατοχής περιουσιακών στοιχείων συνδέονται κυρίως με την ακίνητη περιουσία και επιβάλλονται σε αυτήν ετησίως. Κυριότερος φόρος στην Ελλάδα από το 2014 είναι ο ΕΝ.Φ.Ι.Α (Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων). Πληρώνεται από όσους διαθέτουν ακίνητα στο όνομα τους την 1^η Ιανουαρίου κάθε έτους. **Ο φόρος μεταβίβασης (Φ.Μ.Α)** καταβάλλεται από τον αγοραστή ενός ακινήτου, ενώ άλλοι φόροι μεταβίβασης όπως αυτοί της **κληρονομιάς**, των **δωρεών** και των **γονικών παροχών**, επιβαρύνουν όσους ωφελούνται-λαμβάνουν το οποιοδήποτε περιουσιακό στοιχείο. Τέλος μια ιδιαίτερη κατηγορία φόρων περιουσίας αποτελεί και ο **φόρος υπερτιμήματος** που επιβάλλεται επί της διαφοράς μεταξύ τιμής πώλησης και τιμής αγοράς του όποιου περιουσιακού στοιχείου. Ο φόρος υπερτιμήματος δεν ίσχυε ανέκαθεν. Στην Ελλάδα κάποιες φορές έχει καταργηθεί, ενώ άλλες έχει αναβληθεί. Γενικότερα, επειδή θεωρείται ότι είναι ένας φόρος που δημιουργεί σοβαρά αντικίνητρα για επενδύσεις, υπάρχει διστακτικότητα ως προς την θεσμοθέτηση και την εφαρμογή του.

2.2.3 Λοιπές διακρίσεις φόρων

Η διάκριση σε άμεσους-έμμεσους σχετίζεται με το ποιόν τελικά επιβαρύνουν. Κατά συνθήκη ο φόρος εισοδήματος θεωρείται άμεσος, γιατί επιβάλλεται πάνω στο εισόδημα του συγκεκριμένου φορολογούμενου όπως και ο ΕΝΦΙΑ, ενώ φόροι επί των δαπανών όπως ο ΦΠΑ, θεωρούνται έμμεσοι. Η διάκριση σε γενικούς ή ειδικούς λαμβάνει υπόψη τον πλήθος των αγαθών πάνω στο οποίο επιρρίπτεται. Για παράδειγμα, ο φόρος καπνού είναι ειδικός φόρος και επιβαρύνει τον καπνό και τα προϊόντα του, ενώ ο ΦΠΑ είναι γενικός από τη στιγμή που επιβάλλεται σε όλα τα προϊόντα και υπηρεσίες, ασχέτως αν υπάρχουν και εδώ κάποιες απαλλαγές.

Μια άλλη διάκριση η οποία όμως δεν θα μας απασχολήσει εδώ είναι σε προοδευτικούς και αναλογικούς. Αν ο νομοθέτης επιβάλλει το ίδιο ποσοστό

φορολογίας σε κάθε επίπεδο εισοδήματος, τότε ο συγκεκριμένος φόρος εισοδήματος είναι αναλογικός. Εάν όμως οι έχοντες μεγαλύτερα εισοδήματα καταβάλλουν μεγαλύτερο ποσοστό του εισοδήματος τους σε φόρο σε σχέση με όσους αποκτούν μικρότερα εισοδήματα, τότε η συγκεκριμένη φορολογία χαρακτηρίζεται προοδευτική.

2.3 Γενικές θεωρίες για την δίκαιη επιβολή των φόρων

Η φορολογία σε κάθε χώρα και σε οποιαδήποτε χρονική περίοδο, δεν είναι δυνατόν να εξεταστεί εκ του μηδενός (ex nihilo),σαν δηλαδή να μην υπήρχε. (Δράκος 1986). Η διαμόρφωση του φορολογικού συστήματος σε κάθε χώρα είναι αποτέλεσμα κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών συνθηκών που έχουν διαμορφωθεί σε βάθος χρόνου και δεν προκύπτουν από τη μια στιγμή στην άλλη. Έχουν λοιπόν αναπτυχθεί με την πάροδο των ετών δυο θεωρίες που σκοπό έχουν να αποσαφηνίσουν τις γενικότερες αρχές φορολόγησης με γνώμονα τη δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών,. Πρόκειται για την **θεωρία του ανταλλάγματος** (benefit principle) και τη **θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας** (ability to pay theory). (Δράκος,1986).

2.3.1 Θεωρία του ανταλλάγματος

Σε γενικές γραμμές η θεωρία αυτή υποστηρίζει ότι το φορολογικό βάρος που υφίσταται ο φορολογούμενος πρέπει να αντισταθμίζεται από την ωφέλεια που απολαμβάνει μέσω των δημοσίων δαπανών .Αυτό σημαίνει ότι επιβάλλεται ένα ποσό φόρου ανάλογο της ωφέλειας που απολαμβάνει .Όμως για να μετρηθεί η ωφέλεια από την κατανάλωση ενός δημοσίου αγαθού, θα έπρεπε να υπήρχε διαμορφωμένη καμπύλη ζήτησης. Όμως επειδή τα δημόσια αγαθά κατά πρώτον δεν είναι διαιρετά στην κατανάλωση τους και κατά δεύτερον δεν επιθυμείται ο αποκλεισμός πολιτών από αυτά, δεν υπάρχει καμπύλη συνολικής ζήτησης και επομένως η θεωρία του ανταλλάγματος δεν μπορεί στην πράξη να εφαρμοστεί. Εξάλλου αν θεωρηθεί-όχι αυθαίρετα- ότι ο πιο αδύναμος πολίτης έχει μεγαλύτερη ανάγκη της προστασίας του Κράτους, βάσει της συγκεκριμένης θεωρίας θα όφειλε να καταβάλλει περισσότερους φόρους για να τύχει της προστασίας αυτής. Αυτό όμως θα οδηγούσε σε υπερβολική φορολόγησή του σε σχέση με τον πιο εύπορο γι αυτό και η συγκεκριμένη θεωρία απορρίπτεται. (Χατζηδήμα 2019-20, Παραδόσεις Π.Μ.Σ ΠΑ.Δ.Α). Εκεί που μπορεί να εφαρμοστεί είναι σε μεμονωμένες περιπτώσεις όπως επι παραδείγματι το παράβολο που πληρώνει κάποιος για να κατέχει άδεια κυνηγιού ή τα διόδια που καταβάλλονται από τον οδηγό και έχουν ως σκοπό τη χρηματοδότηση της κατασκευής ή της βελτίωσης του εθνικού οδικού δικτύου.

2.3.2 Θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας

Από τη στιγμή που η θεωρία του ανταλλάγματος δεν μπορεί να εφαρμοστεί λόγω των συγκεκριμένων περιορισμών που αναφέρθηκαν, αναπτύχθηκε η θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας. Υποστηρίζει ότι άτομα ευρισκόμενα κάτω από τις ίδιες συνθήκες (κοινωνικές-,οικονομικές) πρέπει να πληρώνουν τον ίδιο φόρο, ενώ όσοι βρίσκονται κάτω από ανόμοιες συνθήκες, η φορολογική επιβάρυνσή τους να είναι διαφορετική.

Το ερώτημα που προκύπτει όμως είναι με ποιόν τρόπο μπορεί η φοροδοτική ικανότητα να μετρηθεί. Αρχικώς είναι εύκολο να σκεφτεί οποιοσδήποτε ότι το **εισόδημα** αποτελεί τον κυριότερο προσδιοριστικό παράγοντα της φοροδοτικής ικανότητας, πράγμα που είναι ορθό. Όσο μεγαλύτερο το εισόδημα, τόσο μεγαλύτερη δυνατότητα έχει κάποιος να καταβάλλει φόρους. Όμως πέραν του εισοδήματος διακρίνονται τόσο η **περιουσία** που διαθέτει κάποιος αλλά και η **κατανάλωσή** του, ως προσδιοριστικοί παράγοντες της φοροδοτικής του ικανότητας. Όσον αφορά στη περιουσία, αυτή μπορεί να αποτελείται από ακίνητα, μετοχές, έργα τέχνης, καθώς και οτιδήποτε άλλο αποτελεί στοιχείο αξίας, παρόλο που δεν αποφέρουν άμεσα ρευστά διαθέσιμα. Η δυνατότητα όμως εξόφλησης των φόρων από κάποιον που τα διαθέτει είναι σαφώς μεγαλύτερη, όπου πέραν της δυνατότητας εκποίησης, υπάρχει και ο ψυχολογικός παράγοντας. Για την κατανάλωση ως δείκτη ικανότητας κάποιου να καταβάλλει τους φόρους που του αναλογούν, εύκολα μπορεί να λεχθεί ότι όντως ισχύει αν σκεφτεί κανείς ότι σχεδόν σε όλα τα σύγχρονα φορολογικά συστήματα των ανεπτυγμένων χωρών, δίνεται ιδιαίτερο βάρος για την διεύρυνση της φορολογικής βάσης και την ταυτόχρονη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Το χρήμα στην περίπτωση που είναι «μαύρο» κάποια στιγμή θα εμφανιστεί με τη αγορά π.χ ειδών πολυτελείας. και αυτό ακριβώς αποτελεί επιχείρημα όσων υποστηρίζουν τους φόρους επί των δαπανών. Υπάρχει και η άποψη του ότι με την επιβολή φόρων δαπανών ενισχύεται η αποταμίευση και κατ επέκταση η επένδυση. (Δράκος, 1986)

Οι υποστηρικτές της θεωρίας της φοροδοτικής ικανότητας υποστηρίζουν την εφαρμογή της προοδευτικής φορολόγησης των εισοδημάτων για λόγους «κοινωνικής δικαιοσύνης» Την καταβολή δηλαδή μεγαλύτερου ποσοστού του εισοδήματος σε φόρους όσο αυτό αυξάνει.. Βέβαια η έννοια της κοινωνικής δικαιοσύνης είναι αμφισβητήσιμη από τη στιγμή που η θεωρία του N Kaldor προτάσσει την φορολόγηση των δαπανών έναντι του εισοδήματος.(Παπαηλιάς.2018). Ο Kaldor θεωρούσε ότι με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται η αποταμίευση και κατ αυτόν τον τρόπο και οι επενδύσεις,

κάτι το οποίο οδηγεί σε περαιτέρω ανάπτυξη. Χωρίς να μπορεί να ισχυριστεί κάποιος ότι η θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας οδηγεί αυτομάτως στην προοδευτική φορολόγηση, οφείλεται να τονιστεί ότι σε όλα τα Συντάγματα των σύγχρονων δημοκρατικά οργανωμένων κοινωνιών αναφέρεται η δίκαιη και ολική συμμετοχή στα δημόσια βάρη. Στο ελληνικό Σύνταγμα αναφέρεται επί λέξει: «Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη ανάλογα με τις δυνάμεις τους».

4.3.3 Εφαρμογή των θεωριών στη φορολογία ακινήτων

Είναι γενικώς παραδεκτό στην επιστημονική κοινότητα, ότι η επιβολή του φόρου περιουσίας συνάδει τόσο με την αρχή της φοροδοτικής ικανότητας όσο και με τη αυτή του ανταλλάγματος. (Δράκος, 1986). Ο κυριότερος λόγος είναι ότι το εισόδημα δεν μπορεί να αποτελεί τον μοναδικό δείκτη φοροδοτικής ικανότητας. Ας υποθέσουμε ότι έχουμε δυο άτομα με το ίδιο ακριβώς εισόδημα, αλλά μόνο ο πρώτος διαθέτει περιουσία. Πληρώνοντας και οι δυο το ίδιο ποσό φόρου βάσει του εισοδήματος τους, παραβιάζεται η αρχή της κάθετης φορολογικής (αν)ισότητας η οποία εν ολίγοις διατυπώνεται ως εξής: εφόσον υπάρχουν άτομα που βρίσκονται μεταξύ τους υπό διαφορετικές συνθήκες (όπως στο παράδειγμά μας) πρέπει να καταβάλλουν και διαφορετικό ποσό φόρου. Αλλά ακόμα και με την θεωρία του ανταλλάγματος, οφείλουν οι έχοντες περιουσιακά στοιχεία να πληρώνουν περισσότερο, γιατί το Κράτος παρέχει στους έχοντες ιδιοκτησία πολλά περισσότερα από ότι σε αυτούς που δεν έχουν, τα οποία προστατεύουν άλλα και σε πολλές περιπτώσεις αυξάνουν την αξία των περιουσιακών τους δικαιωμάτων (υπηρεσίες αστυνόμευσης, πυρόσβεσης, κατασκευή δρόμων) (Δράκος, 1986). Γενικότερα πάντως, μπορεί να υποστηριχθεί ότι η φορολόγηση της περιουσίας και δη της ακίνητης αποτελεί έναν σημαντικό μηχανισμό αναδιανομής του πλούτου σε μια κοινωνία και για αυτό υιοθετείται από όλες τις χώρες. Εξάλλου η φορολόγηση της περιουσίας ακόμα και αν δεν επιφέρει εισόδημα, «αναγκάζει» κατά κάποιον τρόπο τον κάτοχό της να την αξιοποιήσει ώστε με τα έσοδα από την αξιοποίηση, να καταβάλλει τους φόρους.. Κατ' αυτόν τον τρόπο η κάθε οικονομία οδηγείται σε καλύτερη αξιοποίηση των πόρων της.

Από την άλλη πλευρά υπάρχουν και αυτοί που εναντιώνονται στον φόρο ακινήτων επικαλούμενοι τα εξής: α) Ο φόρος αποτελεί τιμωρία για αυτόν που επέλεξε να αποταμιεύσει τα προηγούμενα χρόνια ώστε να αγοράσει ένα ακίνητο, σε αντίθεση με αυτόν που καταλάωνε το σύνολο του εισοδήματος του. Ουσιαστικά δηλαδή τιμωρεί αυτόν που επέλεξε να διαθέσει διαφορετικά το εισόδημα του. β) Οι τιμές με βάση τις

οποίες υπολογίζονται οι αξίες των ακινήτων δεν μεταβάλλονται με την ίδια ευκολία όπως μεταβάλλονται οι τιμές στη κτηματαγορά και ο φορολογούμενος πληρώνει φόρο ουσιαστικά για αξία ακινήτων που δεν υφίσταται, όταν την πτώση των τιμών της αγοράς δεν την ακολουθεί αντίστοιχη μείωση των αντικειμενικών τιμών. Και στην αντίθετη περίπτωση μπορεί να εμφανιστούν αντιδράσεις από τους πολίτες. Όταν διακρίνεται εμφανώς άνοδος των τιμών στη κτηματαγορά επί σειρά ετών αλλά οι αντικειμενικές τιμές για πολιτικούς-ψηφοθηρικούς λόγους δεν έχουν προσαρμοστεί. Τότε στην περίπτωση κατά την οποία η κυβέρνηση επιθυμεί για δημοσιονομικούς λόγους, να αυξήσει κατά έστω και ένα μικρό ποσοστό τις αντικειμενικές τιμές, των ακινήτων, η αντίδραση των φορολογουμένων είναι αναπόφευκτη.

2.4 Άλλα πλεονεκτήματα-μειονεκτήματα του φόρου στα ακίνητα

Η συγκεκριμένη φορολογία επί της ακίνητης περιουσίας τόσο από τεχνικής άποψης όσο και στο θέμα της διαχείρισης της, δεν συναντά ιδιαίτερα εμπόδια. Πράγματι, είναι ένας φόρος ξεκάθαρος γιατί επιβάλλεται επί συγκεκριμένου αντικειμένου όπως είναι το ακίνητο και όχι το εισόδημα που μπορεί πολύ πιο εύκολα να μεταβληθεί και το φορολογικό βάρος να μην είναι γνωστό εκ των προτέρων. Απαιτείται επίσης ένας σχεδιασμός κλιμακίων και φορολογικών συντελεστών, πράγμα το οποίο θεωρείται εύκολο στην υλοποίηση. Βέβαια αν σοβαρά επιθυμεί κάποιος να καθορίσει κλίμακες και συντελεστές φορολογίας κατά τρόπον τέτοιον ώστε να μεγιστοποιούνται τα προσδοκώμενα (και πραγματοποιηθέντα έσοδα), τότε, από τεχνικής απόψεως απαιτείται περισσότερη προσπάθεια. Όσον αφορά στο θέμα της διαχείρισης του φόρου κατοχής ακινήτων, ο λόγος κόστους-εσόδων είναι πολύ χαμηλός. Χρειάζονται πολύ μικρά ποσά να δαπανηθούν για να επιφέρουν συγκεκριμένο ποσό εσόδων και αυτό το δεδομένο που παρατηρείται στις περισσότερες χώρες, τον κατατάσσει στους πιο «οικονομικούς» φόρους. Υπολογίζεται ότι ένας καλοσχεδιασμένος φόρος περιουσίας, δύναται να διαμορφώσει τον λόγο του κόστους διαχείρισης ως προς τα συνολικά έσοδα σε ποσοστό μικρότερο και από το 2%. (<http://www.fao.org/>) Να τονιστεί στο σημείο αυτό ότι ένας ορθός σχεδιασμός της φορολογίας πρέπει να λαμβάνει υπόψη και την δυνατότητα αποπληρωμής του. Συνήθως στις περισσότερες των περιπτώσεων υπάρχει αντιστοιχία μεταξύ των τιμών βάσει των οποίων εκτιμώνται τα ακίνητα και της δυνατότητας εξόφλησης των φορολογικών υποχρεώσεων.

Όσον αφορά στη δυνατότητα μετακύλισης ή αποφυγής, δεν φαίνεται να υπάρχουν τέτοιες δυνατότητες από την πλευρά των φορολογουμένων. Δεν είναι φόρος δαπάνης

ώστε να μπορεί να μετακυλιθεί. Το αντικείμενο φορολογίας είναι το ακίνητο και υπόχρεος στο φόρο, ο κάτοχός του. Φυσικά για αποφυγή του φόρου ούτε λόγος. Η μη δυνατότητα μετακύλισης ή και αποφυγής του φόρου που αποτελεί ένα από τα πλεονεκτήματα του, επί της ουσίας ενέχει ένα αρνητικό σημείο που τον καθιστά ιδιαίτερα αντιδημοφιλή, κυρίως από όσους κατέχουν μεγάλες περιουσίες και είναι σε θέση να επηρεάσουν πολιτικές αποφάσεις, υπονομεύοντας την αποτελεσματικότητά του προς ίδιον όφελος.

Όσον αφορά δε τη σύγκριση του, με άλλου είδους φορολογίες, οι μόνιμοι φόροι επί των ακινήτων που βασίζονται στις αξίες των, υπερέχουν στα εξής σημεία: Δύνανται να μειώσουν το βάρος άλλων φόρων όπως των φόρων κατανάλωσης, εισοδήματος και των κερδών. Οι συγκεκριμένοι φόροι μπορεί να δημιουργήσουν ανισορροπίες μεταξύ κατανάλωσης και αποταμίευσης, όπως και να αλλοιώσουν την σχέση μεταξύ της εργασίας και του ελεύθερου χρόνου. Για τις επιχειρήσεις δε, οι αυξήσεις των φόρων επί των κερδών αποτελεί πολλές φορές αντικίνητρο για επενδύσεις και για αύξηση της απασχόλησης. Αντιθέτως, οι τρέχοντες φόροι επί των ακινήτων είναι σχετικώς ουδέτεροι, επιβαλλόμενοι στη συσσώρευση του πλούτου και δύσκολα επηρεάζουν τις μελλοντικές συμπεριφορές των ατόμων. Και μεταξύ των φόρων περιουσίας, οι τρέχοντες-ετήσιοι φόροι επί των ακινήτων δεν ενισχύουν την διαμόρφωση των τιμών με σκοπό τη μείωση του φορολογικού βάρους, όπως εύκολα μπορεί να συμβεί με τους φόρους μεταβίβασης. (Richard Grover-Marek Walacik 2019).

Στα αρνητικά σημεία του φόρου περιουσίας, αν και δεν είναι τόσο ευδιάκριτο από το σύνολο των πολιτών, εμφανίζεται ως πιθανότητα, η μη αντιστοίχιση της φορολογίας με το δημοκρατικό πολίτευμα. Είναι γνωστό ότι την περίοδο του πολέμου της Ανεξαρτησίας των Ηνωμένων Πολιτειών κυριαρχούσε το σύνθημα «Καμιά φορολογία χωρίς εκπροσώπηση» (No taxation without representation). Αυτή η αντιστοιχία όμως δεν ισχύει στην περίπτωση που υπάρχει αντιπροσώπευση κοινοβουλευτικού χαρακτήρα και έλλειψη φορολογίας από την άλλη. Και δεν είναι υποθετικό, αλλά πραγματικό γεγονός, αν σκεφτεί κανείς ότι όλοι οι ψηφοφόροι δεν είναι απαραίτητως και ιδιοκτήτες ακινήτων. Αλλά ακόμα και να είναι, θα μπορούσαν να απαλλάσσονται από το φορολογικό βάρος αν υφίστανται αφορολόγητα ποσά. Είναι φανερό λοιπόν ότι αυτή η κατηγορία είναι πολυπληθής και ίσως σε κάποιες γεωγραφικές περιοχές, να είναι πλειοψηφία. Μια τέτοια πολυπληθής ομάδα θα μπορούσε να αποφασίζει (μέσω της αντιπροσώπευσης) την επιβολή βαριάς φορολογίας για τους κατόχους ακινήτων χωρίς να υφίσταται καμιά κύρωση.

Πέραν όσων έχουν ειπωθεί μέχρι τώρα, συναντάει κανείς το πρόβλημα της επιλογής στη περίπτωση που επιζητεί την αύξηση των δημοσίων εσόδων και το οποίο έχει ως εξής: Τι είναι προτιμότερο από τα δυο να αυξηθεί; Ο συντελεστής φορολογίας ενός ή περισσότερων κλιμακίων ή οι τιμές εκτίμησης των ακινήτων (αντικειμενικές); Και τα δυο δημιουργούν αντιδράσεις και κυρίως η αύξηση των αντικειμενικών τιμών, που όπως προαναφέρθηκε, όσο πιο μεγάλη είναι τόσο εντονότερες οι αντιδράσεις, ιδίως στην περίπτωση που έχει παρέλθει πολύ μεγάλο διάστημα από την προηγούμενη αναθεώρηση

Όσον αφορά στις τοπικές κοινωνίες, ο συγκεκριμένος φόρος αποτελεί πραγματική ανάσα για αυτές, από τη στιγμή που παρέχει το μέγιστο μέρος των πόρων τους. Φόροι εισοδήματος δεν είναι εύκολο να θεσμοθετηθούν χωρίς την έγκριση της κεντρικής κυβέρνησης και συν τοις άλλοις εξαρτάται από την διοικητική διάρθρωση κάθε κράτους, τον βαθμό αποκέντρωσης, καθώς και από την γενικότερη κουλτούρα που έχει αναπτυχθεί στο πέρασμα των χρόνων. Ούτε φόροι δαπάνης δύνανται να αναδειχθούν εύκολα ως έσοδα των τοπικών κοινωνιών, κυρίως λόγω διαχειριστικών εμποδίων. Στις αναπτυσσόμενες ειδικά χώρες, πέρα από πηγή εσόδων της τοπικής κοινωνίας, ο φόρος περιουσίας δυνητικά τουλάχιστον θα μπορούσε να είναι και εργαλείο καθορισμού της χρήσης γης. (Bird.M, Slack E, 2006).

2.5 Διαδικασία θεσμοθέτησης και εφαρμογής του φόρου

Κατ αρχάς απαιτείται η λήψη απόφασης από κυβερνητικό όργανο, άρα απαιτείται πολιτική βούληση. Σε επόμενο στάδιο-που είναι και το κρισιμότερο-αυτό της δημόσιας διαβούλευσης, απαιτείται να εδραιωθεί στην αντίληψη του πολίτη η σημασία της συγκεκριμένης επιβάρυνσης γιατί πρέπει κάθε φορολογία να διαθέτει ένα minimum κοινωνικής αποδοχής. Το δυσκολότερο στάδιο είναι το αμέσως επόμενο, αυτό της αξιολόγησης των ακινήτων. Στις περιπτώσεις που σε μια συγκεκριμένη περιοχή γίνονται συχνά αγοραπωλησίες ακινήτων το πρόβλημα των εκτιμήσεων μπορεί να λυθεί ευκολότερα σε σχέση με τις περιπτώσεις όπου οι αγοραπωλησίες είναι ελάχιστες ή ανύπαρκτες. Βέβαια απαιτείται και σωστή καταγραφή των αγορών –πωλήσεων, άλλως δεν έχει νόημα το πλήθος τους. Σωστή καταγραφή όμως σημαίνει και πλήρη αξιοποίηση της τεχνολογίας με ταυτόχρονη συνεργατική σχέση μεταξύ κυβερνησης-κτηματομεσιτικών γραφείων-συμβολαιογράφων και άμεση πρόσβαση της Διοίκησης στα στοιχεία των αγοραπωλησιών. Ένας δεύτερος παράγοντας που επιδρά αρνητικά στο θέμα της αξιολόγησης, είναι η έλλειψη καταρτισμένων στελεχών σε θέματα

αποτίμησης περιουσιακών στοιχείων κυρίως σε υπανάπτυκτες χώρες. Αλλά και στη περίπτωση που υπάρχουν τέτοια στελέχη, η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι απαιτείται ένα διάστημα δύο έως τριών ετών μέχρι την ολοκλήρωσή της, κυρίως λόγω των συνεχιζόμενων αναθεωρήσεων που συχνά λαμβάνουν χώρα στη κτηματαγορά. Έτσι και στη μεταρρύθμιση-θεσμοθέτηση του φόρου στα ακίνητα, απαιτείται ένα διάστημα περίπου πέντε ετών από τη στιγμή που θα αρχίσει η συζήτηση περί τον φόρο μέχρι την ροή των πρώτων εσόδων. Όσον αφορά στο συντελεστή, πρέπει να είναι σε τέτοιο ύψος ώστε από τη μια να μην είναι πολύ μεγάλος προκαλώντας αντίδραση από τους πολίτες, ούτε τέτοιος ώστε να μην εισπράττονται τα προσδοκώμενα έσοδα.

2.6 Ανακεφαλαίωση

Οι φόροι διακρίνονται σε φόρους εισοδήματος, δαπανών και περιουσίας. Με τον όρο περιουσία γίνεται αναφορά σε πολλά ζητήματα, αλλά η παρούσα έρευνα σχετίζεται μόνο με την ακίνητη περιουσία.

Στην οικονομική θεωρία διακρίνουμε δυο θεωρίες βάσει των οποίων επιβάλλονται οι φόροι: Η θεωρία του ανταλλάγματος και η θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας. Η καθιέρωση του φόρου επί της ακίνητης περιουσίας δικαιολογείται και με τις δυο αναφερόμενες θεωρίες. Στα πλεονεκτήματα του φόρου αναφέρεται τόσο η λειτουργία του ως μηχανισμός αναδιανομής πλούτου σε μια οικονομία, όσο και η καλύτερη αξιοποίηση των πόρων μιας οικονομίας. Ως μειονέκτημα καταγράφεται ο τιμωρητικός χαρακτήρας του φόρου ακινήτων σε όσους επέλεξαν να επενδύσουν τις οικονομίες τους σε ακίνητα έναντι εναλλακτικών επενδύσεων, αλλά και το γεγονός ότι η καταβολή του συσχετίζεται με αξίες ακινήτων που δεν συνάδουν με αυτές της αγοράς.

Άλλα πλεονεκτήματα είναι η – υπό προϋποθέσεις- μεγάλη εισπραξιμότητά του, το χαμηλό διαχειριστικό του κόστος, η μη δυνατότητα μετακύλισης και η συσχέτιση συνήθως των αντικειμενικών τιμών με τα προς εξόφληση ποσά. Αποτελεί επίσης πολύ καλή πηγή εσόδων για την τοπική κοινωνία και δεν δημιουργεί στρεβλώσεις στην οικονομία όπως άλλοι φόροι.

Στα μειονεκτήματα του μπορούν να αναφερθεί η αντίδραση στη φορολογία κυρίως σε περιόδους που αυξάνονται οι τιμές μετά από αρκετό χρονικό διάστημα, αλλά και το γεγονός της μη κατοχής ακίνητης περιουσίας από μεγάλη μερίδα πολιτών, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι με δημοκρατικές διαδικασίες μπορούν τα συγκεκριμένα άτομα να αποφασίζουν για τον φόρο που θα επιβάλλεται σε άλλους χωρίς να υφίστανται κυρώσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ο ΦΟΡΟΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1 Εισαγωγή

Στα 200 χρόνια που έχουν παρέλθει από την έναρξη της ελληνικής επανάστασης, πολύ λίγα είναι αυτά στα οποία επιβλήθηκε φορολογία επί της ακίνητης περιουσίας με τη μορφή –τουλάχιστον– που την γνωρίζουμε σήμερα. Καθιερώθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα το 1923 όπου δεν ήταν ακριβώς μία ετήσια επιβάρυνση. Περισσότερο θα μπορούσε κάποιος να πει ότι ήταν ένα είδος έκτακτης εισφοράς, για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών του Ελληνικού κράτους μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, παρά ένας τακτικός ετήσιος φόρος. Η πληρωμή του φόρου είχε θεσπιστεί να γίνει εντός πενταετίας. (Τενεκετζή 2012). Μέχρι το 1975 δεν υπήρχε φορολόγηση της περιουσίας. Η τελευταία καθιερώθηκε με τον Ν 11/1975 ο οποίος όμως δεν διατηρήθηκε. (καταργήθηκε το 1980). Τα 1982 εισήχθησαν οι αντικειμενικές αξίες με τον Ν 1249/82. Στην ελληνική πραγματικότητα από το 2014 και εντεύθεν, ισχύει ο Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α). Θεσμοθετήθηκε με τον Ν 4223/2013 (ΦΕΚ287Α). Ο συγκεκριμένος νόμος αντικατέστησε τον Φόρο Ακίνητης Περιουσίας που ίσχυε από το 2010 μέχρι και το 2013 και το Ενιαίο Τέλος Ακινήτων για τα έτη 2008 και 2009. Πριν το 2008 υπήρχε ο Φόρος Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας (1997-2007). Για την περίοδο πριν το 1997, δεν υπήρχε φόρος επί της κατοχής των ακινήτων υπό την αυστηρή έννοια του όρου. Υπήρχαν βεβαίως διάφοροι φόροι επί των εισοδημάτων της αγροτικής παραγωγής, φόροι στα μισθώματα των περιουσιακών στοιχείων, αλλά ουδέποτε ένας φόρος αποκλειστικά στην κατοχή ακίνητης περιουσίας. Προηγούμενες απόπειρες επιβολής μιας τέτοιου τύπου επιβάρυνσης δεν στέφθηκαν με επιτυχία, κυρίως λόγω της ανυπαρξίας συστήματος αντικειμενικοποίησης των αξιών των ακινήτων

Να τονιστεί ιδιαίτερα ότι η ιδιοκτησία και στη χώρα μας όπως και σε όλες τις προηγμένες χώρες του κόσμου τελεί υπό την προστασία του συντάγματος. Σε μια φιλελεύθερη-αστική δημοκρατία το δικαίωμα της ιδιοκτησίας είναι κατοχυρωμένο. Στο ισχύον σύνταγμα της Ελλάδας αναφέρει ότι η περιουσία προστατεύεται από το κράτος με την προϋπόθεση ότι τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτή, δεν θα αποβούν εις βάρος του γενικότερου συμφέροντος. Η απαλλοτρίωση προβλέπεται μόνο για λόγους

δημοσίου συμφέροντος και το κράτος μεριμνά για την οικιστική ανάπτυξη των περιοχών (Βλαχοπούλου-Μπάστας, 2015).

3.2 Η δομή του ΕΝ.Φ.Ι.Α

Όπως κάθε φορολογία, έτσι και ο ΕΝ.Φ.Ι.Α διατηρεί μια συγκεκριμένη δομή και λογική. Στην ενότητα αυτή αναλύεται το αντικείμενο και το υποκείμενο του φόρου, και συγκεκριμένη χρονική στιγμή βάσει της οποίας επιρρίπτεται ο συγκεκριμένος φόρος. Επίσης γίνεται αναφορά στους συντελεστές που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του τελικού ποσού σε συγκεκριμένες τυπικές περιπτώσεις ακινήτων, καθώς και στον συμπληρωματικό φόρο που επιβαρύνει τον φορολογούμενο σε κάποιες περιπτώσεις. Σε επόμενη ενότητα αναλύονται οι σημαντικότερες απαλλαγές-εκπτώσεις του φόρου και κάποια θέματα διαδικαστικού χαρακτήρα, ενώ στην τέταρτη και τελευταία, δίνεται έμφαση στο πιστοποιητικό που εκδίδεται κυρίως για τις μεταβιβάσεις ακινήτων.

3.2.1 Αντικείμενο του ΕΝ.Φ.Ι.Α

Ο ΕΝ.Φ.Ι.Α επιβάλλεται σε όλα τα εμπράγματα δικαιώματα της πλήρους κυριότητας, της επικαρπίας, της ψιλής κυριότητας,, της οίκησης αλλά και επί του δικαιώματος επιφανείας (υψούν). Ο ΕΝ.Φ.Ι.Α. επιβάλλεται και στα εμπράγματα ή ενοχικά δικαιώματα της αποκλειστικής χρήσης θέσης στάθμευσης, βοηθητικού χώρου και κολυμβητικής δεξαμενής, που βρίσκονται σε κοινόκτητο τμήμα του ακινήτου και αποτελούν παρακολούθημα των παραπάνω εμπραγμάτων δικαιωμάτων. (ΠΟΛ1008/18)

3.2.2 Χρόνος επιβολής του φόρου

Χρόνος επιβολής του φόρου είναι η πρώτη Ιανουαρίου κάθε έτους ανεξαρτήτως της μετεγγραφής του ακινήτου και των όποιων περιουσιακών μεταβολών επέρχονται μετέπειτα. Έτσι για παράδειγμα, με τον ΕΝ.Φ.Ι.Α του έτους 2020 φορολογούνται τα ακίνητα που κατέχει κάποιος την πρώτη Ιανουαρίου του οικείου έτους. Ότι αποκτηθεί μετέπειτα και το διατηρεί κάποιος στη κατοχή του μέχρι και την 1-1-2021, φορολογείται στο επόμενο έτος.

3.2.3 Υποκείμενο του φόρου.

Υποκείμενο στο συγκεκριμένο φόρο είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, αναλόγως του δικαιώματος που κατέχει σε ακίνητο και του ποσοστού του. Ενδεικτικά: ο

αγοραστής ενός ακινήτου, ο εκ διαθήκης κληρονόμος στην περίπτωση που η τελευταία έχει δημοσιευθεί πριν την 1^η Ιανουαρίου και ο εξ αδιαθέτου κληρονόμος, όταν δεν υπάρχει διαθήκη και ο θάνατος επήλθε πριν την 1^η Ιανουαρίου. Άλλες χαρακτηριστικές περιπτώσεις υποκειμένων είναι επίσης: Όποιος έχει αποκτήσει δικαίωμα σε ακίνητο με οριστικό συμβόλαιο δωρεάς αιτία θανάτου, εφόσον ο θάνατος επήλθε μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου του προηγούμενου της φορολογίας έτους., αλλά και ο κηδεμόνας, για την ακίνητη περιουσία σχολάζουσας κληρονομιάς, και ο εκκαθαριστής διαθήκης για όσο διάστημα κατέχουν τις συγκεκριμένες ιδιότητες, ,διαχωρισμένα από την ατομική τους περιουσία., ο καταπατητής δημοσίων εκτάσεων χωρίς τη συναίνεση του Δημοσίου, αλλά και ο εργολάβος οικοδομής για το εργολαβικό αντάλλαγμα αν έχουν παρέλθει τέσσερα (4) έτη από την θεώρηση της άδειας οικοδομής από την Ελληνική Αστυνομία και δεν του έχει μεταβιβαστεί το ακίνητο.

3.2.4 Κριτήρια για τον καθορισμό του φόρου. (άρθρο 1 παρ 5 ΠΟΛ 1008/10-1-18)

Για τον καθορισμό του ΕΝ.Φ.Ι.Α. λαμβάνεται υπόψη η πραγματική κατάσταση του ακινήτου. Η πραγματική κατάσταση του ακινήτου προκύπτει από την οριστική εγγραφή στο κτηματολογικό γραφείο. Αν δεν υπάρχει οριστική εγγραφή –που σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχει λόγω μη ολοκλήρωσης του Κτηματολογίου σε αρκετές περιοχές- λαμβάνονται υπόψη τα στοιχεία του ακινήτου, όπως προκύπτουν από τον τίτλο κτήσης. Αν δεν υπάρχει τίτλος κτήσης, λαμβάνονται υπόψη τα στοιχεία της πραγματικής κατάστασης του ακινήτου. Αν η πραγματική επιφάνεια του ακινήτου υπερβαίνει αυτή που αναγράφεται στην οριστική εγγραφή στο κτηματολογικό γραφείο ή στον τίτλο κτήσης ή στην άδεια οικοδομής ή έχει γίνει αλλαγή της χρήσης του ακινήτου, λαμβάνεται υπόψη η πραγματική επιφάνεια και η πραγματική χρήση του ακινήτου. Να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι υπάρχει ο βασικός φόρος, αλλά σε πολλές περιπτώσεις όπου η αξία της ακίνητης περιουσίας υπερβαίνει κάποια όρια, («μεγάλες-πολύ μεγάλες περιουσίες») προστίθεται και ο συμπληρωματικός φόρος. Από το άθροισμα του βασικού και του συμπληρωματικού φόρου προκύπτει η συνολική επιβάρυνση

3.2.5 Υπολογισμός της συνολικής αξίας των ακινήτων. (ΠΟΛ 1118/2008).

Για τον υπολογισμό της αξίας κάθε ακινήτου και **μόνο** για τις ανάγκες του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων λαμβάνει χώρα η **ΠΟΛ 1118/13-08-2008**, Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί το εξής: Η αξία ενός ακινήτου στη περίπτωση π.χ αγοράς ή γονικής παροχής ή γενικότερα μεταβίβασης με οποιοδήποτε τρόπο, μπορεί-όχι

απαραιτήτως- να διαφέρει από την αξία που προκύπτει για τις ανάγκες επιβολής του ΕΝΦΙΑ. Μια δήλωση μεταβίβασης ακινήτου που κατατίθεται στο αρμόδιο γραφείο της ΔΟΥ που ασχολείται με τις μεταβιβάσεις (Κεφάλαιο) πιθανόν να περιλαμβάνει στοιχεία που προσδιορίζουν την συνολική περιουσία του ενδιαφερόμενου σε διαφορετικό ύψος, από αυτό που υπολογίζει το γραφείο του ΕΝΦΙΑ. Αυτό μπορεί να προκύπτει από διάφορες αιτίες όπως (ενδεικτικά): Το υλικό κατασκευής, η παλαιότητα και ο εξοπλισμός. Πιο αναλυτικά: Αν η κατοικία έχει πρόσοψη σε δρόμο που το πλάτος του είναι μικρότερο των 6 μέτρων, ο συντελεστής πρόσοψης αντί 1,00 είναι 0,80. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και όταν η κατοικία ή το διαμέρισμα δεν διαθέτει εγκατάσταση κεντρικής θέρμανσης και ο συντελεστής εξοπλισμού πέφτει στο 0,95 από το αρχικό 1,00, καθώς και στην περίπτωση των υλικών κατασκευής, όπου αναλόγως του τι υλικά χρησιμοποιούνται, ο υπολογισμός της αξίας λαμβάνει και διαφορετικό συντελεστή. (Πέτρινη τοιχοποιία-0,95, καλάμια-0,70). Σε όλες τις προαναφερθείσες περιπτώσεις, η εφαρμογή τέτοιων συντελεστών οδηγεί σε μειωμένη συνολική αξία του ακινήτου.

Σε διαφορετική αξία ενός ακινήτου μπορεί επίσης να οδηγήσει η εφαρμογή άλλου έτους κατασκευής στη μια φορολογία από την άλλη. Αυτό συμβαίνει επειδή στη φορολογία κεφαλαίου το έτος κατασκευής προκύπτει πάντα από κάποιο δημόσιο έγγραφο (ενδεικτικά: τίτλος, λογαριασμός ρεύματος, οικοδομική άδεια), ενώ στη φορολογία του ΕΝΦΙΑ δύναται να προσδιοριστεί και με δήλωση του μηχανικού κατά την διαδικασία νομιμοποίησης που ισχύει με διάφορους νόμους κατά την διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας Άρα στη φορολογία του ΕΝΦΙΑ το πιο πρόσφατο έτος οδηγεί και σε μεγαλύτερη αξία ακινήτου.

Γενικότερα, ο υπολογισμός της αξίας ενός ακινήτου εξαρτάται από τους κάτωθι παράγοντες:

- α) Το είδος του ακινήτου (π.χ διαμέρισμα, μονοκατοικία, επαγγελματικός χώρος).
- β) Από την θέση του ακινήτου (αν είναι εντός Αντικειμενικού Προσδιορισμού Αξίας Ακινήτων ή εκτός).
- γ) Τα τετραγωνικά μέτρα της επιφάνειας
- δ) Τον αριθμό των προσόψεων
- ε) Τον όροφο
- στ) Το έτος κατασκευής
- ζ) Το ποσοστό ιδιοκτησίας αναλόγως του δικαιώματος που κατέχει επί του ακινήτου (πλήρης κυριότητα, επικαρπία ή ψιλή κυριότητα).

η) Τον συντελεστή ειδικών συνθηκών στις περιπτώσεις απαλλοτριωμένων διατηρητέων και αποπερατωμένων.

Σε γενικές γραμμές αυτοί είναι οι κύριοι παράγοντες που διαμορφώνουν την αξία ενός περιουσιακού στοιχείου. Για κάθε είδος ακινήτου και για κάθε τοποθεσία υπάρχουν συγκεκριμένοι πίνακες με συντελεστές, που από το γινόμενο τους εξάγεται η τελική αξία του ακινήτου. Να σημειωθεί ότι η απόφαση του Υπουργείου ΠΟΛ 1118/13-8-2008 δεν σχετίζεται αποκλειστικά με τον ΕΝΦΙΑ, αλλά και με όλες τις προγενέστερες αντίστοιχες φορολογίες (ΕΤΑΚ, ΦΑΠ). Μάλιστα η συγκεκριμένη απόφαση εκδόθηκε στα πλαίσια ισχύος του τότε Ενιαίου Τέλους Ακίνητης Περιουσίας (ΕΤΑΚ).

3.2.6 Τύπος υπολογισμού του κύριου φόρου στα κτίσματα, πλην των ειδικών.

Ο φόρος προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό των εξής στοιχείων: της επιφάνειας του ακινήτου εκφρασμένης σε τετραγωνικά μέτρα, του βασικού φόρου, του συντελεστή παλαιότητας, του συντελεστή ορόφου, του συντελεστή πρόσοψης, του συντελεστή βοηθητικών χώρων (αν υπάρχει) και του συντελεστή ημιτέλειας (αν υπάρχει). Από αυτούς τους συντελεστές που λίγο έως πολύ είναι κατανοητοί, αυτός που χρήζει διευκρίνισης είναι του βασικού φόρου. Ο συγκεκριμένος κυμαίνεται από 2 έως 13 ευρώ/τ.μ. και εξαρτάται από την τιμή ζώνης στην οποία βρίσκεται το ακίνητο, όπως οι τιμές αυτές έχουν καθοριστεί με τον Ν 1249/1982 και με τις όποιες τροποποιήσεις έχουν από τότε επέλθει. Για όσα κτίρια βρίσκονται είτε εντός είτε εκτός σχεδίου πόλεως καθώς και για τα ειδικά κτίρια (βλέπε: φροντιστήρια, ιεροί ναοί) και δεν έχουν τιμή ζώνης, επιλέγεται η κατώτερη τιμή της Δημοτικής Ενότητάς τους. Αν δεν υπάρχει, επιλέγεται αυτή του οικείου Δήμου ειδάλλως της Περιφερειακής Ενότητας ή ακόμα και της Περιφέρειας.

Παράδειγμα

Παρουσιάζονται κατωτέρω οι πίνακες που χρησιμοποιούνται για την εύρεση του φόρου ΕΝΦΙΑ που αντιστοιχεί σε ένα διαμέρισμα:

Βασικός Φόρος (Β.Φ.) ανά φορολογική ζώνη (Φ.Ζ.), όπως αυτή αντιστοιχεί στην τιμή ζώνης, σύμφωνα με τον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 3.1
Βασικός φόρος ανά τ.μ ανά τιμή ζώνης

Τιμή Ζώνης (€/μ2)	Φ.Ζ.	Βασικός Φόρος (Β.Φ.) (€/μ2)
0 - 500	1	2,00
501 - 750	2	2,80
751 - 1.000	3	2,90
1.001 - 1.500	4	3,70
1.501 - 2.000	5	4,50
2.001 - 2.500	6	6,00
2.501 - 3.000	7	7,60
3.001 - 3.500	8	9,20
3.501 - 4.000	9	9,50
4.001 - 4.500	10	11,10
4.501 - 5.000	11	11,30
5.001+	12	13,00

Συντελεστής Παλαιότητας Κτίσματος (Σ.Π.Κ.), σύμφωνα με τον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 3.2
Πίνακας παλαιότητας

Παλαιότητα	Συντ Παλαιότητας Κτίσματος
26 έτη και άνω	1,00
20 έως και 25 έτη	1,05
15 έως και 19 έτη	1,10
10 έως και 14 έτη	1,15
5 έως και 9 έτη	1,20
Μέχρι και 4 έτη	1,25

Συντελεστής Ορόφου (Σ.Ο.), ο οποίος εφαρμόζεται για τον όροφο στον οποίο βρίσκεται το κτίσμα, σύμφωνα με τον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 3.3 Συντελεστής ορόφου

Όροφος Συντελεστής Ορόφου (Σ.Ο.)	
Υπόγειο	0,98
Ισόγειο και 1 ^{ος}	1,00
2ος και 3 ^{ος}	1,01
4ος και 5 ^{ος}	1,02
6ος και άνω	1,03

Αν υποθεθεί ότι το διαμέρισμα είναι 85 τετραγωνικών μέτρων, τρίτου ορόφου κατασκευής του 1996 με δυο προσόψεις, και βρίσκεται σε περιοχή με Τιμή Ζώνης 1800 τότε ο ΕΝΦΙΑ του 2021 έχει ως εξής **ΒΦ *Σ.Π.Κ*Σ.Ο*Σ.Π.** οπότε $85\text{τμ} * 4,50 * 1,05 * 1,01 * 1,02 = 413,75$ ευρώ. Ο συντελεστής 1,02 είναι ο συντελεστής πρόσοψης όταν οι προσόψεις είναι δυο. Όταν η πρόσοψη είναι μία ο συντελεστής είναι 1,01, ενώ αν δεν υπάρχουν προσόψεις, ο συντελεστής είναι το 1

Για την ολοκλήρωση της εικόνας, ο συντελεστής βοηθητικών χώρων ορίζεται σε 0,1 και ο συντελεστής ημιτελών κτισμάτων σε 0,4. Ο τελευταίος εφαρμόζεται (ανεξάρτητα από το στάδιο κατασκευής) στα κενά που δεν έχουν ποτέ ηλεκτροδοτηθεί, ή σε αυτά που ηλεκτροδοτούνται με εργοταξιακό ρεύμα και παραμένουν κενά.

3.2.7 Υπολογισμός του φόρου για τα οικοπέδα (εντός αντικ.προσδιορισμού)

Εντάσσονται σε συγκεκριμένες φορολογικές ζώνες -όπως και τα κτίσματα- αναλόγως της μοναδιαίας αξίας, η οποία ισούται με τον λόγο της φορολογητέας αξίας προς την επιφάνειά του. Η φορολογητέα αξία του οικοπέδου ισούται με το γινόμενο του συντελεστή οικοπέδου, της συνολικής τιμής εκκίνησης του οικοπέδου, του συντελεστή πρόσοψης και της επιφάνειας του οικοπέδου. Ο συντελεστής οικοπέδου (Σ.Οικ.), η συνολική τιμή εκκίνησης του οικοπέδου, καθώς και ο συντελεστής αξιοποίησης οικοπέδου (Σ.Α.Ο.), για τον υπολογισμό της συνολικής τιμής εκκίνησης του οικοπέδου, λαμβάνονται όπως ορίζονται κάθε φορά στις αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 41 του ν. 1249/1982. Αν το οικόπεδο βρίσκεται σε περιοχή εκτός αντικειμενικού προσδιορισμού, τότε λαμβάνονται οι χαμηλότεροι Σ.Οικ., συνολική τιμή εκκίνησης του οικοπέδου και Σ.Α.Ο. της ζώνης με τη χαμηλότερη τιμή ζώνης της οικείας Δημοτικής Ενότητας. Ο ΕΝΦΙΑ υπολογίζεται ως

το γινόμενο της επιφάνειας και του συντελεστή φόρου ανά τμ, ο οποίος λαμβάνει τιμή από 1,0037 μέχρι και 11,25(ευρώ ανά τμ).

3.2.8 Υπολογισμός του φόρου στα γήπεδα (αγροτεμάχια)

Ειδικότερα, για τα γήπεδα, ο κύριος φόρος προκύπτει από το Βασικό Συντελεστή Φορολογίας (**Β.Σ.Φ**) που καθορίζεται σε 0,001 του ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο (1 ευρώ ανά στρέμμα) με την εφαρμογή των συντελεστών θέσης, χρήσης, άρδευσης, απαλλοτριώσης και του συντελεστή ύπαρξης κατοικίας, κατά περίπτωση, ως εξής: Ο Συντελεστής Θέσης (**Σ.Θ**) που ορίζεται από το 1 έως το 3 και εξαρτάται από την ελάχιστη Αρχική Βασική Αξία της Δημοτικής Ενότητας στην οποία ανήκει το αγροτεμάχιο. Η ελάχιστη (**Α.Β.Α**) λαμβάνεται όπως ορίζεται κάθε φορά από τις αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών κατ'εξουσιοδότηση του άρθρου 41 του ν.1249/82. Περαιτέρω εφαρμόζεται ο Συντελεστής Χρήσης (**Σ.Χ**) που σχετίζεται με το κυρίως με το είδος της καλλιέργειας, Για παράδειγμα: Βοσκότοπος: συντελεστής 0,5 μονοετής καλλιέργεια: συντελεστής 2. Αν το αγροτεμάχιο είναι αρδευόμενο εφαρμόζεται ένας συντελεστής 1,1 και σε ύπαρξη κατοικίας εντός του αγροτεμαχίου, ένας επιπλέον συντελεστής 5.(Συντελεστής Κατοικίας-**Σ.Κ**) Όταν όμως δεν υπάρχει άλλη κατοικία του φορολογούμενου, της συζύγου του και των προστατευόμενων τέκνων, σύμφωνα με τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος και τις δηλώσεις στοιχείων ακινήτων και τα τετραγωνικά μέτρα της κατοικίας στο αγροτεμάχιο είναι λιγότερα από 150, δεν εφαρμόζεται ο συγκεκριμένος συντελεστής

Έτσι ο υπολογισμός του κύριου φόρου των αγροτεμαχίων έχει ως εξής:

$$\text{ΦΟΡΟΣ} = \text{ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ}(\text{Μ}^2) * \text{Β.Σ.Φ} * \text{Σ.Θ} * \text{Σ.Χ} * \text{Σ.Απ} * \text{Σ.Κ}$$

Όπου $\Sigma .\text{Απ}$ = Συντελεστής Απαλλοτριώσης = 0,75 (αν απαιτείται)

3.2.9 Συμπληρωματικός φόρος

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω (βλέπε 2.2.4) υπάρχουν περιπτώσεις που επιβάλλεται και συμπληρωματικός φόρος ΕΝΦΙΑ τόσο στα φυσικά όσο και στα νομικά πρόσωπα Ο συμπληρωματικός φόρος των νομικών προσώπων ανέρχεται σε ποσοστό 5,5% επί της συνολικής αξίας των ακινήτων και προστιθέμενος στον κύριο φόρο, προκύπτει η συνολική επιβάρυνση.

Όσον αφορά στον συμπληρωματικό φόρο επί των φυσικών προσώπων, υπολογίζεται βάσει συγκεκριμένης κλίμακας η οποία έχει ως εξής:

Πίνακας 3.4
Κλίμακα συμπληρωματικού φόρου

ΚΛΙΜΑΚΙΟ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
0,01-250.000	0
250.000,01-300.000	0,15%
300.000,01-400.000	0,30%
400.000,01-500.000	0,50%
500.000,01-600.000	0,60%
600.000,01-700.000	0,80%
700.000,01-800.000	0,90%
800.000,01-900.000	1,00%
900.000,01-1.000.000	1,05%
1.000.000,01-2.000.000	1,10%
Υπερβάλλον	1,15%

Πηγή :Νόμος 4549/2018

Μέχρι και το έτος 2016 (αρχικά) και μετέπειτα μέχρι και το 2018 (με την παράγραφο 2 του άρθρου 13 ν.4474/2017), στην συνολική αξία περιουσίας επί της οποίας επιβάλλονταν συμπληρωματικός φόρος, δεν συμπεριλαμβάνονταν η αξία των δικαιωμάτων επί των γηπέδων που βρίσκονταν σε περιοχή εκτός σχεδίου πόλεως ή οικισμού. (αγροτεμάχια) Με μεταγενέστερη τροποποίηση χορηγήθηκε απαλλαγή και για το 2019, ενώ με την παράγραφο 2 του άρθρου 35 του ν.4701/30-6-20, έγινε το ίδιο και για το έτος 2020. Η συγκεκριμένη κλίμακα ισχύει με την παράγραφο 3 του άρθρου 126 του Ν4549/14-6-2018, η οποία τροποποίησε την παράγραφο 2 του άρθρου 5 του ν 4223/2013

Όσον αφορά στα νομικά πρόσωπα, ο συμπληρωματικός φόρος υπολογίζεται σε ποσοστό 5,5% ενώ για τα ακίνητα που ιδιοχρησιμοποιούνται για την παραγωγή ή την άσκηση οποιασδήποτε επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι 1%. Ειδικότερα για τα ακίνητα των Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ο συμπληρωματικός φόρος υπολογίζεται με συντελεστή 3,5% για τα μη ιδιοχρησιμοποιούμενα.

3.3 Οι βασικότερες εκπτώσεις στον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων

Στον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων προβλέπονται διάφορες εκπτώσεις και απαλλαγές. Οι τρεις πιο σημαντικές είναι αυτές που αναφέρονται κατωτέρω:

α) Έκπτωση 50% στο ποσό του φόρου όταν το συνολικό εισόδημα (όπως ορίζει ο ν. 2238/1994) δεν υπερβαίνει τα 9,000 ευρώ προσαυξημένο κατά 1000 ευρώ για τον ή την σύζυγο και για κάθε εξαρτώμενο μέλος της οικογένειας και ταυτοχρόνως το σύνολο των τετραγωνικών (σε σχέση με το πάντα με το είδος δικαιώματος και το ποσοστό που κατέχει ο φορολογούμενος), δεν υπερβαίνει τα 150τ.μ. Ταυτοχρόνως απαιτείται αναλόγως της οικογενειακής κατάστασης, η αξία της περιουσίας να μην υπερβαίνει κάποια συγκεκριμένα όρια και οι φορολογούμενοι να είναι φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδας την 1^η Ιανουαρίου του εκάστοτε έτους.

β) Έκπτωση 100% στο ποσό του φόρου όταν το συνολικό οικογενειακό εισόδημα δεν υπερβαίνει τα 12.000 ευρώ (με τις αντίστοιχες προσαυξήσεις της προηγούμενης περίπτωσης α), ενώ ταυτοχρόνως απαιτείται τα συνολικά τετραγωνικά μέτρα όλης της οικογένειας να μην ξεπερνούν τα 150 τετραγωνικά μέτρα και να υπάρχει σε κάποιο μέλος της, αναπηρία σε ποσοστό ίσο ή μεγαλύτερο του 80%. Εννοείται και εδώ, με φορολογική κατοικία στην Ελλάδα την 1^η Ιανουαρίου του εκάστοτε έτους.

γ) Έκπτωση επί του φόρου του άρθρου 1 του ν.4621/2019 (Α'128). Η συγκεκριμένη έκπτωση αφορά σε μείωση του τελικού ποσού φόρου που καταβάλλεται και εξαρτάται από το συνολικό ύψος της περιουσιακής αξίας. Ίσχυσε για πρώτη φορά από τον ΕΝΦΙΑ του έτους 2019 και συνεχίστηκε και στο 2020 και θεσπίστηκε με το άρθρο 1 του ν 4621/2019. Αναλυτικότερα προβλέπεται: Αξία ακίνητης περιουσίας μέχρι 60.000 ευρώ, έκπτωση 30%. Για περιουσία μέχρι 70.000 ευρώ, 27%, ενώ μέχρι 80.000 η έκπτωση είναι 25%. Τέλος για περιουσία μέχρι 1.000.000 ,20%, ενώ για μεγάλες περιουσίες άνω του 1.000.000 η έκπτωση περιορίζεται σε 10%. Να σημειωθεί ότι: α) Δεν συνυπολογίζεται στο ύψος της αξίας της περιουσίας η αξία των αγροτεμαχίων και β) Οι προαναφερόμενες εκπτώσεις εφαρμόζονται μετά τις εκπτώσεις του άρθρου 7, που αναφέρονταν ανωτέρω (100% λόγω αναπηρίας-50% λόγω χαμηλού εισοδήματος).

Όσον αφορά στην αποτελεσματικότητα του ΕΝΦΙΑ, με βάση τα τελευταία στοιχεία για το έτος 2019, φαίνεται από τα στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών (www.minfin.gr) ,ότι για το συγκεκριμένο έτος η εισπραξιμότητα φτάνει περίπου στο 57%. Αναλυτικότερα: Βεβαιώθηκαν 4.873 εκατ ευρώ και από αυτά, 2.082 εκατ ευρώ ήταν υπόλοιπο εισπρακτέο. Άρα η διαφορά των δύο αυτών ποσών , δείχνει το ύψος των

εσόδων το οποίο ανέρχεται σε 2.791 εκατ ευρώ. Να σημειωθεί ότι στα ποσά της βεβαίωσης όσο και στην εισπραξία περιλαμβάνονται και οφειλές από προηγούμενα έτη καθώς και αυτές οι βεβαιώσεις φόρων αλλά και επιστροφές ή διαγραφές που δημιουργούνται από τις τροποποιητικές δηλώσεις Ε9 που πραγματοποιούνται εκ μέρους των φορολογουμένων. Γενικότερα τα αντίστοιχα ποσά για τα προηγούμενα έτη από το 2014 έως το 2018 κυμαίνονταν από 60 έως 67%. Ίσως φανεί αρχικά ότι τα εισπραχθέντα ποσά δεν είναι τόσο μεγάλα όσο αναμενόταν. Αν αναλογιστούμε όμως ότι όλα αυτά τα έτη η χώρα βρίσκεται σε καθεστώς βαθιάς ύφεσης και με δεδομένη την μεγάλη πτώση στον κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Α.Ε.Π), θα μπορούσε να εξηγηθεί το ποσοστό 57% που έχει εισπραχθεί. Εξάλλου, τα ανείσπρακτα ποσά είναι ήδη βεβαιωμένα και δεν μπορεί εύκολα κάποιος να μην τα εξοφλήσει. Δυστυχώς είναι γνωστό ότι τα ληξιπρόθεσμα χρέη προς τις εφορίες αυξάνουν τα τελευταία έτη κατά περίπου 1,000,000 ευρώ ανά μήνα. Συν τοις άλλοις, μεγάλη μερίδα των φορολογουμένων έχει υπαχθεί σε ρυθμίσεις πολλών δόσεων λόγω αδυναμίας εξόφλησης γενικότερα των φορολογικών τους υποχρεώσεων, που σημαίνει ότι και μεγάλο τμήμα από τις εισπράξεις του ΕΝΦΙΑ θα πραγματοποιηθεί στο μέλλον. (Βλέπε ακόλουθο πίνακα του απολογισμού του Κρατικού Προϋπολογισμού για το 2019). Να σημειωθεί ότι ανεξαρτήτως του ποσού των εσόδων που πραγματικά εισπράττεται, για τον ΕΝΦΙΑ του 2020 η αρχική βεβαίωση έφτασε τα 2.558.016.143,90 ευρώ σύμφωνα με τα στοιχεία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε). (Στατιστικό δελτίο)

Πίνακας 3.5
Έσοδα προϋπολογισμού οικ έτους 2019

ΑΝΕ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΑ (1)	ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ (2)	ΔΙΑΓΡΑΦΕΝΤΑ (3)	ΠΡΟ ΜΕΙΩΣΗΣ ΕΠΙΤΡΑΦΕΩΝ (4)	ΕΙΣΠΡΑΞΕΝΤΑ			ΕΙΣΠΡΑΚΤΟ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ (7)
						ΕΠΙΤΡΑΦΕΝΤΑ (5)	ΜΕΤΑ ΜΕΙΩΣΗΣ ΕΠΙΤΡΑΦΕΩΝ (6)		
R1120103001	Εισοδήματα και λοιπά τέλη κοινής Οργάνωσης Αποκέντρωσης 2 ^{ης} Ζώνης	3.000.000,00							
R1120103001	Εισοδήματα και λοιπά τέλη κοινής Οργάνωσης Αποκέντρωσης 2 ^{ης} Ζώνης	3.000.000,00	452.351,98	4.632,53	39.336,72	39.336,72	39.336,72	408.392,63	
R1120103001	Λοιπά φοροα και δασικά επί παραγούτων	0,00	452.351,98	4.632,53	39.336,72	39.336,72	39.336,72	408.392,63	
R1120103001	Λοιπά φοροα και δασικά επί παραγούτων	0,00	452.351,98	4.632,53	39.336,72	39.336,72	39.336,72	408.392,63	
R113	Τοκιστικά φοροα ακίνητης περιουσίας	2.760.000,000,00	5.515.665,466,75	112.537,599,07	2.785.647,698,52	49.040.776,87	2.737.006,921,65	2.617.280,179,16	
R11301	Τοκιστικά φοροα επί της ιδιοκτησίας ακίνητης περιουσίας	2.760.000,000,00	5.515.665,466,75	112.537,599,07	2.785.647,698,52	49.040.776,87	2.737.006,921,65	2.617.280,179,16	
R1130101	Τοκιστικά φοροα στην ακίνητη περιουσία (ΦΑΛΠ)	7.000.000,00	283.457,408,53	21.476,976,29	37.294,485,82	11.429.030,67	25.866,455,25	224.693,946,32	
R1130101001	Φόρος στην ακίνητη περιουσία (ΦΑΛΠ)	7.000.000,00	283.457,408,53	21.476,976,29	37.294,485,92	11.429.030,67	25.866,455,25	224.693,946,32	
R1130102	Εκμίσθιο τόκος ακινήτων	0,00	18.730,474,21	406,612,90	1.802,046,83	52.705,97	1.749.340,86	16.521,614,48	
R1130102001	Εκμίσθιο τόκος ακινήτων	0,00	18.730,474,21	406,612,90	1.802,046,83	52.705,97	1.749.340,86	16.521,614,48	
R1130103	Εκμίσθιο τόκος ακινήτων	41.000.000,00	321.895.005,53	699.005,33	43.623.890,36	313.029,55	43.310.860,81	277.572.109,94	
R1130103001	Εκμίσθιο τόκος ακινήτων	41.000.000,00	321.895.005,53	699.005,33	43.623.890,36	313.029,55	43.310.860,81	277.572.109,94	
R1130104	Εκμίσθιο τόκος ακινήτων	2.711.000,000,00	4.873.594,426,66	89.039,510,37	2.702.136,241,41	36.041.003,80	2.666.095,237,61	2.082.411,674,88	
R1130104001	Εκμίσθιο τόκος ακινήτων	2.711.000,000,00	4.873.594,426,66	89.039,510,37	2.702.136,241,41	36.041.003,80	2.666.095,237,61	2.082.411,674,88	
R1130104001	Εκμίσθιο τόκος ακινήτων	1.000.000,00	17.998,151,82	916,484,18	991.034,00	206.006,68	785.027,12	16.090,639,64	
R1130104001	Εκμίσθιο τόκος ακινήτων	1.000.000,00	17.998,151,82	916,484,18	991.034,00	206.006,68	785.027,12	16.090,639,64	
R114	Λοιπά φοροα επί παραγούτων	936.000,000,00	2.280.654,311,58	19.114,382,15	990.666,339,08	206.006,68	785.027,12	1.280,973,619,45	
R11401	Επιχειρηματικές και επενδυτικές δόσεις	936.000,000,00	1.528.031,180,02	17.979,569,40	532.446,398,04	77.775,646,09	454,670,739,95	962,476,916,52	
R1140101	Τόκος επιπλέοντων	489.000,000,00	1.477,410,897,10	16.735,933,94	498,197,996,74	77.095,566,12	421,102,420,62	962,476,916,52	
R1140101001	Τόκος επιπλέοντων	489.000,000,00	1.477,410,897,10	16.735,933,94	498,197,996,74	77.095,566,12	421,102,420,62	962,476,916,52	
R1140102	Δόσεις παραρτήσεων υπερεκπαιδευτικών πανεπιστημίων	0,00	62.934,35	59,70	62.934,35	30,747,00	62.934,35	0,00	
R1140102001	Δόσεις παραρτήσεων υπερεκπαιδευτικών πανεπιστημίων	0,00	62.934,35	59,70	62.934,35	30,747,00	62.934,35	0,00	
R1140103	Ειδικά τέλη διενέργειας τεχνικού ελέγχου οχημάτων	18.000,000,00	16.442,983,33	59,70	16.421,115,86	30,747,00	18.390,368,86	21.789,77	
R1140103001	Ειδικά τέλη διενέργειας τεχνικού ελέγχου οχημάτων	18.000,000,00	16.442,983,33	59,70	16.421,115,86	30,747,00	18.390,368,86	21.789,77	
R1140104	Έσοδα από εκδόσεις πολεοδομικών δόσεων	3.000,000,00	9.981,881,44	643,279,57	3.119,831,01	436,168,36	2.693,662,65	6.218,771,86	
R1140104001	Έσοδα από εκδόσεις πολεοδομικών δόσεων	3.000,000,00	9.981,881,44	643,279,57	3.119,831,01	436,168,36	2.693,662,65	6.218,771,86	
R1140105	Ειδικό τόκος για δόσεις καταρτιών κέντρο	7.000,000,00	4.107,979,78	113,57	2.437,966,44	66,191,37	2.371,775,07	1.669,899,77	
R1140105001	Ειδικό τόκος για δόσεις καταρτιών κέντρο	7.000,000,00	4.107,979,78	113,57	2.437,966,44	66,191,37	2.371,775,07	1.669,899,77	
R1140106	Τέλη χορήγησης δόσεων από τις Μικρές Σφαίρες	2.000,000,00	2.433,169,06	24,93	2.427,563,06	38,490,67	2.392,072,39	5.990,07	
R1140106001	Τέλη χορήγησης δόσεων από τις Μικρές Σφαίρες	2.000,000,00	2.433,169,06	24,93	2.427,563,06	38,490,67	2.392,072,39	5.990,07	
R1140107	Δόσεις για την καταπολέμηση εισροών κηφιάς-πλημμυρών	1.000,000,00	15,19	15,19	15,19	15,19	15,19	0,00	
R1140107001	Δόσεις για την καταπολέμηση εισροών κηφιάς-πλημμυρών	1.000,000,00	15,19	15,19	15,19	15,19	15,19	0,00	
R1140108	Δόσεις για την καταπολέμηση εισροών κηφιάς-πλημμυρών	10.000,000,00	15.591,406,77	600,148,79	9.778,973,39	111,482,57	9.667,490,82	5.212,284,59	
R1140108001	Δόσεις για την καταπολέμηση εισροών κηφιάς-πλημμυρών	10.000,000,00	15.591,406,77	600,148,79	9.778,973,39	111,482,57	9.667,490,82	5.212,284,59	
R1140109	Δοσικά Επιχειρηματικές και επενδυτικές δόσεις	10.000,000,00	734.623,125,66	1.134.903,75	458,119,850,04	807,139,17	457,312.750,87	275.968,97,87	
R1140109001	Δοσικά Επιχειρηματικές και επενδυτικές δόσεις	10.000,000,00	734.623,125,66	1.134.903,75	458,119,850,04	807,139,17	457,312.750,87	275.968,97,87	
R1140901	Γενική εισφορά ΕΛ.Γ.Δ. σε γεωργικές επιχειρήσεις	0,00	2.113,544,28	3.034,03	290,228,95	7,545,94	282,683,11	1.820,281,30	
R1140901001	Γενική εισφορά ΕΛ.Γ.Δ. σε γεωργικές επιχειρήσεις	0,00	2.113,544,28	3.034,03	290,228,95	7,545,94	282,683,11	1.820,281,30	
R1140902	Έσοδα Ελληνικού Οργανισμού Φοροδότητων (Ε.Ο.Φ.)	12.000,000,00	17.143,644,22	102.892,84	4.729,773,48	48,979,19	4.680,794,29	12.310,897,90	
R1140902001	Έσοδα Ελληνικού Οργανισμού Φοροδότητων (Ε.Ο.Φ.)	12.000,000,00	17.143,644,22	102.892,84	4.729,773,48	48,979,19	4.680,794,29	12.310,897,90	
R1140903	Τέλη υπέρ Ε.Ο.Φ. εισοδήματος των παραρτηρησιακών τμημάτων	4.000,000,00	4,125,742,86		3,612,453,52	37,241,66	3,575,211,86	513,289,36	
R1140903001	Τέλη υπέρ Ε.Ο.Φ. εισοδήματος των παραρτηρησιακών τμημάτων	4.000,000,00	4,125,742,86		3,612,453,52	37,241,66	3,575,211,86	513,289,36	

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

3.3.1 Διαδικαστικά

Ο ΕΝ.Φ.Ι.Α. προσδιορίζεται με πράξη διοικητικού προσδιορισμού του φόρου που εκδίδεται από τη Φορολογική Διοίκηση, σύμφωνα με το άρθρο 32 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, Α' 170). Η καταβολή του γίνεται εφάπαξ μέχρι την τελευταία εργάσιμη για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του επόμενου μήνα από την έκδοση της πράξης προσδιορισμού φόρου, ή σε ισόποσες μηνιαίες δόσεις, καθεμιά από τις οποίες δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δέκα (10) ευρώ, και από τις οποίες η πρώτη δόση καταβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του επόμενου μήνα από την έκδοση της πράξης προσδιορισμού φόρου, οι επόμενες δόσεις μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα κάθε επόμενου μήνα και η τελευταία δόση καταβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του Δεκεμβρίου του ίδιου έτους.

3.4 Πιστοποιητικό ΕΝΦΙΑ

Βασικό στοιχείο σχετικό με την συγκεκριμένη φορολογία είναι το πιστοποιητικό άρθρου 54Α του ν 4174/2013 (πιστοποιητικό ΕΝΦΙΑ) και η διαδικασία έκδοσής του. Τελευταία, με την απόφαση Α 1008/ΦΕΚ25-01-2021 παύουν να ισχύουν όλες οι προηγούμενες αποφάσεις για την έκδοση αυτού και κωδικοποιούνται με την προαναφερθείσα απόφαση. Το συγκεκριμένο πιστοποιητικό ως επί το πλείστον απαιτείται για τις μεταβιβάσεις των περιουσιακών στοιχείων, αλλά και για αποδοχή κληρονομιάς εκ μέρους των κληρονόμων. Για να εκδοθεί ηλεκτρονικά το πιστοποιητικό (π.χ για μια πώληση), απαιτείται ο ενδιαφερόμενος να έχει δηλώσει το ακίνητο στο Ε9 την τελευταία πενταετία ή αν το κατείχε λιγότερα έτη, να καλύψει την διαφορά των ετών με μια υπεύθυνη δήλωση ηλεκτρονικά εκδιδόμενη και αυτή. Να σημειωθεί στο σημείο αυτό, ότι πολύ πρόσφατα εκδόθηκε άλλη μια απόφαση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α 1106 ΦΕΚ 14-5-2021) με την οποία καταργείται η υποχρέωση προσκόμισης της υπεύθυνης δήλωσης για τα φυσικά πρόσωπα, ενώ διατηρείται για τα νομικά πρόσωπα. Το ίδιο ισχύει και στην αποδοχή κληρονομιάς, όπου ζητείται το πιστοποιητικό από τον κληρονόμο για λογαριασμό του θανόντα. Στην περίπτωση αυτή το εκδίδει η αρμόδια ΔΟΥ του θανόντος. Τέλος να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη απόφαση αναφέρεται στις υπόλοιπες περιπτώσεις που απαιτείται πιστοποιητικό και ρυθμίζει τα της έκδοσης σε περιπτώσεις μη εξόφλησης ή ρύθμισης εκ μέρους του ενδιαφερόμενου οφειλέτη. Μετά την έκδοση, το πιστοποιητικό προσκομίζεται στον συμβολαιογράφο για να προχωρήσει στη σύνταξη του συμβολαίου μεταβίβασης ή στην πράξη αποδοχής κληρονομιάς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Ο ΦΟΡΟΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (Ο.Ο.Σ.Α)

Στο παρόν κεφάλαιο θα εξεταστούν οι αντίστοιχοι φόροι που επιβαρύνουν την ιδιοκτησία σε επιλεγμένες χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ και θα εντοπιστούν ομοιότητες και διαφορές με τον Ελληνικό ΕΝΦΙΑ. Υπάρχει βέβαια η δυσκολία της απόλυτης σύγκρισης λόγω του ότι διαφέρουν τα νομοθετικά πλαίσια μεταξύ των χωρών. Εξετάζουμε λοιπόν εδώ την περίπτωση της Μεγάλης Βρετανίας, της Γαλλίας, της Πορτογαλίας και των Η.Π.Α. Η επιλογή τόσο της Μ.Βρετανίας όσο και της Γαλλίας έγινε βάσει της μακράιωνης ιστορικής διαδρομής τους και της ιστορικής τους συνεισφοράς στην διαμόρφωση της κοινοβουλευτικής-αστικής δημοκρατίας και στο συνακόλουθο οικονομικό μοντέλο της ελεύθερης αγοράς. Οι Η.Π.Α, επιλέχθησαν γιατί είναι η χώρα με το μεγαλύτερο εκτόπισμα σε παγκόσμιο επίπεδο από πολλές απόψεις, ενώ η Πορτογαλία λόγω του ότι αποτελεί μια χώρα περίπου όμοια από πλευράς έκτασης και πληθυσμού με τη χώρα μας, μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με παρόμοιο επίπεδο ανάπτυξης με την Ελλάδα.

4.1 Μεγάλη Βρετανία

Στη Μ. Βρετανία οι φόροι περιουσίας είναι κυρίως δυο: ο πρώτος αφορά στις αγοραπωλησίες ακινήτων και ονομάζεται Stamp Duty Land Tax (SDLT) και εφαρμόζεται στις αγορές ακινήτων με τίμημα άνω των 125.000 λιρών ή σε αγορές ακινήτων αξίας άνω των 150.000 λιρών από αλλοδαπούς. Ο Stamp Duty έχει εφαρμογή στην Αγγλία και στην Βόρειο Ιρλανδία, ενώ στη Σκωτία και στην Ουαλία έχει κάποιες παραλλαγές που κυρίως επιβαρύνουν περισσότερο αυτούς που αγοράζουν για να πουλήσουν άμεσα ή όσους αγοράζουν δεύτερη κατοικία. Ο δεύτερος -αντίστοιχος με τον δικό μας ΕΝ.Φ.Ι.Α- αποτελεί για τη Βρετανία τη δεύτερη σημαντική εκδοχή του φόρου περιουσίας και ονομάζεται **Council Tax**. Ο πρώτος φόρος (SDLT) είναι στην αρμοδιότητα της κεντρικής κυβέρνησης, ενώ ο Council Tax διαχειρίζεται από την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Οι Δήμοι αποτιμούν τα ακίνητα κάθε χρόνο που βρίσκονται στη

χωρική αρμοδιότητά τους, και καθορίζουν τις κλίμακες φορολογίας με βάση τις αντικειμενικές αξίες. Αποτελεί λοιπόν έναν τοπικό φόρο και τα έσοδα ενισχύουν την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ο συγκεκριμένος φόρος καταβάλλεται ολόκληρος όταν διαμένουν στο ίδιο σπίτι τουλάχιστον δύο ενήλικες και είναι μειωμένος κατά 50% όταν στο σπίτι δεν κατοικεί κανένας ενήλικας, ενώ μπορεί να μειωθεί κατά 25% για όποιον κατοικεί μόνος. (www.gov.uk). Σύμφωνα με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α), η Μεγάλη Βρετανία κατέχει τη δεύτερη θέση μεταξύ των ανεπτυγμένων χωρών στα έσοδα από φόρους επί των ενοικίων, από τις μεταβιβάσεις και από την κατοχή ακινήτων, ως ποσοστό επί των συνολικών φορολογικών εσόδων (περίπου 12,5%), με πρώτες τις Η.ΠΑ. Όσον αφορά στο φόρο κληρονομιάς, υφίσταται ένα αφορολόγητο ποσό 325.000 λιρών και πέραν του ποσού αυτού ο συντελεστής ανέρχεται στο 40%. Εάν όμως η περιουσία περαστεί άμεσα στον άμεσο κληρονόμο, τότε το αφορολόγητο αυξάνεται στις 500.000 λίρες.

(<https://www.expatica.com/uk/finance/taxes/a-complete-guide-to-the-uk-tax-system-758254/>)

4.2 Γαλλία

Στην Γαλλία υπάρχει ο φόρος κατοικίας (taxe d'habitation) που επιβαρύνει όσους είναι κάτοχοι περιουσίας την 1^η Ιανουαρίου του έτους φορολογίας. Από το 2021 για όποιον κατέχει μία κατοικία ο φόρος έχει καταργηθεί, ενώ όσοι κατέχουν δυο κατοικίες πληρώνουν μόνο για τη δεύτερη. Το ποσό του φόρου σχετίζεται με την κατάσταση του ακινήτου και το μέγεθος, καθώς και από τους συντελεστές που ορίζονται από την αρμόδια δημοτική Αρχή. Υπάρχει επίσης και ο Taxe Fonciere που επιβαρύνει όσους αγοράζουν ή ήδη είναι κάτοχοι ακινήτων ακόμα και όταν η τελευταία ενοικιάζεται. Η μισθωτική αξία των ακινήτων καθορίζεται από τις τοπικές κοινωνίες. Αποτελεί -όπως και στη περίπτωση της Βρετανίας- έναν φόρο που τα έσοδα του ενισχύουν τα ταμεία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με συντελεστή που αγγίζει το 1% για την πρώτη κατοικία και 3% για την δεύτερη. Επιπλέον, υφίσταται ο φόρος μεγάλου πλούτου (κάτι σαν τον συμπληρωματικό φόρο του δικού μας ΕΝΦΙΑ), που εφαρμόζεται σε μεγάλες ακίνητες περιουσίες άνω των 800.000 ευρώ και έχει ως εξής:

<https://www.expatica.com/fr/finance/taxes/a-guide-to-taxes-in-france-101156/>

Πίνακας 4.1
Συντελεστές φόρου μεγάλου πλούτου (Γαλλία)

ΚΛΙΜΑΚΙΟ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
800.000-1.300.000 ευρώ	0,50%
1.300.000-2.570.000 ευρώ	0,70%
2.570.000-5.000.000 ευρώ	1,00%
5.000.000-10.000.000 ευρώ	1,25%
ΠΑΝΩ ΑΠΟ 10.000.000 ευρώ	1,50%

Πηγή: <https://www.expatica.com>

4.3 Πορτογαλία

Ο φόρος κατοχής ακινήτων (IMI) αποτελεί έναν δημοτικό φόρο που οι συντελεστές του καθορίζονται με απόφαση του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου. Κυμαίνονται για τις αστικές περιοχές από 0,3% μέχρι 0,45% της αξίας του ακινήτου, ενώ για τις αγροτικές μπορεί να φτάσει και το 0,8%. Όσοι διαθέτουν περιουσία μέχρι 125.000 ευρώ (στις αστικές περιοχές) εξαιρούνται του φόρου για μια τριετία εφόσον ιδιοκατοικούν. Θεωρείται ότι είναι ο αντίστοιχος Council Tax της Μεγάλης Βρετανίας. Και στη Πορτογαλία όσες περιουσίες υπερβαίνουν τα 600.000 ευρώ επιβαρύνονται με τον (AIMI) (Adicional Imposto Municipal sobre Imóveis) Αν κάποιος συγκατοικεί με κάποιον άλλον ,τότε πληρώνεται ο φόρος εάν η συνολική τους περιουσία υπερβαίνει το 1.200.000 ευρώ Ο επιπρόσθετος αυτός φόρος εισήχθη το 2017 και οι συντελεστές του είναι:0,4% για τα νομικά πρόσωπα, 0,7% για τα φυσικά , ενώ για τους έχοντες ακίνητη περιουσία άνω του 1.000.000 ευρώ 1,00%.Το 2020, ο αριθμός όσων πλήρωσαν τον AIMI έφτασε σχεδόν τους 89.000 φορολογούμενους.
<https://www.expatica.com/pt/finance/taxes/guide-to-taxes-in-portugal-105742/#property>

4.4 Ηνωμένες Πολιτείες

Στο φόρο ιδιοκτησίας ακινήτων υπάρχουν πολύ μεγάλες διαφορές στα ποσά που καταβάλλουν οι αμερικανοί πολίτες από πολιτεία σε πολιτεία. Επί παραδείγματι: η μέση τιμή ενός σπιτιού στη νησιωτική Χαβάη είναι 615.300\$ (η υψηλότερη στις Η.Π.Α) και το μέσο οικογενειακό εισόδημα ανέρχεται σε 80.212\$ (το τρίτο υψηλότερο). Όμως ο μέσος όρος των καταβολών του φόρου ιδιοκτησίας ακινήτων μόλις που αγγίζει το 0,28% της αξίας των ακινήτων, φέρνοντας την στην πρώτη θέση με το χαμηλότερο ποσοστό Στον αντίποδα βρίσκεται το New Jersey όπου έχει τον

μεγαλύτερο φορολογικό συντελεστή (2,49%) ενώ η μέση αξία της κατοικίας είναι 335.600\$ (7^η πιο υψηλή) και με ετήσιο (μέσο) οικογενειακό εισόδημα 65,030\$ (το 15^ο υψηλότερο). Μια επίσης χαρακτηριστική πολιτεία είναι αυτή του Maryland. Με το μεγαλύτερο μέσο οικογενειακό εισόδημα (83,242\$ ετησίως), ο κατά κεφαλή φόρος περιουσίας είναι χαμηλός (3.430\$) και πλησιάζει τον μέσο όρο σε όλες τις Ηνωμένες Πολιτείες, με συντελεστή φορολογίας 1,04% επί της αξίας των ακινήτων.

Ακολουθεί πίνακας με τα στοιχεία του έτους 2019 για την καθεμιά Πολιτεία:

Πίνακας 4.2
Συντελεστές φόρου περιουσίας ανά Πολιτεία

Rank (1=Lowest)	State	Effective Real-Estate Tax Rate	Annual Taxes on \$217.5K Home*	State Median Home Value	Annual Taxes on Home Priced at State Median Value
1	Hawaii	0.28%	\$606	\$615,300	\$1,715
2	Alabama	0.41%	\$895	\$142,700	\$587
3	Colorado	0.51%	\$1,113	\$343,300	\$1,756
4	Louisiana	0.55%	\$1,187	\$163,100	\$890
5	District of Columbia	0.56%	\$1,221	\$601,500	\$3,378
6	Delaware	0.57%	\$1,240	\$251,100	\$1,431
6	South Carolina	0.57%	\$1,238	\$162,300	\$924
8	West Virginia	0.58%	\$1,269	\$119,600	\$698
9	Nevada	0.60%	\$1,310	\$267,900	\$1,614
10	Wyoming	0.61%	\$1,319	\$220,500	\$1,337
11	Arkansas	0.62%	\$1,358	\$127,800	\$798
12	Utah	0.63%	\$1,362	\$279,100	\$1,748
13	Arizona	0.66%	\$1,446	\$225,500	\$1,499
14	Idaho	0.69%	\$1,492	\$212,300	\$1,456
15	Tennessee	0.71%	\$1,548	\$167,200	\$1,190
16	California	0.76%	\$1,644	\$505,000	\$3,818
17	New Mexico	0.80%	\$1,740	\$171,400	\$1,371
18	Mississippi	0.81%	\$1,751	\$119,000	\$958
19	Virginia	0.82%	\$1,779	\$273,100	\$2,234
20	Montana	0.84%	\$1,818	\$230,600	\$1,928

20	North Carolina	0.84%	\$1,833	\$172,500	\$1,454
22	Indiana	0.85%	\$1,853	\$141,700	\$1,207
23	Kentucky	0.86%	\$1,866	\$141,000	\$1,210
24	Florida	0.89%	\$1,934	\$215,300	\$1,914
25	Oklahoma	0.90%	\$1,952	\$136,800	\$1,228
26	Georgia	0.92%	\$2,006	\$176,000	\$1,623
27	Oregon	0.97%	\$2,116	\$312,200	\$3,037
27	Missouri	0.97%	\$2,111	\$157,200	\$1,526
29	Washington	0.98%	\$2,134	\$339,000	\$3,326
29	North Dakota	0.98%	\$2,138	\$193,900	\$1,906
31	Maryland	1.09%	\$2,370	\$314,800	\$3,430
32	Minnesota	1.12%	\$2,429	\$223,900	\$2,500
33	Alaska	1.19%	\$2,599	\$270,400	\$3,231
34	Massachusetts	1.23%	\$2,667	\$381,600	\$4,679
35	South Dakota	1.31%	\$2,857	\$167,100	\$2,195
36	Maine	1.36%	\$2,953	\$190,400	\$2,585
37	Kansas	1.41%	\$3,060	\$151,900	\$2,137
38	Michigan	1.54%	\$3,343	\$154,900	\$2,381
39	Ohio	1.56%	\$3,390	\$145,700	\$2,271
40	Iowa	1.57%	\$3,407	\$147,800	\$2,315
41	Pennsylvania	1.58%	\$3,442	\$180,200	\$2,852
42	Rhode Island	1.63%	\$3,548	\$261,900	\$4,272
43	New York	1.72%	\$3,749	\$313,700	\$5,407
44	Nebraska	1.73%	\$3,754	\$155,800	\$2,689
45	Texas	1.80%	\$3,907	\$172,500	\$3,099
46	Wisconsin	1.85%	\$4,027	\$180,600	\$3,344
47	Vermont	1.90%	\$4,135	\$227,700	\$4,329
48	Connecticut	2.14%	\$4,658	\$275,400	\$5,898
49	New Hampshire	2.18%	\$4,738	\$261,700	\$5,701
50	Illinois	2.27%	\$4,942	\$194,500	\$4,419
51	New Jersey	2.49%	\$5,419	\$335,600	\$8,362

Πηγές:

<https://wallethub.com/edu/states-with-the-highest-and-lowest-property-taxes/11585>

<https://eu.usatoday.com/story/money/2020/03/03/states-with-the-highest-and-lowest-property-taxes/111375916/>

Ο πίνακας εμφανίζει την κατάταξη των Πολιτειών βάσει επιβάρυνσης με τους φόρους ακίνητης περιουσίας, ξεκινώντας από την Πολιτεία με το χαμηλότερο ποσοστό φόρων (στήλη 3) Η στήλη 3 προκύπτει από τη διαίρεση της τελευταίας στήλης 6, με τα δεδομένα της στήλης 5. Η στήλη 6 εμφανίζει το μέσο ποσό φορολογικής επιβάρυνσης

ανά κατοικία στο σύνολο της πολιτείας σε δολάρια, ενώ η στήλη 5, τη μέση αξία κατοικίας. Επειδή βάσει των στοιχείων είναι δεδομένο ότι η αξία της μέσης κατοικίας (για το 2019) σε ολόκληρη την επικράτεια των Ηνωμένων Πολιτειών, είναι 217.500\$, η στήλη 4 εμφανίζει τον φόρο που δυνητικά θα πλήρωνε κάποιος αν διέθετε μια ισόποσης αξίας κατοικία σε καθεμιά από τις 51 Πολιτείες (μαζί με την περιοχή του Columbia) βάσει των στοιχείων των στηλών 5 και 6. Έτσι για παράδειγμα στη Χαβάη,, κατοικία 217.500\$ θα πλήρωνε φόρο 606\$ και αυτό το δεδομένο την κατατάσσει ως την «φθηνότερη» από πλευράς φόρων περιουσίας από όλες τις Η.Π.Α.

Ένα δεύτερο στοιχείο που προκύπτει, είναι οι πολύ μεγάλες διαφορές στη φορολογία μεταξύ των Πολιτειών. Αν ληφθεί ως κριτήριο το μέσο ποσό φόρου που καταβάλλεται ανά Πολιτεία (τελευταία στήλη), είναι εμφανές ότι στο New Jersey (γραμμή 51) πληρώνουν 14.25 φορές περισσότερα δολάρια σε σχέση με αυτά που πληρώνουν στην Αλαμπάμα (γραμμή 2). Ενώ αν συγκριθούν οι φορολογικοί συντελεστές (ο μεγαλύτερος 2,49 με τον μικρότερο 0,28 της τρίτης στήλης) στο New Jersey πληρώνουν περίπου εννέα φορές περισσότερο φόρο από την Χαβάη. (πηλίκο της διαίρεσης 2,49 προς 0,28). Επισήμανση: Τα στοιχεία για την μέση αξία κατοικίας είναι του έτους 2019, ενώ τα στοιχεία του οικογενειακού εισοδήματος και οτιδήποτε αναφέρεται σε δημόσιες δαπάνες εκπαίδευσης, αφορούν στο 2018 βάσει αναφοράς του U.S Census Bureau.

Συμπερασματικά: Οι φόροι περιουσίας επιβάλλονται σε τοπικό αλλά και σε πολιτειακό επίπεδο. Το ποσοστό των εσόδων από τους φόρους περιουσίας ως προς τα συνολικά έσοδα σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο είναι περίπου 32% (σχεδόν το ένα τρίτο). Χαμηλός φορολογικός συντελεστής δεν σημαίνει απαραίτητως και χαμηλά φορολογικά έσοδα. Κάποιες Πολιτείες μπορούν να διατηρούν υψηλούς συντελεστές στους φόρους συναλλαγών και εισοδήματος. Κάτι τέτοιο λογικά απαντάται στη περίπτωση της Χαβάης, αφού είναι γνωστό ότι αποτελεί ίσως τον πρώτο τουριστικό προορισμό στις Η.Π.Α. Πολιτείες με υψηλούς συντελεστές (New Jersey) έχουν κατά τεκμήριο υψηλή κατά κεφαλή δαπάνη στο εκπαιδευτικό τους σύστημα. Στο New Jersey όπως και σε άλλες πολιτείες με ακριβές κατοικίες, οι δαπάνες ανά μαθητή σε δημόσιο σχολείο ανέρχονται σε 18.920\$, πολύ πάνω από το μέσο όρο που είναι 12.201\$. Ενώ πολιτείες πλούσιες όπως το Maryland με το μεγαλύτερο κατά κεφαλή εισόδημα, αντλούν τα περισσότερα έσοδά τους από τον φόρο εισοδήματος.

Γενικότερα και πέρα από τις διαφορές των φορολογικών συστημάτων κάθε χώρας, θα λέγαμε ότι ακόμα και η έννοια του φόρου περιουσίας διαφέρει από χώρα σε χώρα.

Στην έννοια του φόρου περιουσίας (property tax) περιλαμβάνεται μια πληθώρα επιβαρύνσεων όπως ο φόρος μεταβίβασης κατά την αγορά, ο φόρος κληρονομιάς αλλά και ο φόρος πολυτελούς διαβίωσης (wealth tax), καθώς και η δημόσια εισφορά ραδιοτηλεόρασης (Γαλλία) που απέδωσε έσοδα το 2019 το διόλου ευκαταφρόνητο ποσό των 3.147 εκατομμυρίων ευρώ. Βλέπε Παράρτημα Α πίνακας Π1 (Πηγή: Ο.Ο.Σ.Α- στατιστικά στοιχεία)

4.5 Σχέση φόρων τοπικής – κεντρικής κυβέρνησης

Κατ' αρχάς πρέπει να τονιστεί η σχέση που έχουν τα διαφορετικά επίπεδα διοίκησης σε ένα κράτος ως προς την άσκηση της φορολογικής αρμοδιότητας και στη εξεταζόμενη περίπτωση, όσον αφορά στα έσοδα από την ακίνητη περιουσία και την εκμετάλλευση αυτής. Αυτή η σχέση είναι σημαντική για τον εξής λόγο: Όσο περισσότερο φιλελευθεροποιούνται τα κράτη και υιοθετούν στοιχεία της αστικής δημοκρατίας και δίνουν στους πολίτες περισσότερες ευκαιρίες και δυνατότητες, τόσο περισσότερο χάνεται ο έλεγχος των δημοσίων οικονομικών (δημόσια έσοδα) από την κεντρική κυβέρνηση προς όφελος της τοπική κοινωνίας και ταυτόχρονα εμβαθύνει στη κοινή συνείδηση των πολιτών, αυτό που αποκαλείται στις μέρες μας, διοικητική αποκέντρωση του κράτους και η οποία για να λειτουργήσει απαιτούνται και οι αντίστοιχοι πόροι. Έτσι λοιπόν εξετάζονται υπό αυτό το πρίσμα οι προαναφερθείσες χώρες.

Να τονιστεί κατ' αρχάς ότι όλα τα στοιχεία έχουν ληφθεί από την ιστοσελίδα του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α) και αφορούν στο έτος 2019. Τα στατιστικά στοιχεία για την Ελλάδα είναι του 2018 (<https://stats.oecd.org/>)

Κάνοντας την αρχή με την Μ.Βρετανία, παρατηρείται ότι από το σύνολο των 90,55 δις λιρών, τα 52,9 δις ελέγχονται από την Κεντρική Κυβέρνηση, ενώ τα υπόλοιπα 37,65 δις από τις τοπικές κοινωνίες (ποσοστά 58,42% έναντι 41,58% αντίστοιχα) Από τα 37,65 δις λίρες, ένα ποσό 36,21 δις (σχεδόν το σύνολο), αντιστοιχεί στο Council Tax.

Στη Γαλλία διακρίνουμε μια διαφορετική εικόνα: Από τα 97,7 δις ευρώ που είναι το σύνολο των εισπράξεων από τους φόρους περιουσίας του 2019, ένα ποσό της τάξης των 23,66 δις αποτελούν έσοδα της κεντρικής διοίκησης (24,22%), ενώ τα υπόλοιπα 74,04 δις (75,78%) της τοπικής αυτοδιοίκησης. από αυτά τα 74,04 δις ένα ποσοστό 66,4% (49,16 δις) αντιστοιχούν στο Taxe d' habitation (13,93 δις) και στο Taxe Fonciere (19,94 δις συν 15,04 δις) που έχουν προαναφερθεί. (Παράρτημα Α πίνακας Π1).

Στην περίπτωση της Πορτογαλίας, το μέγιστο μέρος των εισπράξεων των φόρων περιουσίας δηλαδή 2.529 δις ευρώ (86,26%) αποτελούν εισπράξεις τοπικού χαρακτήρα, ενώ μόλις 403 δις, της κεντρικής διοίκησης (13,71%), ενώ όσον αφορά στις ΗΠΑ διακρίνουμε τρία επίπεδα διοίκησης καθότι πρόκειται για ομοσπονδιακό κράτος σε αντίθεση με τα κράτη που έχουν προαναφερθεί. Το πρώτο επίπεδο είναι το ομόσπονδο κράτος (federal), το επόμενο είναι αυτό των πολιτειών (state/regional) και το τοπικό (local). Στο σύνολο των ΗΠΑ όλες οι εισπράξεις των φόρων επί της ακίνητης περιουσίας άγγιξε τα 634,07 δις\$. Σε ομοσπονδιακό επίπεδο οι φόροι επί της περιουσίας ανέρχονταν το 2019 σε 19,19 δις δολάρια (3,03%), σε επίπεδο πολιτειών έφταναν τα 35,48 δις\$ (5,60%), ενώ τα έσοδα από την τοπική κοινωνία τα 579,39 δις \$(91,37%).

Στη περίπτωση της Ελλάδας (με τα στατιστικά στοιχεία του έτους 2018), το σύνολο των εισπράξεων ανέρχεται σε 5,55 δις ευρώ και κατανέμεται ως εξής: 1,59 δις ως έσοδα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (28,65%) και το υπόλοιπο 3,96 δις (71,35%) έσοδα της κεντρικής κυβέρνησης. Πόσο 3,59 δις από τα 3,96 αποτελούν οι εισπράξεις από τον ΕΝΦΙΑ.

Πέρα από τις εξεταζόμενες χώρες, ελήφθησαν και στοιχεία από κάποιες άλλες όπως η Ιταλία, η Ιαπωνία, η Τουρκία και η Φινλανδία. Χωρίς να γίνει αναφορά σε αριθμούς θα αναφερθούν μόνο τα ποσοστά του κάθε επιπέδου διοίκησης ως προς το σύνολο των φόρων επί της περιουσίας. Το πρώτο ποσοστό αναφέρεται στα έσοδα του κεντρικού κράτους, ενώ το δεύτερο σε αυτά του χαμηλότερου επιπέδου διοίκησης. Έτσι έχουμε: Ιταλία 57,96%-42,04, Ιαπωνία 22,94%-77,06%, Τουρκία: 68,29%-31,71% και τέλος η Φινλανδία 46,17%-53,83%. Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται συνοπτικά τα αποτελέσματα, όπως αναλύθηκαν βάσει των πινάκων του παραρτήματος με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ (Παράρτημα Α πίνακας Π4).

Πίνακας 4.3
Μερίδιο φόρων Κυβέρνησης-Τ.Αυτοδιοίκησης

ΧΩΡΑ	ΚΕΝΤ ΚΥΒ (%)	ΤΟΠ.ΑΥΤΟΔΙΟΙΚ(%)
ΗΝΩΜ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ	58,42	41,58
ΓΑΛΛΙΑ	24,22	75,78
Η.Π.Α	3,03	96,97
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	13,71	86,26
ΙΤΑΛΙΑ	57,96	42,04
ΙΑΠΩΝΙΑ	22,94	77,06
ΤΟΥΡΚΙΑ	68,29	31,71
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	46,17	53,83
ΕΛΛΑΔΑ	71,35	28,65

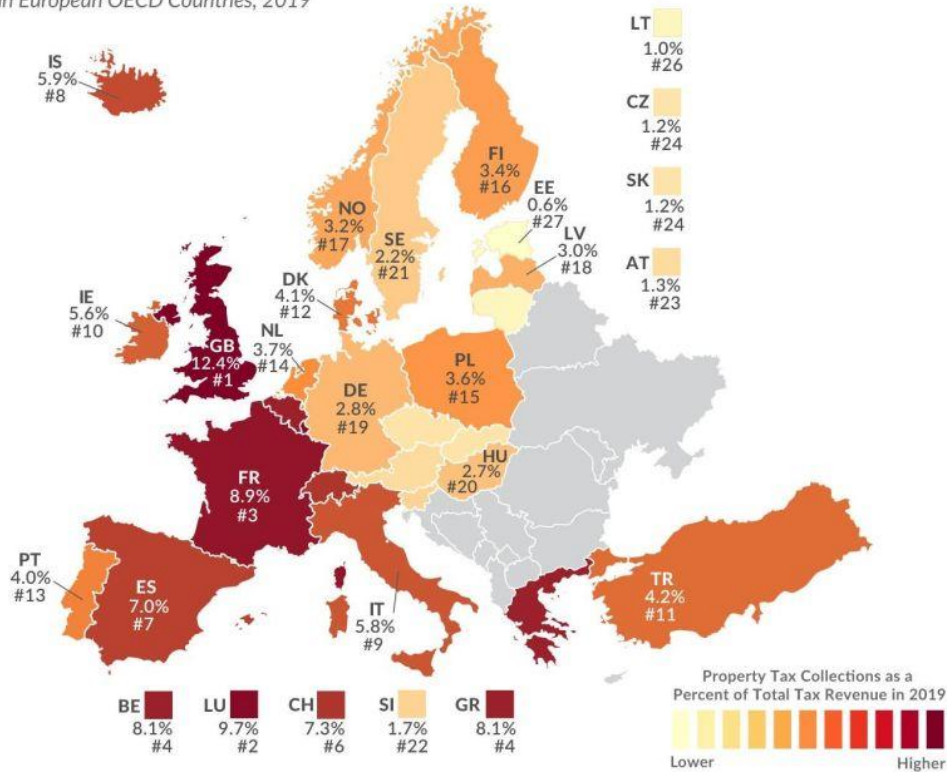
Πηγή :Επεξεργασία στατιστικών στοιχείων Ο.Ο.Σ.Α

Για τις ΗΠΑ, στο ποσοστό 96,97 συμπεριλαμβάνονται και οι εισπράξεις σε πολιτειακό επίπεδο από την στιγμή που εξετάζονται οι ΗΠΑ ως ενιαίο κράτος και όχι η καθεμιά Πολιτεία χωριστά.

Σε σχέση πάντως με το φόρο ιδιοκτησίας διεθνώς και όσον αφορά στα ευρωπαϊκά κράτη του ΟΟΣΑ, όπως φαίνεται και στον χάρτη που ακολουθεί, η χώρα με την μεγαλύτερη φορολογία στη περιουσία για το 2019 είναι η Μ. Βρετανία με 12,4% των εισπράξεων επί των συνολικών εσόδων, και ακολουθεί το Λουξεμβούργο με 9,7%, η Γαλλία με 8,9% και η Ελλάδα με 8,1% στην τέταρτη θέση. Την χαμηλότερη φορολογία-έσοδα περιουσίας ως προς το σύνολο των φορολογικών εσόδων-την έχει η Εσθονία (0,6%) η οποία να τονιστεί ότι φορολογεί μόνο το έδαφος και όχι τα κτήρια καθαρά για λόγους προσέλκυσης επενδύσεων. Στις ΗΠΑ να σημειωθεί ότι οι περιουσιακοί φόροι αντιπροσώπευαν ένα ποσοστό στο σύνολο των εσόδων 15,9% το 1965 , το οποίο έπεσε στο 12,1% στο 2019 (μείωση 23,9%)

Reliance on Property Taxes in Europe

Property Tax Collections as a Percent of Total Tax Revenue in European OECD Countries, 2019

Source: OECD, "Revenue Statistics - OECD Member Countries: 4000 Taxes on property."

TAX FOUNDATION

@TaxFoundation

Πηγή: Tax Foundation

Χάρτης 4.1 Φόροι περιουσίας ως προς το σύνολο των εσόδων (2019)

Αν και ο συγκεκριμένος χάρτης περιλαμβάνει ό,τι ορίζεται ως φόρος περιουσίας όπως ειπώθηκε σε προηγούμενο σημείο, εντούτοις δίνει ένα στίγμα για το που κινείται κάθε χώρα. Σε ό,τι αφορά στην διαχρονική εξέλιξη των φόρων ιδιοκτησίας στις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α, βλέπουμε ότι από ένα ποσοστό του 8% ως προς το σύνολο των φορολογικών εσόδων στα μέσα της δεκαετίας του '60, καταλήγει το 1975 στο 6,1% στο 5,2% το 1983 (Δράκος Γ 1986) και το 1998 στο 5% περίπου. Αυτό το τελευταίο μπορεί να εξηγηθεί από την ολοένα και μεγαλύτερη σημασία που λαμβάνουν χώρα άλλες μορφές φορολογίας όπως για παράδειγμα ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας. Να σημειωθεί ότι μετά από αναμορφώσεις των ποσοστών που έχουν γίνει από τον ΟΟΣΑ, διαμορφώνονται σε 6,4% για το 1975, 5,5% για το 1983 και 5,3% για το 1998. (Ενημέρωση των στοιχείων του ΟΟΣΑ Δεκέμβριος 2020) Αυτό που μπορεί να διαπιστωθεί είναι ότι η **ποσοστιαία μείωση του βάρους των φόρων επί της περιουσίας** ως προς το σύνολο των φορολογικών εσόδων από το 1965(7,9%) έως και

το 2018(5,6%) **ανέρχεται σε ποσοστό 29%** (Πηγή: Στατιστικά ΟΟΣΑ). Η Πορτογαλία που ούτως ή άλλως είχε λίγα έσοδα από φόρους στα περιουσιακά στοιχεία το 1965 (5%) έριξε το ποσοστιαίο μερίδιο επί των συνολικών εσόδων στο 4%(-20%) και η Μ Βρετανία, από 14,5% το 1965 στο 12,4 το 2019, που σημαίνει μείωση περίπου 14,5%. Η μόνη περίπτωση από τις χώρες που εξετάζονται και έχει αυξήσει το μερίδιο των φόρων περιουσίας ως προς το σύνολο των εσόδων του προϋπολογισμού είναι η Γαλλία που από 4,3% έφτασε στο 8,9% το 2019 (αύξηση 106%-υπερδιπλασιασμός)

Ανατρέχοντας ωστόσο στη διάρθρωση των εσόδων από φόρους περιουσίας μεταξύ των υπό εξέταση χωρών διαπιστώνουμε τα κάτωθι: Υπάρχουν οι τρέχοντες φόροι περιουσίας, αυτοί δηλαδή που πληρώνονται σε τακτική βάση κάθε χρόνο (recurrent) όπως ο ΕΝΦΙΑ και οι μη τακτικοί φόροι όπως επί παραδείγματι ο ΦΜΑ (Φόρος Μεταβίβασης Ακινήτου). Ενδιαφέρει λοιπόν η σχέση των τακτικών φόρων επί της περιουσίας ως προς το σύνολο των φόρων αυτών. Στην Ελλάδα τα 3,59 δις των εισπράξεων του ΕΝΦΙΑ (του 2018) αντιπροσωπεύουν ένα ποσοστό 64,68% επί των συνολικών φόρων στην περιουσία. Να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι το μεγαλύτερο μέρος από τις υπόλοιπες εισπράξεις αντιστοιχεί σε αυτό που ονομάζεται Τέλος Ακίνητης Περιουσίας (ΤΑΠ) που αποτελεί το κύριο έσοδο της τοπικής αυτοδιοίκησης από φόρους περιουσίας. Στις υπόλοιπες χώρες, τα αντίστοιχα ποσοστά έχουν ως εξής: Μ.Βρετανία 39,99% (αφορά στο Council Tax στο έτος 2019), Γαλλία 50%, (που αφορά τόσο στο taxe d' habitation όσο και στο taxe fonciere), ΗΠΑ 91,7% και τέλος η Πορτογαλία με 56,89%.

Γενικά πάντως στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το ποσοστό των τρεχόντων φόρων περιουσίας ως προς το σύνολο των περιουσιακών φόρων, ανέρχεται-κατά προσέγγιση-στο 66%. (Dimopoulos 2015)

Όπως αναφέρει ο Sîros Ciprian (2015), σχεδόν οι μισές χώρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση είχαν προβεί σε μεταρρυθμίσεις στους φόρους περιουσίας τα τελευταία δύο χρόνια και ότι σε πολλές χώρες κυριαρχεί η αντίληψη, να γίνουν οι φόροι περιουσίας πιο αποτελεσματικοί, με ευνοϊκότερο τρόπο για τους φορολογούμενους. Σχετικά με τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, υποστηρίζει ότι οι συγκεκριμένοι φόροι ποικίλλουν από χώρα σε χώρα και δεν έχουν την ίδια αποτελεσματικότητα, όπως συμβαίνει στη Δυτική Ευρώπη, λόγω προβλημάτων καταγραφής, κατηγοριοποίησης και αποτίμησης των περιουσιακών στοιχείων με αποτέλεσμα να υπάρχει διάχυτη η αντίληψη στους πολίτες, της έλλειψης διαφάνειας και αξιοπιστίας σε ολόκληρο το φάσμα της διαδικασίας.

Σε σχέση με το κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν , παρατηρείται η πολύ μικρή συμμετοχή των φόρων περιουσίας στο Α.Ε.Π των πρώην ανατολικών χωρών, σε αντίθεση με ότι συμβαίνει στις ανεπτυγμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ανάμεσα όμως στις ανεπτυγμένες χώρες διακρίνει δυο κατηγορίες: Αυτές με κατά κεφαλή Α.Ε.Π μεγαλύτερο του ευρωπαϊκού μέσου όρου (π.χ Αγγλία, Γαλλία, Βέλγιο, Δανία) και τις υπόλοιπες που βρίσκονται κοντά ή κάτω από τον μέσο όρο (π.χ Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία). (Sipos Ciprian,2015).

Ένα άλλο στοιχείο που πρέπει να τονιστεί είναι η διαφορά που υπάρχει γενικά στο φορολογικό βάρος αναλόγως της χρήσης του περιουσιακού στοιχείου. Έτσι, συνήθως στις περιπτώσεις των εμπορικών ακινήτων το φορολογικό βάρος είναι μεγαλύτερο από ότι σε αυτά που προορίζονται για οικιστική χρήση. Αυτό συμβαίνει επειδή η κάλυψη των τοπικών δημοσίων αγαθών που χρηματοδοτούνται από τα φορολογικά έσοδα δεν είναι επαρκής. Για αυτό το λόγο, επιβαρύνονται πιο πολύ τα εμπορικής χρήσης ακίνητα. Αυτός είναι και ο βασικός λόγος που οι τοπικές κυβερνήσεις δεν έχουν κίνητρα να υποστηρίξουν την οικιστική ανάπτυξη των περιοχών, παρόλο που είναι επιθυμητή από τους κατοίκους (Lenka Maličká (2017).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ-ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Όπως αναφέρθηκε και στη εισαγωγή,, το βασικό ερώτημα που τίθεται είναι κατά πόσο οι υπάλληλοι της Φορολογικής Διοίκησης που είναι επιφορτισμένοι με την τήρηση της Φορολογικής νομοθεσίας, θεωρούν ότι γενικότερα ο ΕΝ.Φ.Ι.Α. αποτελεί έναν φόρο τέτοιο που να συνάδει με αυτό που ονομάζουμε φορολογική και κοινωνική δικαιοσύνη, καθώς και πόσο αποτελεσματικός μπορεί να είναι. Επίσης-βάσει και της διεθνούς εμπειρίας-θα μπορούσε να ερευνηθεί η άποψη του δειγματοληπτικού πληθυσμού σχετικά με τον φορέα είσπραξης του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων. Αν και κατά πόσο η πλειοψηφία του δείγματος θα επικροτούσε την είσπραξη του ΕΝΦΙΑ από την τοπική αυτοδιοίκηση και όχι από την Κεντρική Κυβέρνηση, όπως ισχύει σήμερα. Τέλος ερευνάται και η γνώμη του δείγματος σχετικά με το τι πιστεύει όσον αφορά στο μέλλον που μπορεί να έχει ο συγκεκριμένος φόρος στη χώρα μας, Είναι υπέρ της κατάργησης, υπέρ της τροποποίησης ή υπέρ της διατήρησης του ΕΝΦΙΑ: Όσον αφορά στο συγκεκριμένο ερώτημα, το ενδιαφέρον εστιάζεται στην περίπτωση κατά την οποία, μετά την στατιστική επεξεργασία των απαντήσεων, διαπιστωθεί μια αρνητική στάση ως προς τον φόρο. Σε αυτό το σημείο θα λέγαμε ότι το τρίτο ερώτημα αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

5.1 Αποτελεσματικότητα του ΕΝΦΙΑ

Για τον οποιονδήποτε φόρο όταν θεσμοθετείται και εντάσσεται στη φορολογική νομοθεσία μιας χώρας, δεν είναι δυνατόν να γνωρίζει κανείς εκ των προτέρων σε τι ύψος θα φθάσουν τα έσοδα του Κράτους. Βέβαια καμιά φορολογία δεν θεσμοθετείται από τη μια μέρα στην άλλη, και σίγουρα όχι χωρίς την έγκριση κάποιων αρμοδίων οργάνων της διοίκησης και την ταυτόχρονη εισήγηση προς τα αρμόδια κυβερνητικά όργανα. Και οπωσδήποτε για μια απόφαση τέτοιου είδους, έχει ληφθεί υπόψη η διεθνής εμπειρία σε τυχόν ανάλογες περιπτώσεις και έχουν προϋπολογισθεί τα αναμενόμενα έσοδα, ειδάλλως δεν θα είχε νόημα η θεσμοθέτηση μιας νέας φορολογίας. Η αποτελεσματικότητα λοιπόν ενός φόρου εξαρτάται τελικά από την θετική επίπτωσή του, επί των δημοσίων εσόδων. Όσο περισσότερα έσοδα αποφέρει, τόσο πιο αποτελεσματικός θεωρείται. Για το πόσο αποτελεσματικός φόρος θεωρείται ο ΕΝΦΙΑ υπάρχει και σχετικό ερώτημα που τέθηκε στον δειγματικό πληθυσμό για τον εξής λόγο: Επειδή ο όρος «αποτελεσματικός» ενέχει κάτι το θετικό, θα ήταν ενδιαφέρον να δειχθεί

αν παράλληλα, οι συμμετέχοντες στο δείγμα έχουν την ίδια άποψη, ακόμα και αν διάκεινται αρνητικά απέναντι στο φόρο κατοχής ακινήτων σε σημείο που να επιζητούν ακόμα και την κατάργησή του. Να σημειωθεί ότι όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς, οι φόροι επί της ιδιοκτησίας, θεωρούνται πολύ αποτελεσματικοί, πράγμα που αποτελεί και ένα από τα πλεονεκτήματά τους.

5.2 ΕΝ.Φ.Ι.Α και κοινωνική δικαιοσύνη

Βάσει της διαμορφωθείσας οικονομικής θεωρίας οι φόροι στην κατοχή της ακίνητης περιουσίας όπως προαναφέρθηκε, επιδρούν θετικά στη μείωση της ανισοκατανομής του πλούτου από τη στιγμή που αποτρέπουν την συγκέντρωση πολλών περιουσιακών στοιχείων σε λίγα χέρια. Αυτό το χαρακτηριστικό αποτελεί και το κυριότερο επιχείρημα όσων τάσσονται υπέρ της επιβολής τέτοιου είδους φορολογιών. Να σημειωθεί ότι ο νόμος του ΕΝΦΙΑ –όπως αναφέρθηκε και στο δεύτερο κεφάλαιο-απαλλάσσει κατά 50% όσους το εισόδημα τους δεν υπερβαίνει τα 9000 ευρώ (ατομικό ή οικογενειακό) και κατά 100%, τα άτομα με αναπηρία πάνω από 80%. Οφείλουμε να επισημάνουμε ότι ο συγκεκριμένος φόρος δεν είναι πάντα ανάλογος με το ύψος της περιουσίας. Υπάρχουν και περιπτώσεις που μπορεί κάποιος με μεγαλύτερη αξία περιουσίας να πληρώσει μικρότερο φόρο από κάποιον άλλον που διαθέτει περιουσιακά στοιχεία μικρότερης αξίας. Βέβαια, αυτό δεν είναι ο κανόνας. Η διαφορά πάντως στον ΕΝΦΙΑ που εδώ συνάδει με τη αναδιανεμητική του λειτουργία, είναι η ύπαρξη του συμπληρωματικού φόρου για σύνολα περιουσιακών στοιχείων άνω των 250.000 ευρώ (βλέπε κεφ 2). Εύκολα κάποιος θα αναρωτηθεί γιατί θα πρέπει να υπάρχει συμπληρωματικός φόρος, ενώ θα μπορούσε να θεσμοθετηθεί ειδικά για τις ανάγκες του ΕΝΦΙΑ διαφορετικός τρόπος υπολογισμού της αξίας των ακινήτων με αυξημένους συντελεστές ώστε όλο το σύστημα να είναι καλύτερα αντιληπτό στον απλό πολίτη. Μια πρώτη απάντηση είναι η πιθανή μεγαλύτερη φορολογική επιβάρυνση που θα επερχόταν σε χιλιάδες περιουσίες αξίας μέχρι 250.000 ευρώ και το πολιτικό κόστος που ενέχει μια τέτοια απόφαση. Να τονίσουμε στο σημείο αυτό ότι πριν την θεσμοθέτηση του ΕΝΦΙΑ υπήρχε ο Φόρος Ακίνητης Περιουσίας (Φ.Α.Π) κινούμενος σε διαφορετική λογική. Όλα τα περιουσιακά στοιχεία συναθροίζονταν και με βάση συγκεκριμένη κλίμακα υπολογίζονταν ο φόρος. Δεν υπήρχε περίπτωση να εμφανιστεί το παράδοξο στη περίπτωση αυτή, που αναφέρθηκε ανωτέρω. Επίσης προβλεπόταν αφορολόγητο 200.000 ευρώ (για τα έτη 2011-2013) Ερωτώνται λοιπόν τα άτομα που συμμετείχαν στο

δείγμα εάν θεωρούν ότι η συγκεκριμένη φορολογία είναι από κοινωνικής απόψεως «δίκαιη».

5.3 Φορέας εισπραξής του ΕΝ.Φ.Ι.Α

Ένα από τα πλεονεκτήματα των φόρων κατοχής ακινήτων είναι και η μεγάλη του συνεισφορά στα έσοδα σε τοπικό επίπεδο και κυρίως στις μικρότερες κοινωνίες, από τη στιγμή που οι πηγές για περισσότερα έσοδα είναι περιορισμένες. Είναι δύσκολο για την κεντρική κυβέρνηση να παραχωρήσει σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο επιπλέον πόρους, αφού τέτοιου είδους αποφάσεις θίγουν κεκτημένα δικαιώματα πολλών ομάδων. Από την έρευνα όμως που διενεργήθηκε στις τέσσερις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α η τοπική αυτοδιοίκηση λαμβάνει μεγάλο μέρος των εσόδων από τους αντίστοιχους φόρους σε σύγκριση με την ελληνική πραγματικότητα. (Βλέπε πίνακα 4.3 κεφάλαιο 4). Στην Ελλάδα, από τις συγκρινόμενες χώρες, εισπράττεται το χαμηλότερο ποσοστό των εσόδων του φόρου. Έτσι λοιπόν ερευνάται στα πλαίσια του ερωτηματολογίου η πιθανότητα να είναι επιθυμητή η εισπραξη του ΕΝΦΙΑ να διενεργείται από την Τοπική Αυτοδιοίκηση ή από άλλον φορέα, αντί της κεντρικής κυβέρνησης.

5.4 Γενικότερη στάση έναντι του ΕΝ.Φ.Ι.Α

Είναι το τέταρτο από τα ερευνητικά ερωτήματα. Ενδιαφέρει να δειχθεί το πώς γενικότερα τάσσονται ως προς τη φορολογία των ακινήτων οι υπάλληλοι της Φορολογικής Διοίκησης. Τα συγκεκριμένα άτομα που συμμετείχαν στο δείγμα έχουν την ιδιότητα του υπαλλήλου, όσο και αυτή του κατόχου περιουσιακών στοιχείων (ακινήτων). Από τη μια λοιπόν καταβάλουν ως φορολογούμενοι πολίτες τους φόρους που τους αναλογούν, ενώ από την άλλη εργάζονται για να εισπράξει το δημόσιο όσα περισσότερα έσοδα γίνεται. Στο ερωτηματολόγιο λοιπόν που τους είχε διανεμηθεί, υπήρχε η ερώτηση 13 που αποτελούσε ίσως την σημαντικότερη του ερωτηματολογίου. Με αυτή τη ερώτηση, γίνεται προσπάθεια να διακριβωθεί κατά πόσο ο ΕΝΦΙΑ θεωρείται δίκαιος ή άδικος φόρος μέσω μιας απάντησης σχεδιασμένης βάσει μιας κλίμακας Linkert πέντε επιλογών. Οι απαντήσεις ακολουθούν μια διαβάθμιση δικαίου (από «Πολύ άδικος » έως «Πολύ δίκαιος») και επιλέγεται μια μόνο απάντηση. Βάσει λοιπόν της οικονομικής θεωρίας οι φόροι επί των ακινήτων-όπως έχει προαναφερθεί-θεωρούνται αρκετά (έως πολύ) δίκαιοι σε σύγκριση με άλλες φορολογικές επιβαρύνσεις.. Με τη συγκεκριμένη ερώτηση θα φανεί λοιπόν στην διεξαχθείσα έρευνα πεδίου, εάν επιβεβαιώνεται η οικονομική επιστήμη και τα πορίσματά της. Πρόκειται για την εφαρμογή στη συγκεκριμένη περίπτωση της παραγωγικής μεθόδου ανάλυσης η

οποία έχει ως βάση έναν γενικότερο κανόνα που είναι βέβαιο ότι ισχύει βασιζόμενος σε επιστημονικά δεδομένα και ακολούθως μελετάται το αν συμβαίνει το ίδιο και στη εξεταζόμενη περίπτωση. Στη συγκεκριμένη περίπτωση στη βιβλιογραφία αναφέρεται παντού ότι οι φόροι περιουσίας είναι «δίκαιοι» φόροι (όσο δίκαιος μπορεί να θεωρηθεί ένας φόρος) και γίνεται προσπάθεια να δούμε εάν ισχύει το ίδιο στο πλήθος των ατόμων που έλαβε μέρος στην έρευνα.

Μια δεύτερη σημαντική ερώτηση που ετέθη είναι η 11 με την οποία ζητείται η γνώμη του δείγματος για το αν είναι υπέρ της διατήρησης, της κατάργησης ή της αντικατάστασης. Ο συνδυασμός των ερωτήσεων 11 και 13 έχει μεγάλο ενδιαφέρον, γιατί δυνητικά θα μπορούσε να δημιουργήσει πολλές εναλλακτικές σε σχέση με το πόσο δίκαιος ή άδικος θεωρείται ο ΕΝΦΙΑ και την τελική κατάληξή του, σύμφωνα πάντα με τις ληφθείσες απαντήσεις..

Στο επόμενο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα ευρήματα από την δειγματοληπτική έρευνα πεδίου που διεξήχθη καθώς και η ανάλυση των ευρημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ

6.1 Ταυτότητα της έρευνας

Όπως σημειώθηκε και στην αρχή της παρούσης, διενεργήθηκε έρευνα με την χρήση γραπτού ερωτηματολογίου σε υπαλλήλους της Φορολογικής Διοίκησης. Η έρευνα διενεργήθηκε στο διάστημα από 1/7/2020 έως 31/10/2020 σε υπαλλήλους των κάτωθι φορολογικών υπηρεσιών:

- Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ) ΙΖ Αθηνών: 43 ερωτηθέντες.
- Κέντρο Ελέγχου Φορολογουμένων Μεγάλου Πλούτου: (Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π): 40 ερωτηθέντες.
- Κέντρο Ελέγχου Μεγάλων Επιχειρήσεων (Κ.Ε.Μ.ΕΠ): 38 ερωτηθέντες.
- Υπηρεσία Ελέγχου και Διασφάλισης Δημοσίων Εσόδων (Υ.Ε.Δ..Δ.Ε): 46 ερωτηθέντες.
- Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε): 9 ερωτηθέντες

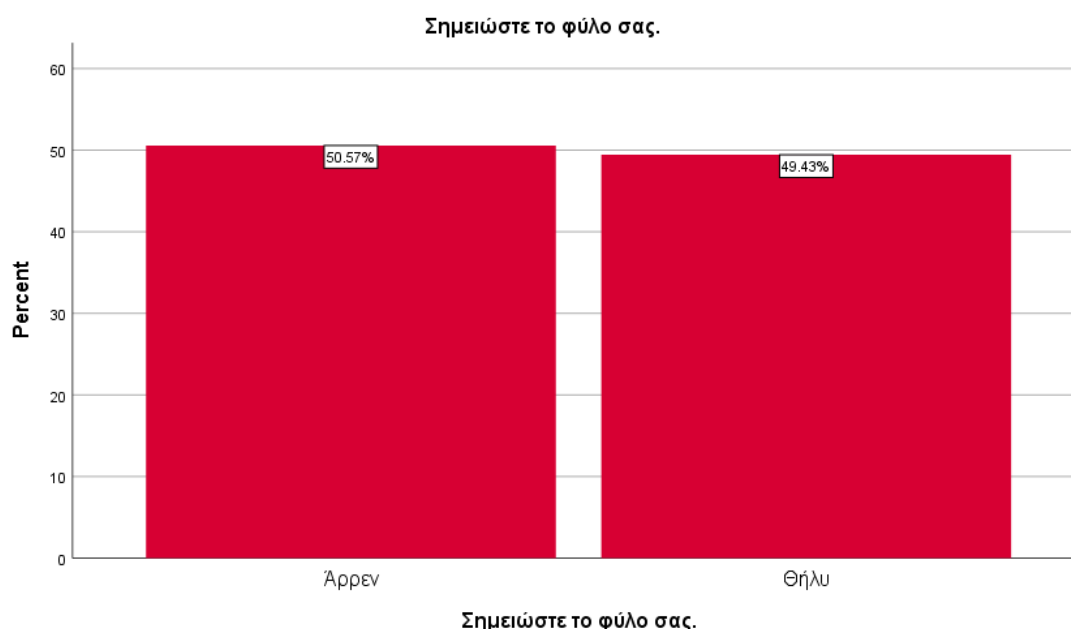
Το ερωτηματολόγιο περιείχε ανοιχτού τύπου ερωτήσεις όπως για παράδειγμα η πρώτη ερώτηση που ήταν διατυπωμένη ως εξής «Παρακαλώ δηλώστε πόσα πράγματα θεωρείτε ότι γνωρίζετε για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α» (κλίμακας Likert) που αποτελούν και την πλειονότητα των ερωτήσεων, καθώς και ερωτήσεις συνάφειας που όμως ξεφεύγουν από τον κλασικό ορισμό γιατί γίνεται προσπάθεια να ανιχνεύσουν απόψεις και όχι συμπεριφορές. Υπάρχει επομένως η ερώτηση 7 «Θεωρείτε ότι ο ΕΝΦΙΑ έχει μειονεκτήματα;» και η αμέσως επόμενη: «Αν απαντήσατε καταφατικά στην ερώτηση 7, ποια είναι;». Στο τέλος του ερωτηματολογίου διακρίνονται οι ερωτήσεις που υπάρχουν συνήθως σε κάθε έρευνα και σχετίζονται με ηλικία, φύλο και άλλα στοιχεία του ερωτώμενου. Το σύνολο των ερωτήσεων ανέρχεται σε 21 και ελήφθησαν 176 απαντήσεις. Όσον αφορά στην ανάλυση και στην εξαγωγή συμπερασμάτων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο S.P.S.S της IBM. Να σημειωθεί ότι οι απαντήσεις ήταν ανώνυμες τόσο για λόγους προστασίας των προσωπικών δεδομένων όσο και για να δοθεί η δυνατότητα αποτύπωσης ειλικρινούς απάντησης ελεύθερα. **Να επισημανθεί ότι πριν από τα ραβδογράμματα που παρουσιάζονται στη συνέχεια, εμφανίζονται οι αντίστοιχοι πίνακες εξαγωγής των αποτελεσμάτων βάσει του στατιστικού πακέτου SPSS, από τις συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών.**

6.2 Ευρήματα δειγματοληψίας.

Ξεκινώντας την ανάλυση των αποτελεσμάτων της δειγματοληψίας από το φύλο των ερωτηθέντων (ερώτηση 21 του ερωτηματολογίου) φαίνεται ξεκάθαρα ότι οι απαντήσεις είναι σχεδόν απόλυτα μοιρασμένες. Στην έρευνα συμμετείχαν 89 άνδρες (ποσοστό 50,6%) και 87 γυναίκες (ποσοστό 49,4%).(Διάγραμμα 6.1).

Σημειώστε το φύλο σας.

		Frequency	Percent
Valid	Άρρεν	89	50.6
	Θήλυ	87	49.4
	Total	176	100.0

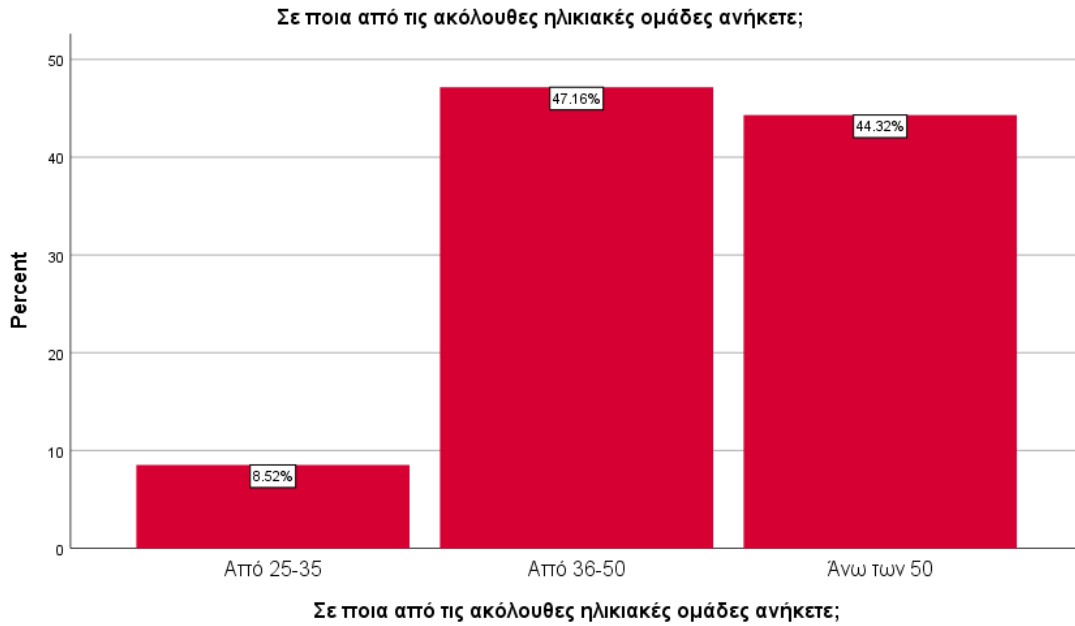
Διάγραμμα 6.1
Φύλο.

Στην ανάλυση του δείγματος με βάση την ηλικία όσων απάντησαν στην ερώτηση 20, φαίνεται πως σχεδόν οι μισοί ερωτώμενοι (ποσοστό 47.2%) εμπίπτουν στην ηλικιακή ομάδα 36-50. Πρόκειται για 83 άτομα. Η αμέσως επόμενη μεγάλη ηλικιακή ομάδα ήταν αυτή των άνω των 50 ετών και αφορούσε σε 78 άτομα (ποσοστό 44,3%). Επίσης βρέθηκαν 15 άτομα από 25-35 ετών με ποσοστιαία αντιστοιχία 8,5%. (Διάγραμμα 6.2)

Να σημειωθεί στο σημείο αυτό, ότι μαζί με τις στήλες που εμφανίζονται σε κάθε απάντηση, εμφανίζονται και οι αντίστοιχοι πίνακες εξαγωγής των αποτελεσμάτων του στατιστικού προγράμματος SPSS.

Σε ποια από τις ακόλουθες ηλικιακές ομάδες ανήκετε;

		Frequency	Percent
Valid	Από 25-35	15	8.5
	Από 36-50	83	47.2
	Άνω των 50	78	44.3
	Total	176	100.0

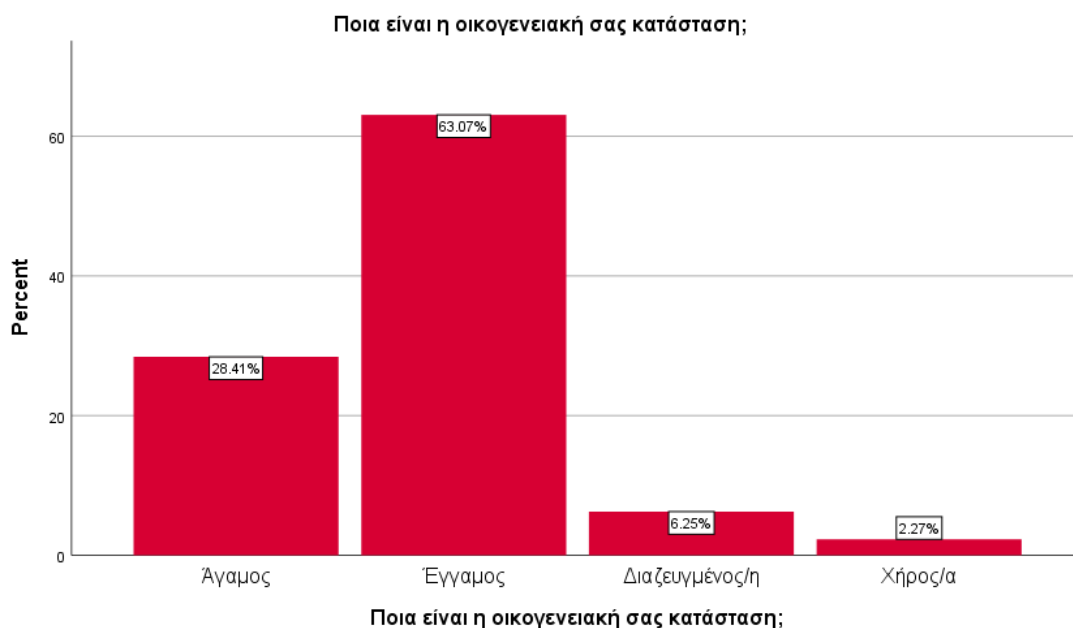

**Διάγραμμα 6.2
Ηλικιακές ομάδες.**

Όσον αφορά στην ερώτηση 19 του ερωτηματολογίου που σχετίζεται με την οικογενειακή κατάσταση των ερωτηθέντων, 111 (ποσοστό 63,1%) ανήκουν στην κατηγορία των έγγαμων με δεύτερη ομάδα 50 ατόμων αυτή των άγαμων (ποσοστό 28,4%), ακολουθούμενοι από 11 άτομα διαζευγμένα (ποσοστό 6,3%) και 4 σε χηρεία (ποσοστό 2,3%). (Διάγραμμα 6.3

Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

		Frequency	Percent
Valid	Άγαμος	50	28.4
	Έγγαμος	111	63.1
	Διαζευγμένος/η	11	6.3
	Χήρος/α	4	2.3
	Total	176	100.0

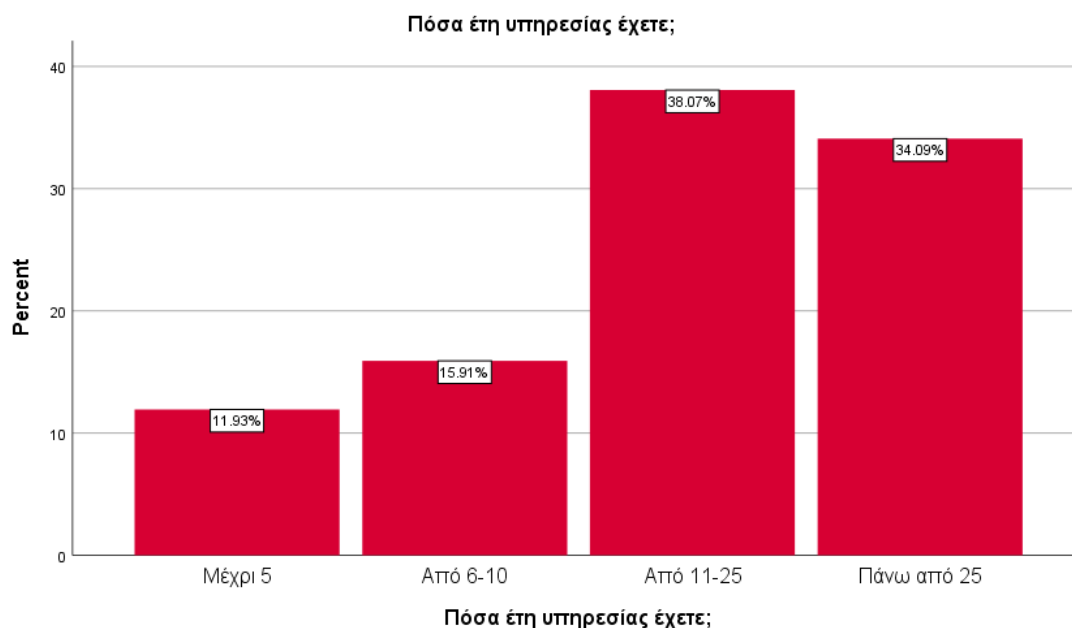

Διάγραμμα 6.3
Οικογενειακή κατάσταση

Από τις τελευταίες ερωτήσεις επίσης που θα μπορούσε κάποιος να τις κατατάξει σε αυτές με περισσότερο προσωπικό χαρακτήρα και απαντώνται συνήθως σε έρευνες τέτοιου είδους, είναι οι ερωτήσεις σχετικά με τα έτη προϋπηρεσίας και το μορφωτικό επίπεδο. Όσον αφορά στα έτη προϋπηρεσίας (ερώτηση 17) βρέθηκαν 67 άτομα με προϋπηρεσία 11-25 έτη (ποσοστό 38,1%), 60 άτομα με προϋπηρεσία άνω των 25 ετών (34,1%), 28 από 6-10 έτη (15,9) και 21 μέχρι 5 έτη (11,9%). Διάγραμμα 6.4).

Πόσα έτη υπηρεσίας έχετε;

		Frequency	Percent
Valid	Μέχρι 5	21	11.9
	Από 6-10	28	15.9
	Από 11-25	67	38.1
	Πάνω από 25	60	34.1
	Total	176	100.0

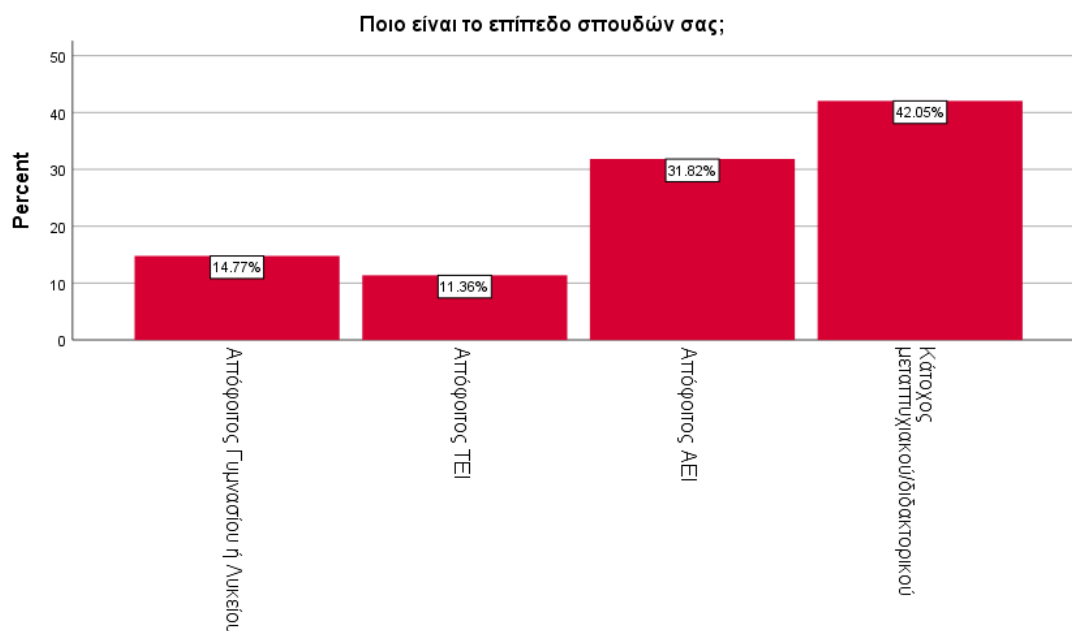

Διάγραμμα 6.4 Έτη υπηρεσίας

Για το μορφωτικό επίπεδο (επίπεδο σπουδών) του δείγματος (σχετική ερώτηση 18), φαίνεται ότι 74 από τους 176 δηλαδή ένα ποσοστό της τάξεως 42% είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου, εν συνεχεία 56 ερωτηθέντες (31,8%) απόφοιτοι Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι). Ακολουθούν 26 άτομα απόφοιτοι Γυμνασίου ή Λυκείου με ποσοστό 14,8% και τέλος η κατηγορία των αποφοίτων των Τεχνικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι) με 20 άτομα και με ποσοστό επί του συνόλου 11,4%. (Διάγραμμα 6.5)

Ποιο είναι το επίπεδο σπουδών σας;

		Frequency	Percent
Valid	Απόφοιτος Γυμνασίου ή Λυκείου	26	14.8
	Απόφοιτος ΤΕΙ	20	11.4
	Απόφοιτος ΑΕΙ	56	31.8
	Κάτοχος μεταπτυχιακού/διδακτορικού	74	42.0
	Total	176	100.0

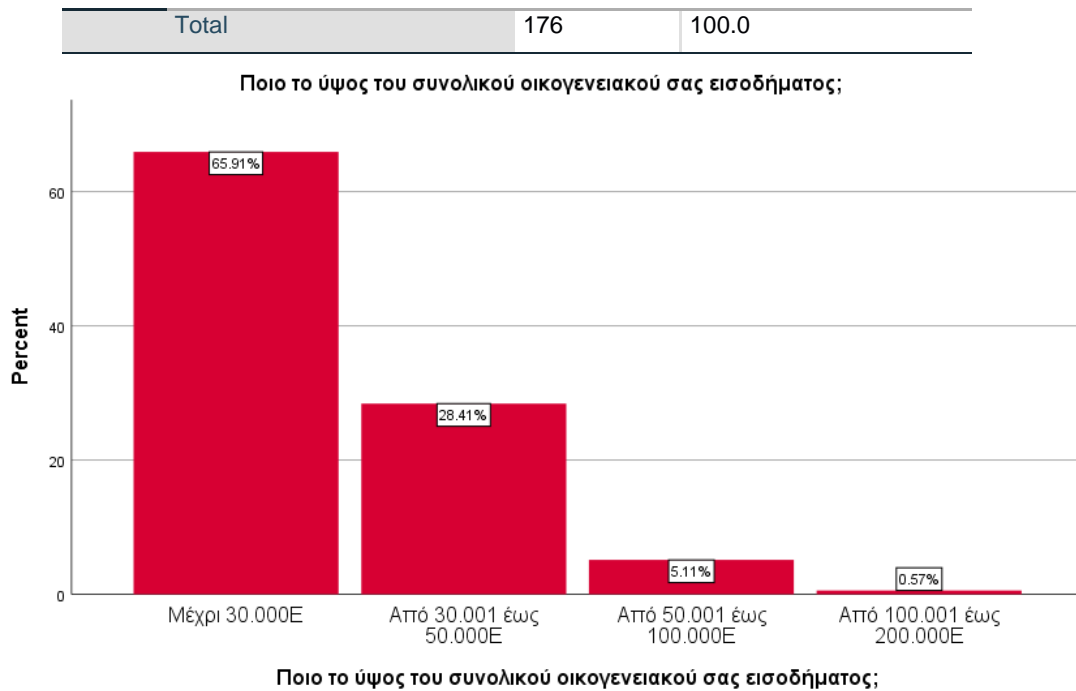
Διάγραμμα 6.5
Επίπεδο σπουδών

Μια δεύτερη κατηγορία ερωτήσεων αποτελούμενη από δυο ερωτήσεις, είναι αυτή που σχετίζεται με περιουσιακά-οικονομικά δεδομένα των ερωτηθέντων. Υπάρχει λοιπόν η ερώτηση 15 με την οποία αναζητείται το ύψος της ατομικής (όχι οικογενειακής) ακίνητης περιουσίας καθώς και η αντίστοιχη ερώτηση 16 του συνολικού οικογενειακού εισοδήματος.

Εξετάζοντας έτσι τις απαντήσεις που δόθηκαν στην ερώτηση 16 που αφορά στο συνολικό οικογενειακό εισόδημα βλέπουμε ότι τα 2/3 των απαντήσεων αντιστοιχούν στη ζώνη μέχρι 30.000 ευρώ. Πρόκειται για 116 απαντήσεις με ποσοστό επί του συνόλου 65,9%. Στην επόμενη ζώνη από 30.001 μέχρι 50.000 ευρώ υπάρχουν 50 απαντήσεις (ποσοστό 28,4%) και από 50.001 μέχρι 100.000 ευρώ εμφανίζονται 9 απαντήσεις με ένα ποσοστό της τάξεως 5,1%. Τέλος ένας μόνο ερωτώμενος υπάρχει όπου το εισόδημα υπερβαίνει τα 100.001 ευρώ και πάντως είναι μικρότερο των 200.000 ευρώ. (Διάγραμμα 6.6).

Ποιο το ύψος του συνολικού οικογενειακού σας εισοδήματος;

		Frequency	Percent
Valid	Μέχρι 30.000Ε	116	65.9
	Από 30.001 έως 50.000Ε	50	28.4
	Από 50.001 έως 100.000Ε	9	5.1
	Από 100.001 έως 200.000Ε	1	.6

Διάγραμμα 6.6
Συνολικό οικογενειακό εισόδημα.

Όσον αφορά στις απαντήσεις που δόθηκαν στην ερώτηση «Σε τι ύψος ανέρχεται η αξία της ακίνητης περιουσίας σας. (μόνο η δική σας)», λίγο παραπάνω από τους μισούς-95 άτομα-βρέθηκαν με αξία ακίνητης περιουσίας μέχρι 100.000 ευρώ (54.0%), και 69 απάντησαν ότι η αξία της περιουσίας τους είναι μεταξύ 100.001 και μέχρι 300.000 ευρώ (ποσοστό 39,20%). Αυτές είναι και οι κλίμακες με τον μεγαλύτερο αριθμό των απαντήσεων. Οι κλίμακες όπου απαντώνται οι λιγότερες απαντήσεις είναι αυτές των 300.001 μέχρι 500.000 ευρώ με 8 απαντήσεις (4,5%), από 500,001 μέχρι και 1.000.000 ευρώ 3 απαντήσεις (1,7%), και μια απάντηση με περιουσία άνω του ενός εκατομμυρίου (0,6%). (Διάγραμμα 6.7).

Σε τι ύψος ανέρχεται η αξία της ακίνητης περιουσίας σας; (μόνο η δική σας)

		Frequency	Percent
Valid	Μέχρι 100.000Ε	95	54.0
	Από 100.001 έως 300.000Ε	69	39.2
	Από 300.001 έως 500.000Ε	8	4.5
	Από 500.001 έως 1.000.000Ε	3	1.7
	Πάνω από 1.000.000Ε	1	.6
	Total	176	100.0

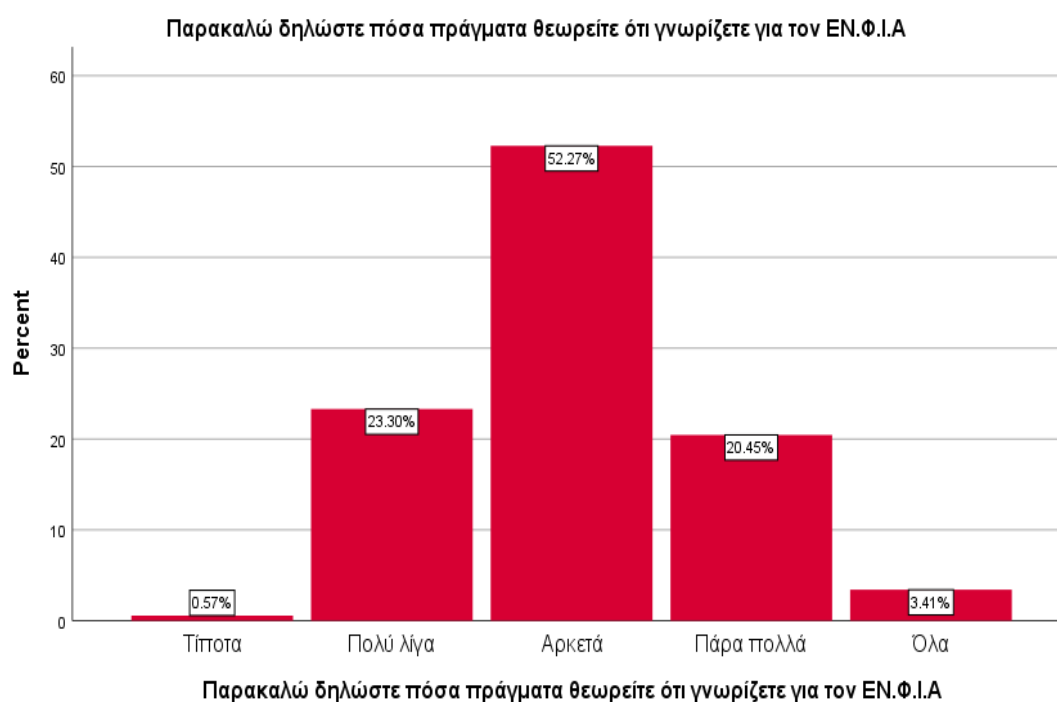
Διάγραμμα 6.7
Ύψος ατομικής ακίνητης περιουσίας

Σε συνέχεια όλων αυτών ακολουθεί η μεγαλύτερη κατηγορία ερωτήσεων (δεκα τέσσερις συνολικά) οι οποίες έχουν να κάνουν με τη γνώμη των ερωτηθέντων σχετικά με το πόσα πράγματα γνωρίζουν για τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α), αν έχει πλεονεκτήματα ή όχι, κατά πόσο πρέπει να καταργηθεί, πόσο αποτελεσματικός είναι, από ποιόν θα ήταν καλύτερα να εισπράττεται, πόσο δίκαιος ή άδικος θεωρείται ότι είναι και αν περιέχει στοιχεία που τον καθιστούν κοινωνικά δίκαιο. Συνάμα εμφανίζεται στο ερωτηματολόγιο που συμπληρώθηκε και μια ερώτηση που αφορούσε την γενικότερη θεώρηση του ερωτώμενου για τους φόρους επί της ακίνητης περιουσίας.

Αρχίζοντας λοιπόν από αυτή την ομάδα των ερωτήσεων και συγκεκριμένα από την ερώτηση 1 η οποία διατυπώνεται ως εξής :«Παρακαλώ δηλώστε πόσα πράγματα θεωρείτε ότι γνωρίζετε για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α», φαίνεται ότι: Σε ένα ποσοστό 52,3% απάντησαν «Αρκετά» 92 άτομα από τα 176 του δείγματος .Η επιλογή «Πολύ λίγα» επιλέχθηκε από 41 άτομα (23,3%),η επιλογή «Πάρα πολλά» από 36 (20,5%) και 6 επέλεξαν το «Όλα» (3,4%), ενώ βρέθηκε και ένας που δεν γνώριζε τίποτα .(επιλογή «Τίποτα». (0,6%).(Διάγραμμα 6.8).

Παρακαλώ δηλώστε πόσα πράγματα θεωρείτε ότι γνωρίζετε για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α

		Frequency	Percent
Valid	Τίποτα	1	.6
	Πολύ λίγα	41	23.3
	Αρκετά	92	52.3
	Πάρα πολλά	36	20.5
	Όλα	6	3.4
	Total	176	100.0

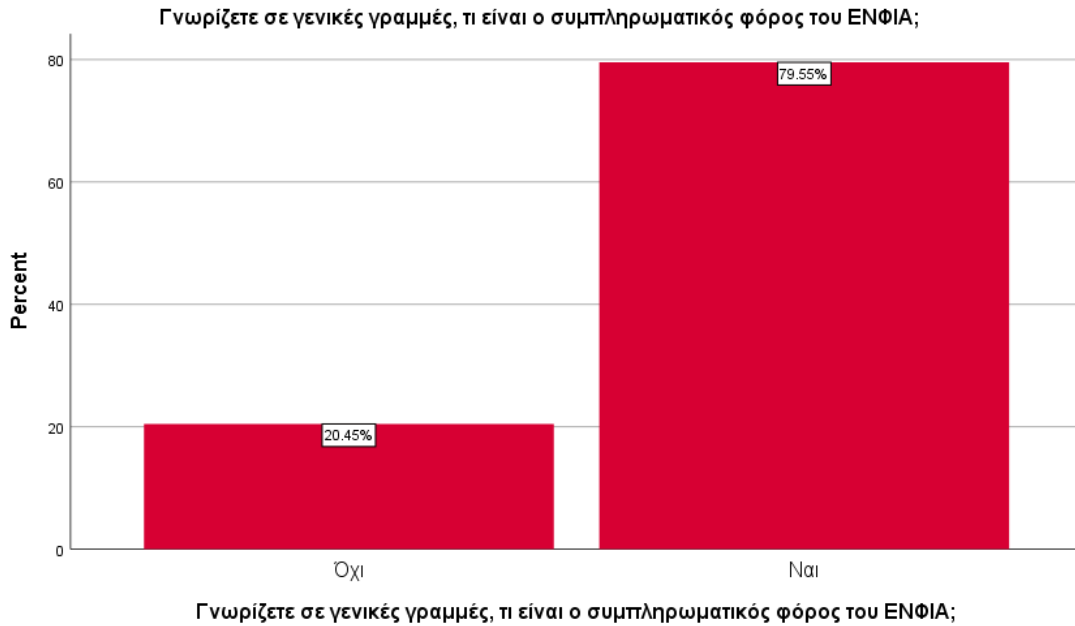

Διάγραμμα 6.8
Πόσα πράγματα θεωρείτε ότι γνωρίζετε για τον ΕΝΦΙΑ;

Η ερώτηση 2 ήταν διατυπωμένη ως εξής: «Γνωρίζετε σε γενικές γραμμές τι είναι ο συμπληρωματικός φόρος του ΕΝ.Φ.Ι.Α»; Η απάντηση επιδεχόταν ένα «Ναι» ή ένα «Όχι». Η θετική απάντηση στην ερώτηση αυτή επιλέχθηκε από 140 άτομα (ποσοστό 79,55%), ενώ αρνητική απάντηση έδωσε το υπόλοιπο 20,5%, 36 άτομα. (Διάγραμμα 6.9).

Γνωρίζετε σε γενικές γραμμές, τι είναι ο συμπληρωματικός φόρος του ΕΝΦΙΑ;

		Frequency	Percent
Valid	Όχι	36	20.5
	Ναι	140	79.5
	Total	176	100.0

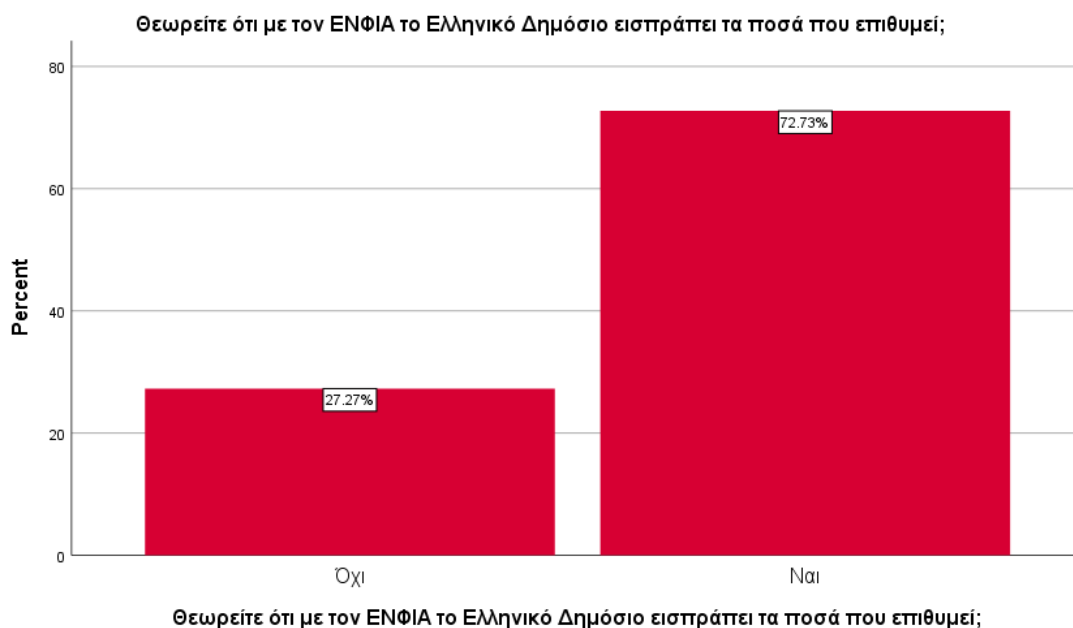

Διάγραμμα 6.9
Γνωρίζετε τι είναι ο συμπληρωματικός φόρος ΕΝΦΙΑ;

Η ερώτηση 3 ήταν διατυπωμένη ως εξής: «Θεωρείτε ότι με τον ΕΝΦΙΑ Το Ελληνικό Δημόσιο εισπράττει τα ποσά που επιθυμεί;». Και σε αυτή την ερώτηση η απάντηση ήταν αποκλειστικά ναι ή όχι. Από την έρευνα φάνηκε ότι 128 άτομα έναντι 48 απάντησαν θετικά.(72,7% έναντι 27,3%). (Διάγραμμα 6.10).

Θεωρείτε ότι με τον ΕΝΦΙΑ το Ελληνικό Δημόσιο εισπράττει τα ποσά που επιθυμεί;

		Frequency	Percent
Valid	Όχι	48	27.3
	Ναι	128	72.7
	Total	176	100.0

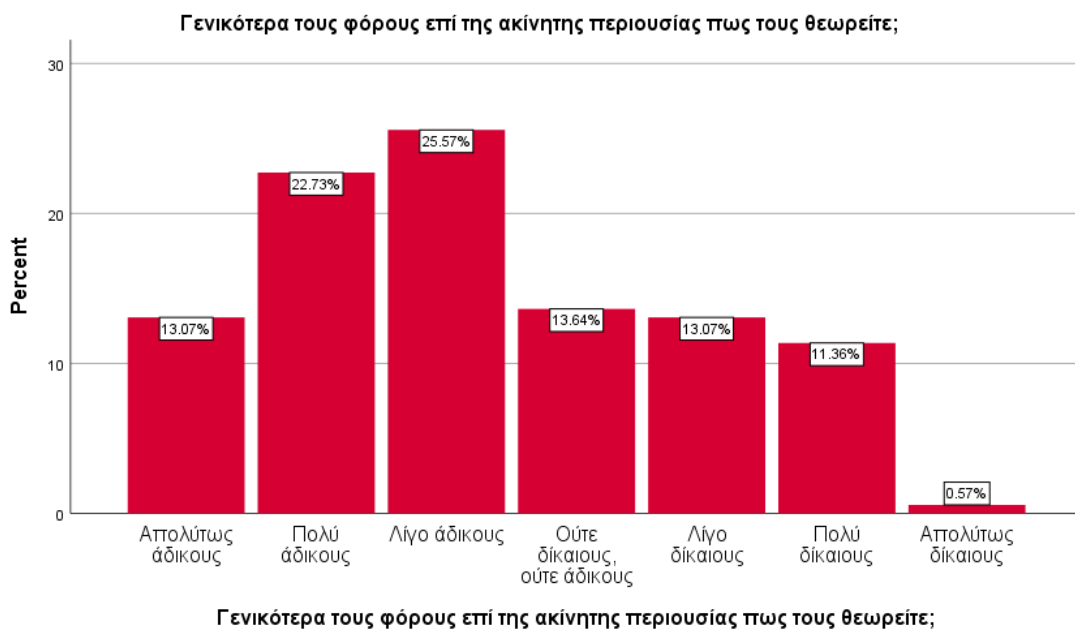
Διάγραμμα 6.10
Εισπράττει το Ελ .Δημόσιο τα ποσά που επιθυμεί;

Η τέταρτη ερώτηση είχε ως εξής: «Γενικότερα τους φόρους επί της ακίνητης περιουσίας πως τους θεωρείτε;» Εδώ οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν με μια κλίμακα Likert εφτά επιλογών, με πρώτη την επιλογή «Απολύτως άδικους» και τελευταία την επιλογή «Απολύτως δίκαιους».

Βλέπουμε λοιπόν ότι: Το ένα τέταρτο των ερωτηθέντων τους θεωρεί «Λίγο άδικους».(45 άτομα ,ποστό 25,6%). «Πολύ άδικους» 40 με 22,7%. Κάπου στο ενδιάμεσο υπάρχουν 24 απαντήσεις με ποσοστό 13,6% (ούτε δίκαιους, ούτε άδικους). Αμέσως μετά, με τον ίδιο αριθμό απαντήσεων-23-βρίσκονται όσοι τους κρίνουν ως «Λίγο δίκαιους » και «Απολύτως άδικους» (13,1%) ενώ ένα μόνο άτομο επέλεξε την απάντηση «Απολύτως δίκαιους». (0,6%) (Διάγραμμα 6.11).

Γενικότερα τους φόρους επί της ακίνητης περιουσίας πως τους θεωρείτε;

		Frequency	Percent
Valid	Απολύτως άδικους	23	13.1
	Πολύ άδικους	40	22.7
	Λίγο άδικους	45	25.6
	Ούτε δίκαιους, ούτε άδικους	24	13.6
	Λίγο δίκαιους	23	13.1
	Πολύ δίκαιους	20	11.4
	Απολύτως δίκαιους	1	.6
	Total		176

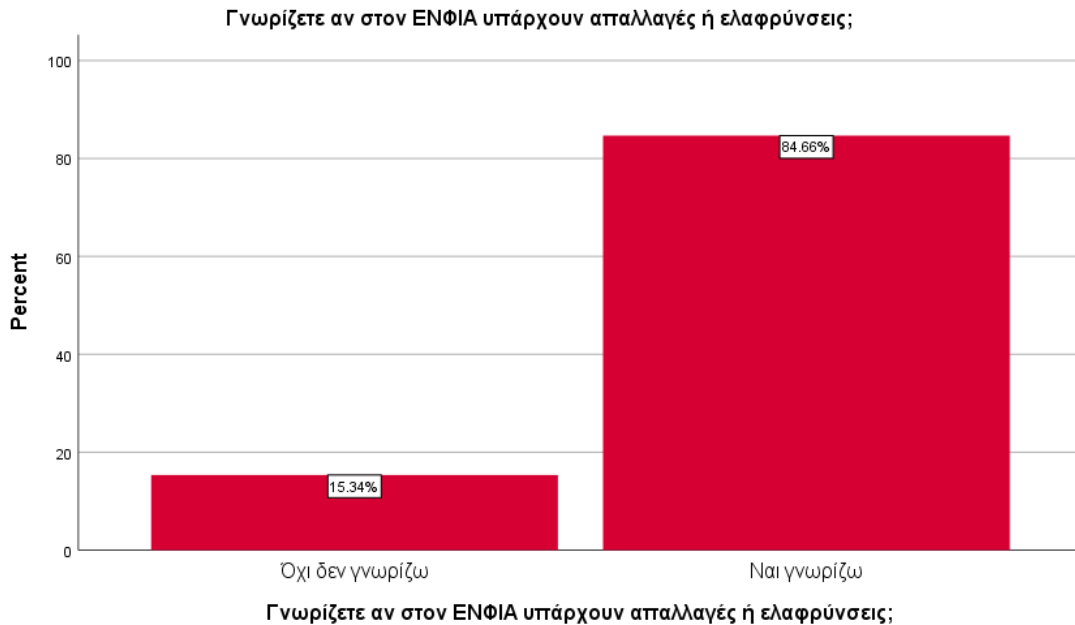

Διάγραμμα 6.11
Γενικά τους φόρους στα ακίνητα πως τους θεωρείτε;

Στην αμέσως επόμενη-πέμπτη- ερώτηση οπού ο σκοπός ήταν να διαπιστωθεί η γνώση του δείγματος επί της ύπαρξης απαλλαγών ή ελαφρύνσεων, η απάντηση ήταν διχοτομική (Ναι γνωρίζω-Όχι δεν γνωρίζω). Βλέπουμε ότι 27 άτομα (ποσοστό 15,3%) δεν έχουν γνώση των απαλλαγών, ενώ η μεγάλη πλειονότητα των ερωτηθέντων απάντησε θετικά. (149 άτομα από τα 176, ποσοστό 84,7%). (Διάγραμμα 6.12).

**Γνωρίζετε αν στον ΕΝΦΙΑ υπάρχουν
απαλλαγές ή ελαφρύνσεις;**

		Frequency	Percent
Valid	Όχι δεν γνωρίζω	27	15.3
	Ναι γνωρίζω	149	84.7
Total		176	100.0

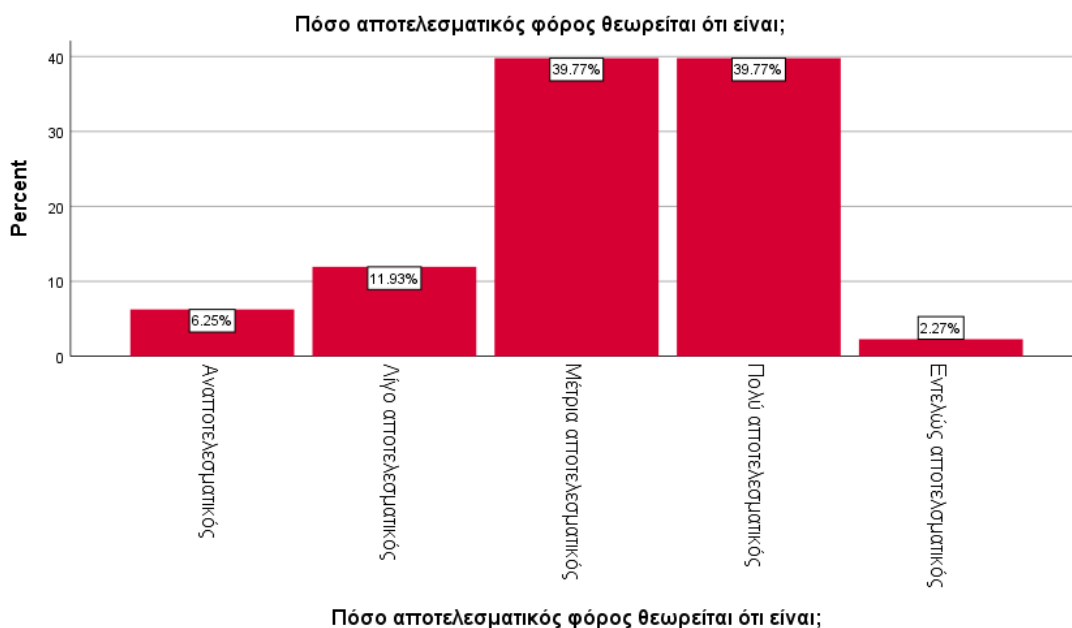

Διάγραμμα 6.12
Γνωρίζετε αν υπάρχουν απαλλαγές;

Με την ερώτηση 6 που ακολουθεί ο στόχος είναι να δειχθεί η γνώμη των ερωτηθέντων για την αποτελεσματικότητα του φόρου. Και εδώ έχουμε μια κλιμάκωση επιλογών όπου έπρεπε να επιλεγεί μία. Τα δεδομένα που εξήχθησαν έχουν ως εξής: Εβδομήντα (70) απαντήσεις στην επιλογή «Πολύ αποτελεσματικός όσες ακριβώς και στην επιλογή «Μέτρια αποτελεσματικός». Το ποσοστό και των δυο αυτών κλάσεων αγγίζει το 80%. (39,8% στην καθεμία). Ένα ποσοστό 11,9% (21 άτομα) τον θεώρησαν «Λίγο αποτελεσματικό», έντεκα (11) «Αναποτελεσματικό» (6,3%) και τέσσερις επέλεξαν την κλάση «Εντελώς αποτελεσματικός». (2,3%). (Διάγραμμα 6,13).

Πόσο αποτελεσματικός φόρος θεωρείται ότι είναι;

		Frequency	Percent
Valid	Αναποτελεσματικός	11	6.3
	Λίγο αποτελεσματικός	21	11.9
	Μέτρια αποτελεσματικός	70	39.8
	Πολύ αποτελεσματικός	70	39.8
	Εντελώς αποτελεσματικός	4	2.3
Total		176	100.0

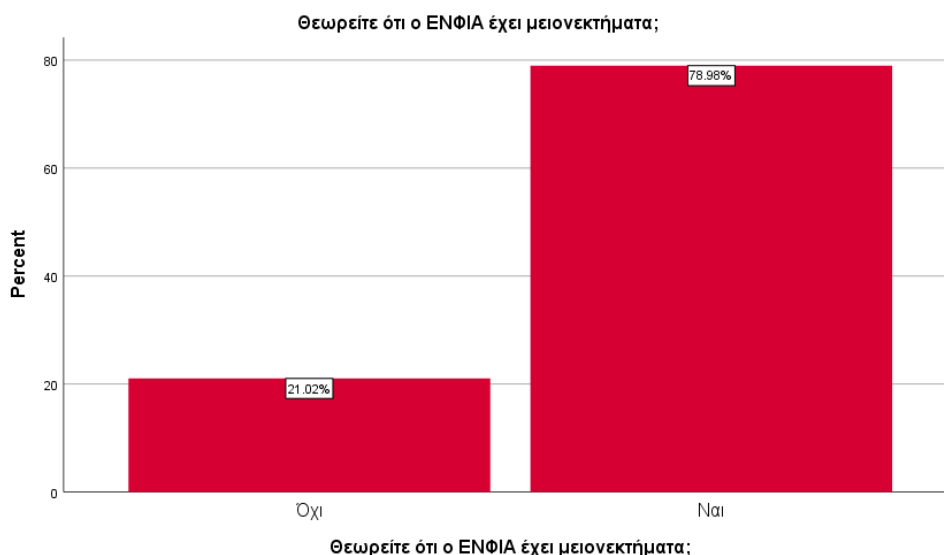

Διάγραμμα 6.13
Πόσο αποτελεσματικός είναι;

Ακολουθεί η ερώτηση εφτά (7) ,ζητούμενο της οποίας είναι να διερευνηθεί κατά πόσο το συγκεκριμένο δείγμα θεωρεί ότι υπάρχουν μειονεκτήματα στον συγκεκριμένο φόρο. Επιλέγοντας μεταξύ της απάντησης «Ναι» και «Όχι», ένα ποσοστό 79% επέλεξε την απάντηση «Ναι», ενώ το υπόλοιπο 21% το «Όχι».(139 έναντι 37 αντίστοιχα) (Διάγραμμα 6.14).

Θεωρείτε ότι ο ΕΝΦΙΑ έχει μειονεκτήματα;

		Frequency	Percent
Valid	Όχι	37	21.0
	Ναι	139	79.0
	Total	176	100.0

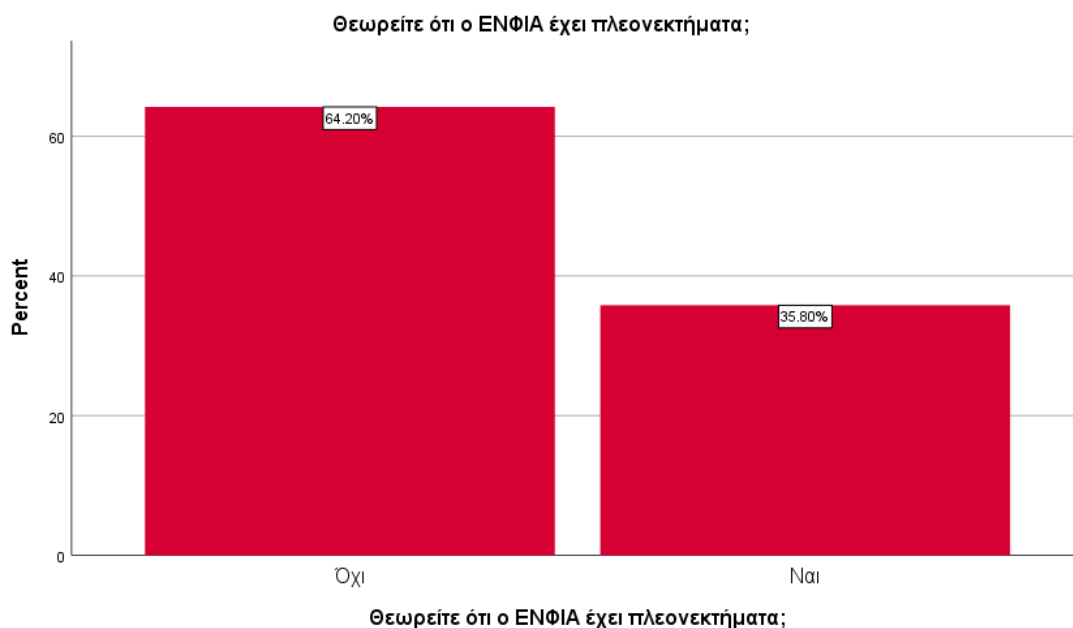
Διάγραμμα 6.14
Θεωρείτε ότι ο ΕΝ.Φ.Ι.Α έχει μειονεκτήματα:

Με την ερώτηση οκτώ (8) που ήταν αποκλειστικά περιγραφική ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να αναφερθούν επιγραμματικά στα μειονεκτήματα του φόρου και απευθυνόταν αποκλειστικά σε όσους απάντησαν καταφατικά στη αμέσως προηγούμενη ερώτηση (7).

Ακολούθως στην ερώτηση εννέα(9) –αντίστοιχη με την ερώτηση (7)-το δείγμα έπρεπε να απαντήσει αν θεωρεί ότι ο ΕΝ.Φ.Ι.Α διαθέτει πλεονεκτήματα, με διαζευκτική απάντηση τύπου «Ναι-Όχι» Έτσι ένα ποσοστό 64,20% (113 άτομα) επέλεξαν το «Όχι», ενώ το υπόλοιπο του δείγματος 35,8% (63 άτομα) το «Ναι» .(Διάγραμμα 6.15).

Θεωρείτε ότι ο ΕΝΦΙΑ έχει πλεονεκτήματα;

		Frequency	Percent
Valid	Όχι	113	64.2
	Ναι	63	35.8
	Total	176	100.0

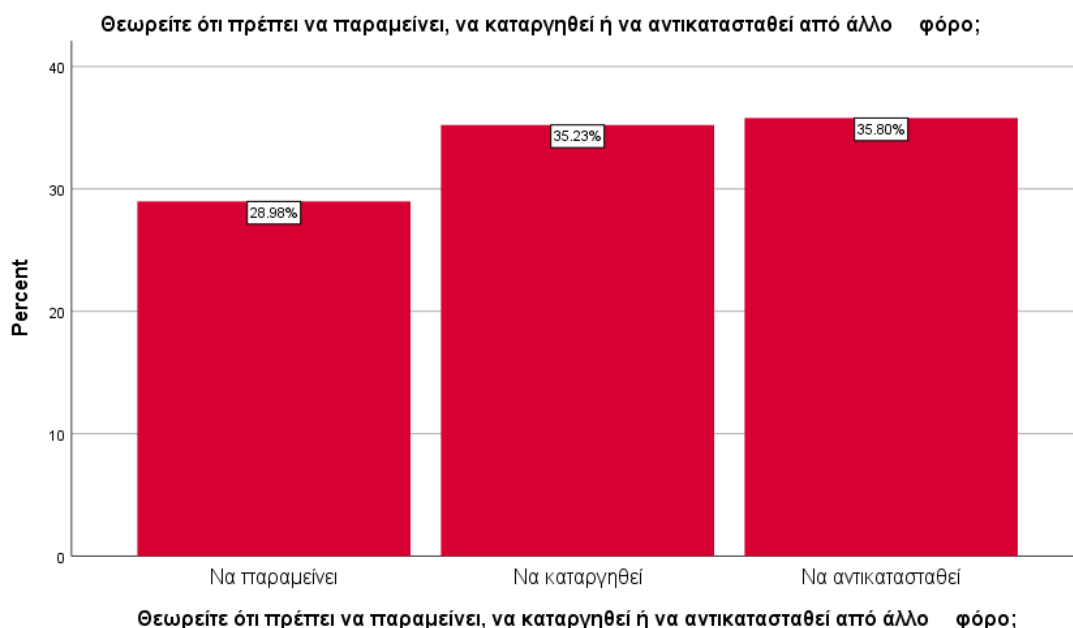
Διάγραμμα 6.15
Θεωρείτε ότι ο ΕΝ.Φ.Ι.Α έχει πλεονεκτήματα;

Ακολούθως, στην ερώτηση (10) απαντούσαν επιγραμματικά αποκλειστικά όσοι έδωσαν καταφατικά απάντηση στην αμέσως προηγούμενη ερώτηση εννέα (9). Πρόκειται για περιγραφική απάντηση με λίγες λέξεις σχετικά με τα πλεονεκτήματα της υπό εξέταση φορολογίας.

Εν συνεχεία ακολουθούν δυο ερωτήσεις οπού θα μπορούσε να πει κάποιος ότι σχετίζονται με τον φορέα είσπραξης αφ ενός και με την διατήρηση του συγκεκριμένου φόρου στο μέλλον, αφ ετέρου. Στην ερώτηση λοιπόν έντεκα (11) ερωτώνται εάν ο φόρος θα έπρεπε να παραμείνει, να καταργηθεί ή να αντικατασταθεί. Η ακριβής διατύπωση είχε ως εξής: «Θεωρείτε ότι πρέπει να παραμείνει, να καταργηθεί ή να αντικατασταθεί από άλλον φόρο;». Τα ευρήματα στο δείγμα είναι τέτοια όπου μπορεί να ισχυριστεί κάποιος με ευκολία ότι διαμορφώνονται τρεις (3) μεγάλες κατηγορίες: Ένα ποσοστό 35,80% προτείνει την αντικατάσταση του φόρου από άλλον (63 άτομα), ακολουθούν 62 απαντήσεις (ποσοστό 35,80%) που προτείνουν την κατάργηση του και στην τελευταία κατηγορία εμφανίζεται ένα ποσοστό της τάξης του 29% (51 άτομα), που είναι υπέρ της διατήρησής του. (Διάγραμμα 6.16).

Θεωρείτε ότι πρέπει να παραμείνει, να καταργηθεί ή να αντικατασταθεί από άλλο φόρο;

		Frequency	Percent
Valid	Να παραμείνει	51	29.0
	Να καταργηθεί	62	35.2
	Να αντικατασταθεί	63	35.8
	Total	176	100.0

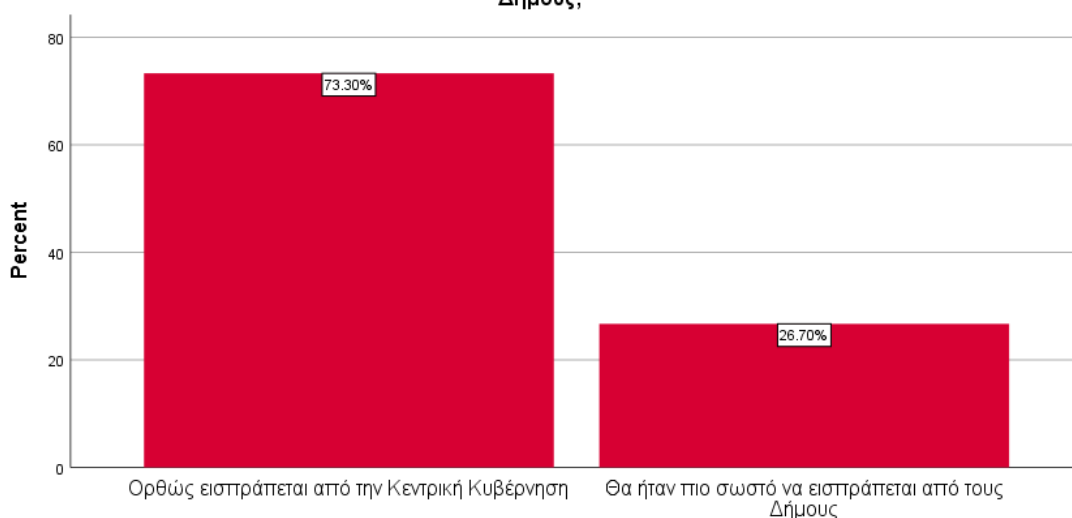
Διάγραμμα 6.16
Να παραμείνει, να καταργηθεί ή να αντικατασταθεί:

Όσον αφορά στην ερώτηση δώδεκα (12) «Θεωρείτε ότι ορθώς εισπράττεται από την Κεντρική Κυβέρνηση ή θα ήταν πιο σωστό να εισπράττεται από τους Δήμους;», υπάρχει και εδώ μια ακόμη απάντηση με διαζευκτικό χαρακτήρα. Έτσι το 73,3% του δείγματος (129 άτομα) θεωρούν ότι η Κεντρική Κυβέρνηση έχει τον πρώτο λόγο, ενώ το υπόλοιπο 26,7% (47 άτομα) προτάσσουν την Τοπική Αυτοδιοίκηση ως αρμόδια Αρχή για την διαχείριση του ΕΝ.Φ.Ι.Α.

**Θεωρείτε ότι ορθώς εισπράττεται από την Κεντρική Κυβέρνηση
ή θα ήταν πιο σωστό να εισπράττεται από τους Δήμους;**

		Frequency	Percent
Valid	Ορθώς εισπράττεται από την Κεντρική Κυβέρνηση	129	73.3
	Θα ήταν πιο σωστό να εισπράττεται από τους Δήμους	47	26.7
	Total	176	100.0

Θεωρείτε ότι ορθώς εισπράττεται από την Κεντρική Κυβέρνηση ή θα ήταν πιο σωστό να εισπράττεται από τους Δήμους;

Θεωρείτε ότι ορθώς εισπράττεται από την Κεντρική Κυβέρνηση ή θα ήταν πιο σωστό να εισπράττεται από τους Δήμους;

Διάγραμμα 6.17
Από ποιον να εισπράττεται

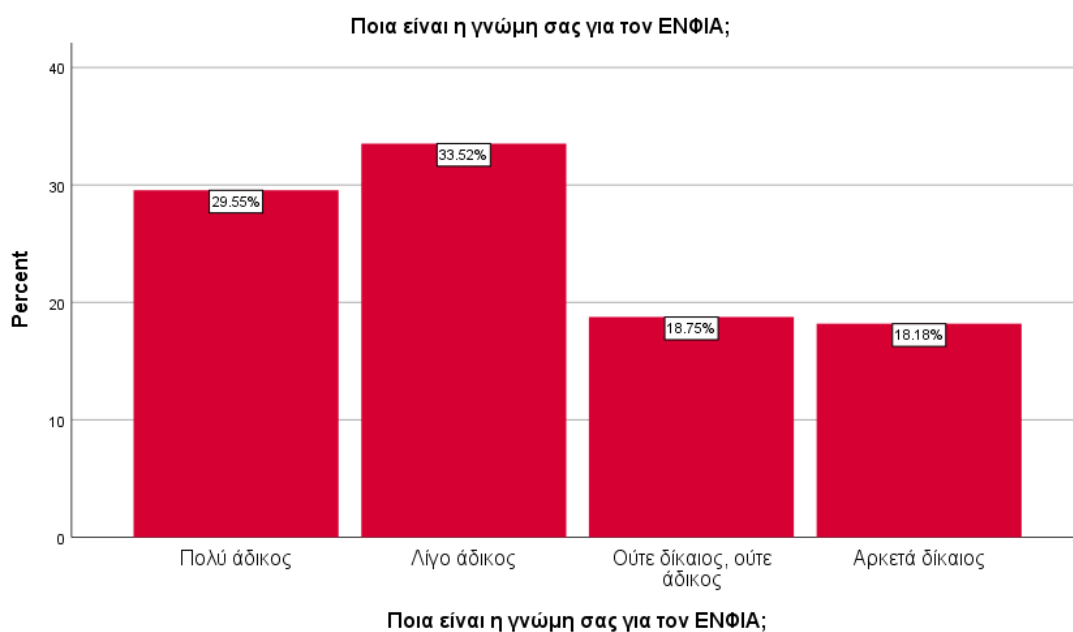
Τελειώνοντας με τις ερωτήσεις της έρευνας ρωτήθηκαν όσοι συμμετείχαν, ποια είναι η γνώμη τους για το συγκεκριμένο φόρο καθώς και αν εμπεριέχει στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης.

Στην ερώτηση δεκατρία (13) ερωτώνται ποια η γνώμη γενικότερα για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α και η απάντηση είναι μοναδική επιλογή μεταξύ πέντε (κλίμακα Likert). Οι επιλογές στη συγκεκριμένη ήταν οι εξής: « Πολύ άδικος», «Λίγο άδικος», «Ούτε δίκαιος ούτε άδικος», «Αρκετά δίκαιος», «Πολύ δίκαιος». Τα ευρήματα είχαν ως εξής: Ο ένας στους τρεις απάντησε ότι είναι «Λίγο άδικος» (59 απαντήσεις, 33,5%) ενώ η επιλογή «Πολύ άδικος » προτιμήθηκε από 52 άτομα (ποσοστό 29,5%). Εν συνεχεία, 32 ερωτηθέντες (18,8%) θεώρησαν τον συγκεκριμένο φόρο «ούτε δίκαιο ούτε άδικο», ενώ σχεδόν ίδιος

αριθμός (32) τον «βλέπουν» «αρκετά δίκαιο» (18,2%). Ενώ η επιλογή «Πολύ δίκαιος» δεν επιλέχθηκε από κανέναν. (Διάγραμμα 6.18).

Ποια η γνώμη σας για τον ΕΝΦΙΑ;

		Frequency	Percent
Valid	Πολύ άδικος	52	29.5
	Λίγο άδικος	59	33.5
	Ούτε δίκαιος, ούτε άδικος	33	18.8
	Αρκετά δίκαιος	32	18.2
	Total	176	100.0

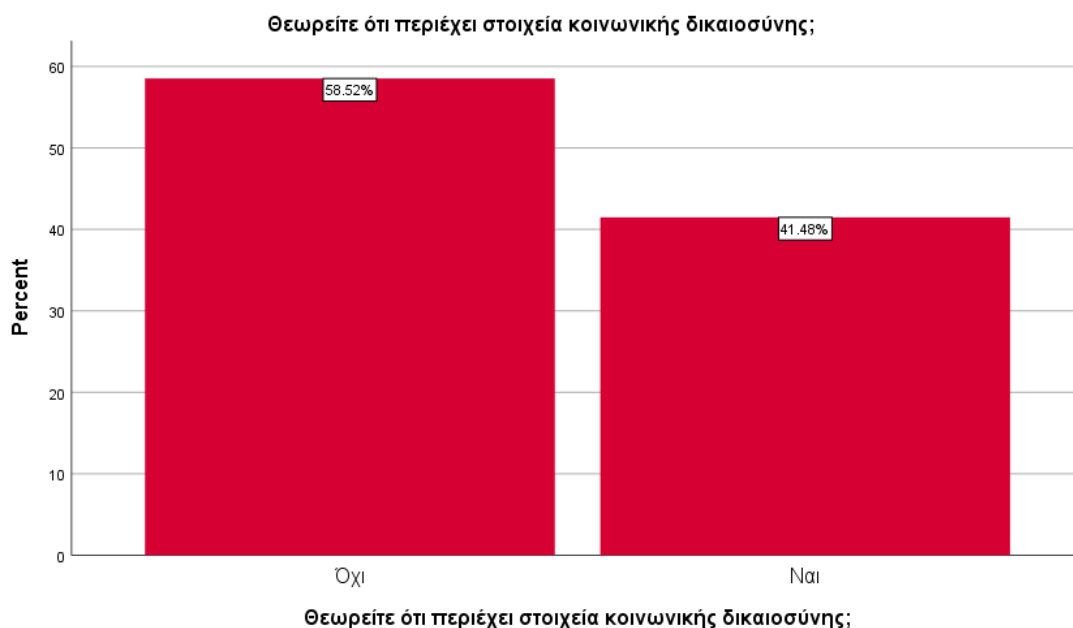

Διάγραμμα 6.18
Ποια η γνώμη σας για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α;

Τέλος στη τελευταία ερώτηση που σχετίζεται με τα στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης που τυχόν εμπεριέχει ο ΕΝ.Φ.Ι.Α, η έρευνα έδειξε ότι το 58,5% του δείγματος θεωρεί ότι δεν διαθέτει στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης, ενώ το υπόλοιπο 41,5% απήντησε θετικά.(103 έναντι 73 αντίστοιχα). (Διάγραμμα 6,19) .

Θεωρείτε ότι περιέχει στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης;

		Frequency	Percent
Valid	Όχι	103	58.5
	Ναι	73	41.5
	Total	176	100.0

Διάγραμμα 6.19
Περιέχει στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης;

6.3 Συσχετισμοί.

Για την ανάλυση όλων αυτών των δεδομένων, έπρεπε οι συσχετισμοί να ομαδοποιηθούν σε κατηγορίες ώστε να είναι ευκολότερο να οδηγηθούμε στα όποια συμπεράσματα. Έτσι έχουμε συσχετισμούς που έχουν να κάνουν με την αποτελεσματικότητα του φόρου, με το ποια είναι η γνώμη τους γι αυτόν (π.χ δίκαιος – άδικος) ,συσχετισμούς με το φύλο, την ηλικία, και το μορφωτικό επίπεδο καθώς και άλλες συσχετίσεις

Συγκεκριμένα:

Η ερώτηση τρία (3) συσχετίστηκε με την (6).Και οι δυο αυτές ερωτήσεις δείχνουν την άποψη του δείγματος ως προς την **αποτελεσματικότητα** του φόρου, Πρόκειται επί της ουσίας για την ίδια ερώτηση με διαφορετική διατύπωση για να διασταυρωθεί αν όσοι απαντούν ότι το Ελληνικό Δημόσιο εισπράττει τα ποσά που επιθυμεί (ερώτηση 3) σχετίζονται με αυτούς που απαντούν ευθέως στην ερώτηση 6, κατά πόσο είναι αποτελεσματικός. Ο συγκεκριμένος συσχετισμός δείχνει κατά πόσο η αποτελεσματικότητα - εισπραξιμότητα του φόρου, ταυτίζεται ως έννοια και με τη γενική εικόνα που έχει το συγκεκριμένο δείγμα. Επιπλέον, συσχέτιση της ερώτησης έξι(6) έγινε προσπάθεια να γίνει με την (11), την (13), καθώς και με τις ερωτήσεις (15) έως και (21). Πρόκειται για συνδυασμούς με την (11), που αφορούν στο μέλλον που μπορεί να έχει στο νομοθετικό μας οπλοστάσιο, με την (13) που αποτελεί την βασική

ερώτηση στο ερωτηματολόγιο (η γνώμη περί τον ΕΝ.Φ.Ι.Α), καθώς και με τις προαναφερθείσες (15) έως και (21), που αφορούν στο ύψος της ακίνητης περιουσίας, στο συνολικό οικογενειακό εισόδημα, στα έτη προϋπηρεσίας, στο επίπεδο σπουδών, στην οικογενειακή κατάσταση, στην ηλικία αλλά και στο φύλο. Τέλος, στην περίπτωση που από την έρευνα διαφαίνονταν ότι ο ΕΝΦΙΑ θα μπορούσε ως έναν βαθμό να θεωρηθεί μία αποτελεσματική φορολογία, σχετίστηκε και η ερώτηση 6 με την 9 που σκοπός της είναι να ληφθεί μια απάντηση από τον δειγματικό πληθυσμό για το αν διαθέτει ή όχι πλεονεκτήματα

Διαφορετική κατηγορία στατιστικών συσχετίσεων είναι αυτές που συνδέονται με την **γνώση** που έχουν ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα όσοι ερωτήθηκαν, κατά πόσο δηλαδή γνωρίζουν τη βασική του δομή και λειτουργία. Εξετάζεται λοιπόν η γενική γνώση περί του ΕΝ.Φ.Ι.Α (ερώτηση 1-«Παρακαλώ δηλώστε πόσα πράγματα θεωρείτε ότι γνωρίζετε για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α») με αυτή που αναφέρεται στον συμπληρωματικό φόρο (ερώτηση 2), όπως και με αυτή που αναφέρεται στις απαλλαγές (ερώτ 5). («Γνωρίζετε αν στον ΕΝ.Φ.Ι.Α υπάρχουν απαλλαγές ή προσαυξήσεις;») Τέλος η ερώτηση ένα(1) σχετίζεται με την δεκαοκτώ (18), είκοσι (20), και εικοσιένα (21), οι οποίες αφορούν στο επίπεδο σπουδών, την ηλικία και το φύλο αντιστοίχως.

Όσον αφορά στην γνώμη των ερωτηθέντων σχετικά με το πόσο «**δίκαιο**» ή «**άδικο**» τον θεωρούν, συσχετίζεται η ερώτηση δεκατρία (13) με την (7) και την (9) οι οποίες αναφέρονται αντιστοίχως στα μειονεκτήματα και πλεονεκτήματά του. Παράλληλα συσχετισμούς έχουμε και με τις ερωτήσεις υπ αριθμόν δεκατέσσερα (14) έως και εικοσιένα (21), που αφορούν στο αν η συγκεκριμένη φορολογία διαθέτει στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης, στο ύψος της ατομικής περιουσίας (15), στο οικογενειακό εισόδημα (16), στα έτη προϋπηρεσίας (17), στο επίπεδο σπουδών (18), στην οικογενειακή κατάσταση (19), καθώς στην ηλικία (20) και στο φύλο (21). Να σημειωθεί επίσης ότι υπάρχουν και οι αντίστοιχοι συσχετισμοί με την ερώτηση τέσσερα (4) ώστε να δειχθεί αν η γνώμη γενικότερα του δείγματος όπως αποτυπώνεται στην ερώτηση δεκατρία (13) («Ποια είναι η γνώμη σας για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α;»), ταυτίζεται με την (4). («Γενικότερα τους φόρους επί της ακίνητης περιουσίας πως τους θεωρείτε;»). Όσον αφορά στο θέμα της **κοινωνικής δικαιοσύνης** συσχετίστηκε η ερωτ 14 (πέραν της 13 που αναφέρθηκε) και με τις 15 έως και 21 οι οποίες αναφέρονται σε μεταβλητές που έχουν ήδη αναφερθεί.

Περαιτέρω, μια άλλη ομάδα συσχετισμών μπορεί να θεωρηθεί αυτή που συσχετίζει τόσο την ερώτηση έντεκα (11) («Θεωρείτε ότι πρέπει να παραμείνει να αντικατασταθεί

ή να αντικατασταθεί από άλλον φόρο»), όσο και την επόμενη (12) («Θεωρείτε ότι ορθώς εισπράττεται από την Κεντρική Κυβέρνηση ή θα ήταν πιο σωστό να εισπράττεται από τους Δήμους»), με τις ερωτήσεις (15) έως και (21). Οι τελευταίες αναφέρονται στην ατομική περιουσία, στο οικογενειακό εισόδημα, στα έτη προϋπηρεσίας στις σπουδές, στην οικογενειακή κατάσταση, στην ηλικία και στο φύλο, Οι ερωτήσεις (11) και (12) έχουν εισαχθεί στο ερωτηματολόγιο για να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με το μέλλον που μπορεί να έχει ο ΕΝ.Φ.Ι.Α από τούδε και στο εξής. Ταυτοχρόνως οι ερωτήσεις (11) και (12) συσχετίζονται και μεταξύ τους και ουσιαστικά το αποτέλεσμα του συσχετισμού «φωτογραφίζει» τον φορέα είσπραξης ακόμα και σε τυχόν αρνητική στάση ως προς τον φόρο με την δεύτερη επιλογή της ερώτησης (11) (κατάργηση).

6.4 Αποτελέσματα των συσχετίσεων.

Εξετάζουμε στη συνέχεια τις συσχετίσεις μεταξύ των παραμέτρων του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου που επέφεραν κάποια αποτελέσματα προς διερεύνηση. Να επισημανθεί εδώ ότι ικανοποιητική συσχέτιση παρέχουν οι συγκρίσεις που το επίπεδο σημαντικότητας της στατιστικής επεξεργασίας βρίσκεται σε επίπεδο μικρότερο του 5% ($<0,05$). Για την διενέργεια των συσχετίσεων χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης Pearson με την χρήση του τεστ χ -τετράγωνο (Chi-Squared Test).

Συσχέτιση της αποτελεσματικότητας του ΕΝ.Φ.Ι.Α με τις εισπράξεις από τον συγκεκριμένο φόρο.

Η σύγκριση αυτή αφορά στην τρίτη και στην έκτη ερώτηση του ερωτηματολογίου. Τίθεται η συγκεκριμένη ερώτηση προς το δείγμα για να διαπιστωθεί από την πλευρά του ερευνητή κατά πόσον υπάρχει ταύτιση μεταξύ φορολογικών εισπράξεων και αποτελεσματικότητας του συγκεκριμένου φόρου στο προς εξέταση δείγμα. Με άλλα λόγια: Αν η έννοια «αποτελεσματικότητα» φόρου που όπως είναι γνωστό σχετίζεται με το ύψος των εισπράξεων από αυτόν, διακατέχει με τον ίδιο τρόπο και τους ερωτώμενους. Κατά πόσο με άλλα λόγια ταυτίζεται ο δειγματικός πληθυσμός με τον επικρατούντα από οικονομικής άποψης, ορισμό. Επί της ουσίας πρόκειται για την ίδια ερώτηση με δυο διαφορετικές διατυπώσεις τεχνηέντως τεθείσες εντός του ερωτηματολογίου.

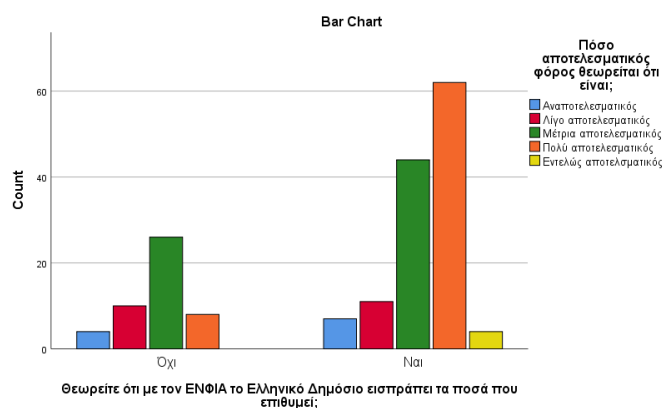
Από την ανάλυση των δυο αυτών παραμέτρων φαίνεται ότι υπάρχει σημαντική συσχέτιση αφού ο συντελεστής Pearson λαμβάνει την τιμή 0,01 (<0,05). Κατά την επεξεργασία φαίνεται ξεκάθαρα ότι όσοι απαντούν ότι το Δημόσιο εισπράττει τα ποσά που επιθυμεί (72,7%) περίπου ένα παρόμοιο ποσοστό (λίγο υψηλότερο) 81,90% τον θεωρούν από μέτρια έως εντελώς αποτελεσματικό. Εδώ πιθανόν όσοι θεωρούν τον ΕΝ.Φ.Ι.Α αποτελεσματικό φόρο να επέλεξαν την επιλογή «μέτρια», από την στιγμή που δεν υπήρχε ως απάντηση το «αποτελεσματικός». Εξάλλου τα τριάντα δύο (32) άτομα που τον θεωρούν «Αναποτελεσματικό» ή «Λίγο αποτελεσματικό» μπορεί να λεχθεί ότι θεωρούν ότι δεν εισπράττονται τα επιθυμητά ποσά. Άρα σε αντιδιαστολή με το προηγούμενο, η επιλογή «Λίγο αποτελεσματικός » έχει περισσότερο αρνητική χροιά παρά θετική. Γενικότερα οι συμμετέχοντες που είναι θετικοί όσον αφορά στην αποτελεσματικότητα του φόρου τείνουν να θεωρούν πως το Δημόσιο εισπράττει να αναμενόμενα ποσά. (Διάγραμμα 6.20)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	Point Probability
Pearson Chi-Square	18.639 ^a	4	.001	.001		
Likelihood Ratio	20.657	4	.000	.000		
Fisher's Exact Test	19.023			.000		
Linear-by-Linear Association	13.296 ^b	1	.000	.000	.000	.000
N of Valid Cases	176					

a. 3 cells (30.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.09.

b. The standardized statistic is 3.646.

Διάγραμμα 6.20
Συσχέτιση αποτελεσματικότητας-εισπραξιμότητας

Συσχέτιση της αποτελεσματικότητας του ΕΝ.Φ.Ι.Α με το αν θα πρέπει να καταργηθεί, να παραμείνει ή να αντικατασταθεί.

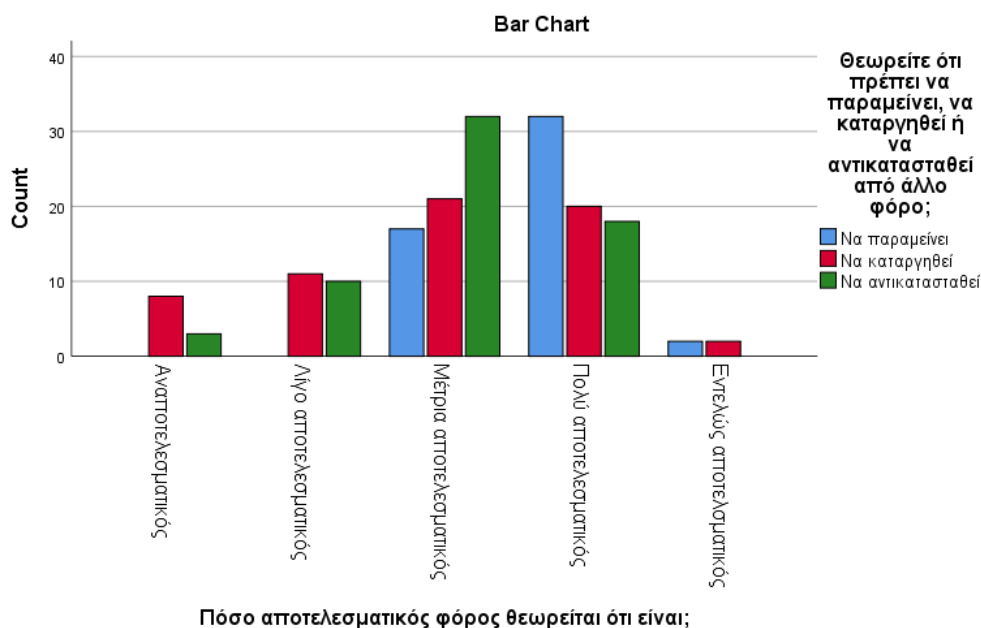
Η σύγκριση αυτή αφορά στην ερώτηση έξι (6) με την ερώτηση έντεκα (11). Αποσκοπεί στο να εξακριβωθεί η αντίληψη που κυριαρχεί στον δειγματικό πληθυσμό όσον αφορά στη διατήρηση ή μη του ΕΝ.Φ.Ι.Α σε σχέση με την αντίληψη περί αποτελεσματικότητας.

Από την ανάλυση των δυο παραμέτρων φαίνεται ότι ο συντελεστής Pearson αγγίζει το μηδέν (0), οπότε υπάρχει μια πολύ ισχυρή συσχέτιση μεταξύ τους. Ειδικότερα όσοι θεωρούν την αποτελεσματικότητα του φόρου «μέτρια», τείνουν στην αντικατάσταση του φόρου από άλλον, ενώ όσοι τον θεωρούν πολύ αποτελεσματικό είναι οι περισσότεροι υπέρ της διατήρησής του. Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι μεταξύ αυτών που αν και κρίνουν τον φόρο ως αποτελεσματικό, ένας αριθμός είκοσι (20) ατόμων, τάσσονται υπέρ της κατάργησής του. Βέβαια είναι πολύ λιγότεροι από αυτούς που θεωρούν ότι πρέπει να καταργηθεί και τον θεωρούν ταυτοχρόνως «Αναποτελεσματικό», «Λίγο αποτελεσματικό», ή «Μέτρια αποτελεσματικό». Φαίνεται και σε αυτή τη σύγκριση, ότι η επιλογή «Μέτρια» τείνει να έχει περισσότερο θετικό παρά αρνητικό βάρος για τον λόγο ότι στην κατηγορία «Λίγο» δεν εμφανίζονται απαντήσεις υπέρ της διατήρησης αλλά μόνο υπέρ της κατάργησης ή υπέρ της αντικατάστασης, σε αντίθεση με τους εβδομήντα (70) που επέλεξαν «Μέτρια» και επιλέγουν και τις τρεις απαντήσεις. (διατήρηση, κατάργηση, αντικατάσταση). (Διάγραμμα 6.21).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	31.384 ^a	8	.000
Likelihood Ratio	39.781	8	.000
Linear-by-Linear Association	14.212	1	.000
N of Valid Cases	176		

a. 6 cells (40.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.16.

Διάγραμμα 6.21
Συσχέτιση αποτελεσματικότητας-διατηρησιμότητας

Συσχέτιση της αποτελεσματικότητας με τυχόν πλεονεκτήματα

Η σύγκριση σχετίζεται με την άποψη του δειγματικού πληθυσμού για το πόσο αποτελεσματικός φόρος είναι ο ΕΝΦΙΑ, με το αν θεωρούν ότι διαθέτει κάποιου είδους πλεονεκτήματα (ερώτηση 6 με 9).

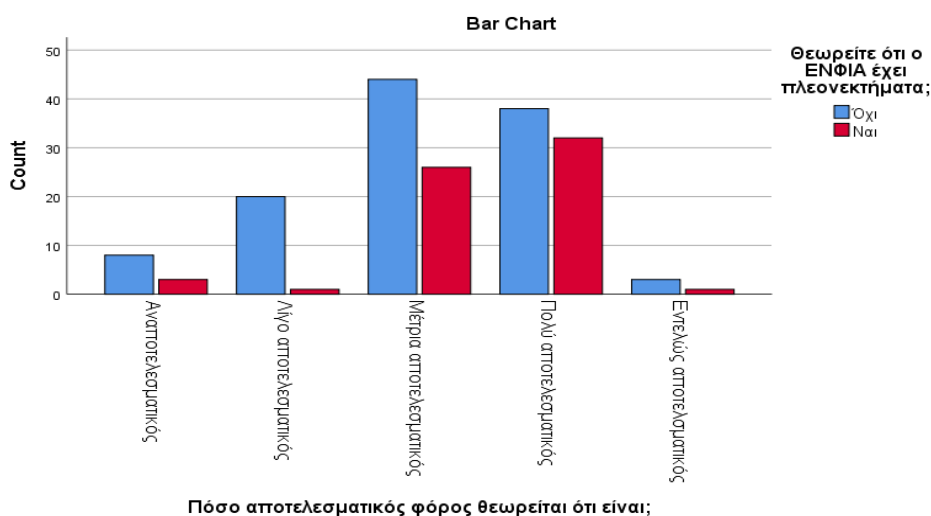
Με ευκολία μπορεί κάποιος να παρατηρήσει την πολύ σημαντική συσχέτιση μεταξύ όσων θεωρούν ότι είναι μέτρια ή και πολύ αποτελεσματικός με την ύπαρξη πλεονεκτημάτων. Πράγματι από τους 63 που βλέπουν πλεονεκτήματα στον φόρο, οι 59 (ποσοστό 93,6%) τον θεωρούν «μέτρια» αποτελεσματικό ή «πολύ» αποτελεσματικό. Να τονιστεί επίσης ότι το ποσοστό μεταξύ του δείγματος που επιλέγει το «μέτρια» ή το «πολύ» είναι ακριβώς το ίδιο (39,8%), εντούτοις περισσότεροι είναι αυτοί που «βλέπουν» πλεονεκτήματα στη κατηγορία «πολύ» παρά στο «μέτρια». (βλέπε ακόλουθο διάγραμμα 6.22)

Πέραν όμως της διαγραμματικής απεικόνισης και η στατιστική ανάλυση δίνει τον συντελεστή συσχέτισης στο 0,015 (Διάγραμμα 6.22).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	12.402 ^a	4	.015
Likelihood Ratio	15.270	4	.004
Linear-by-Linear Association	6.290	1	.012
N of Valid Cases	176		

a. 3 cells (30.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.43.

Διάγραμμα 6.22
Συσχέτιση αποτελεσματικότητας -πλεονεκτημάτων

Συσχέτιση της αποτελεσματικότητας του ΕΝ..Φ.Ι.Α με την γνώμη που έχουν για αυτόν.

Η σύγκριση αυτή αφορά στη σχέση που υπάρχει μεταξύ της μεταβλητής της ερώτησης έξι (6) και αυτή της ερώτησης δεκατρία (13). Σκοπός της συγκεκριμένης ερώτησης είναι να διακριβωθεί η κυρίαρχη αντίληψη στο δείγμα σε σχέση με το αν ο φόρος είναι δίκαιος ή άδικος, σε συνδυασμό με την αποτελεσματικότητά του, Κατά πόσο δηλαδή κρίνουν το φόρο δίκαιο ή άδικο και αν η κρίση αυτή συνδέεται με το τι θεωρείται αποτελεσματικότητα.

Από την ανάλυση των παραμέτρων των ερωτήσεων (6) και (13) βλέπουμε και εδώ – όπως και στη προηγούμενη περίπτωση-ότι με το συντελεστή Pearson να αγγίζει το μηδέν, η συσχέτιση είναι πολύ ισχυρή. Ειδικότερα όσοι θεωρούν ότι ο ΕΝ.Φ.Ι.Α είναι λίγο ή μέτρια αποτελεσματικός, τείνουν να τον θεωρούν λίγο και πολύ άδικο. Αν αφαιρέσουμε από τις απαντήσεις, αυτές που έχουν έναν ουδέτερο χαρακτήρα-της

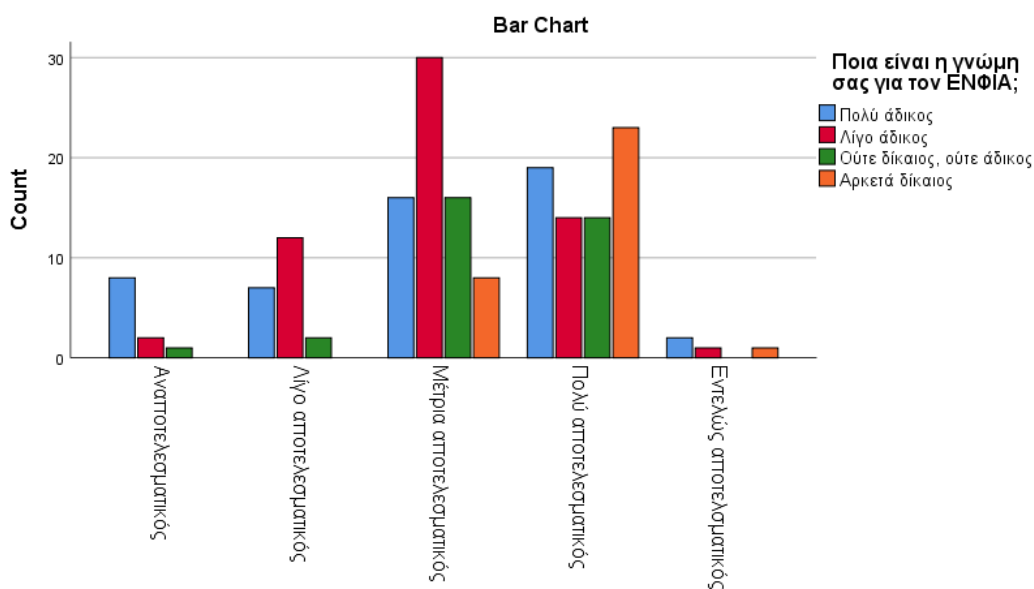
κατηγορίας «Ούτε δίκαιος ούτε άδικος»-βλέπουμε ότι ο αριθμός όσων επιλέγουν την απάντηση «Λίγο άδικος» μειώνεται κατά το ήμισυ όταν από την επιλογή «μέτρια» προχωράμε στο «πολύ αποτελεσματικός», ενώ ταυτόχρονα εμφανίζεται και ως πρώτη επιλογή το «Αρκετά δίκαιος» με δεύτερη όμως το «Πολύ άδικος»

Από τις δυο ακραίες επιλογές (αναποτελεσματικός – εντελώς αποτελεσματικός) δεν μπορούν να εξαχθούν βέβαια συμπεράσματα εξαιτίας του ολιγάριθμου των απαντήσεων, εντούτοις όπως διακρίνεται στο κατωτέρω διάγραμμα υπάρχουν οκτώ απαντήσεις που τον θεωρούν πολύ άδικο ενώ παράλληλα τον θεωρούν αναποτελεσματικό. (Διάγραμμα 6.23)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	37.706 ^a	12	.000
Likelihood Ratio	41.229	12	.000
Linear-by-Linear Association	15.715	1	.000
N of Valid Cases	176		

a. 10 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .73.

Πόσο αποτελεσματικός φόρος θεωρείται ότι είναι;

Διάγραμμα 6.23
Συσχέτιση αποτελεσματικότητας-γενικής γνώμης.

Συσχέτιση της αποτελεσματικότητας του ΕΝ.Φ.Ι.Α με το ύψος της ακίνητης περιουσίας (ατομικής) των ερωτηθέντων.

Ερευνάται εδώ κατά πόσο υπάρχει συσχέτιση του ύψους της **ατομικής** ακίνητης περιουσίας (ερώτηση 15) με τις δοθείσες απαντήσεις στην ερώτηση έξι (6), («Πόσο αποτελεσματικός φόρος θεωρείτε ότι είναι;»).

Από την στατιστική ανάλυση των παραμέτρων φαίνεται ότι υπάρχει έντονη συσχέτιση, από τη στιγμή που ο συντελεστής συσχέτισης Pearson βρέθηκε πολύ χαμηλότερα από το επίπεδο σημαντικότητας 5%. Στη περίπτωση εδώ ο συντελεστής είναι 0,0001 ή 0,01%. Με μια απλή παρατήρηση στο διάγραμμα που ακολουθεί φαίνεται ξεκάθαρα ότι η συνάφεια είναι έντονη μέχρι το περιουσιακό ύψος των 300.000 ευρώ (γαλάζιες και κόκκινες μπάρες του διαγράμματος. Για περιουσιακά στοιχεία άνω των 300.000ευρώ δεν συσχετίζονται οι μεταβλητές Εξάλλου πρόκειται για το 6,8% του δείγματος που αντιπροσωπεύει δώδεκα (12) μόνο απαντήσεις.

Να σημειωθεί ότι η ερώτηση αφορούσε μόνο στην ατομική περιουσία και όχι στην οικογενειακή, γιατί πρόκειται για φορολογική επιβάρυνση **μη ανάλογη** του ύψους της ακίνητης περιουσίας. Στη περίπτωση λοιπόν που θεωρητικώς σε ένα ζευγάρι με ίση αξία περιουσιακή προέκυπτε διαφορετική επιβάρυνση, πιθανόν αυτός που θα επέλεγε επί παραδείγματι στην ερώτηση έξι (6) το «Μέτρια αποτελεσματικός» ή το «Πολύ αποτελεσματικός», να επέλεγε αντιστοίχως την απάντηση «Λίγο αποτελεσματικός » ή «Μέτρια αποτελεσματικός» στη περίπτωση κατά βάση που ο ή η σύζυγος επιβαρύνονταν με ποσό φόρου χαμηλότερο. Για να μην υπάρχει τυχόν επηρεασμός της άποψης του ερωτώμενου που θα μπορούσε να αλλοιώσει την κρίση του περί της αποτελεσματικότητας του ΕΝ.Φ.Ι.Α, για αυτόν ακριβώς τον λόγο δεν έγινε αναφορά στην αξία της ακίνητης περιουσίας στο σύνολο της οικογένειας.

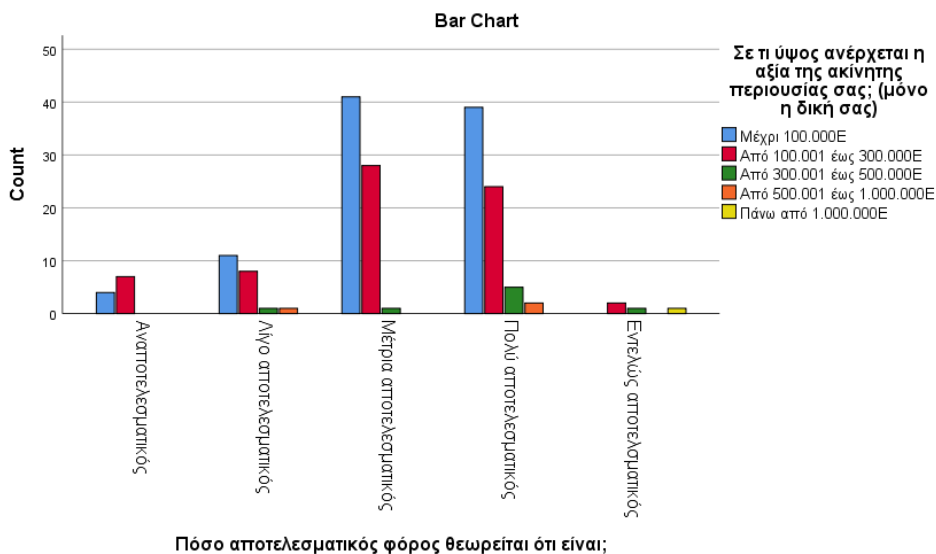
Μια παρατήρηση σχετικά με την διατύπωση της ερώτησης δεκαπέντε (15) Κατά την συλλογή και καταγραφή των απαντήσεων, κάποιος από τους ερωτηθέντες, αντί να σημειώσει την κατηγορία στην οποία ενέπιπτε το ύψος της ακίνητης περιουσίας του, σημείωσε στο πλαϊνό μέρος της σελίδας το εξής: «Ποια περιουσία; Αντικειμενική ή αγοραία;» Υπάρχει λοιπόν το ενδεχόμενο να δημιουργήθηκε κάποια ασάφεια περί του τι ακριβώς ερευνούσε ο συντάξας το ερωτηματολόγιο. Εικάζεται όμως από τις απαντήσεις των υπολοίπων, ότι τελικά αυτές αφορούσαν στην αντικειμενική αξία και όχι στην αγοραία για τον απλούστατο λόγο ότι δεν υπήρχε άλλη παρόμοια αναφορά. Εξάλλου, θα ήταν πρακτικά πολύ δύσκολο να προσδιοριστεί επακριβώς η αγοραία αξία

των ακινήτων κατά την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου και ο ερευνητής δεν θα μπορούσε να λάβει ακριβή απάντηση. Ας σημειωθεί ότι κανείς δεν γνωρίζει την αγοραία αξία της περιουσίας του κατά πρώτον γιατί αυτή αλλάζει συνεχώς σύμφωνα με τους νόμους της προσφοράς και της ζήτησης και κατά δεύτερο, μόνο στην περίπτωση που κάποιος έμπαινε στην διαδικασία πώλησης των περιουσιακών του στοιχείων, θα ήταν σε θέση να γνωρίζει τις τιμές αγοράς, και ίσως όχι και με τη μέγιστη ακρίβεια. Έτσι το μόνο σταθερό στοιχείο της αξίας της ακίνητης περιουσίας είναι οι τιμές του συστήματος των αντικειμενικών αξιών. (Διάγραμμα 6.24)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	58.223 ^a	16	.000
Likelihood Ratio	24.730	16	.075
Linear-by-Linear Association	1.229	1	.268
N of Valid Cases	176		

a. 18 cells (72.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .02.

Διάγραμμα 6.24
Συσχέτιση αποτελεσματικότητας-ύψους περιουσίας

Συσχέτιση της αποτελεσματικότητας του φόρου με το φύλο των ερωτώμενων.

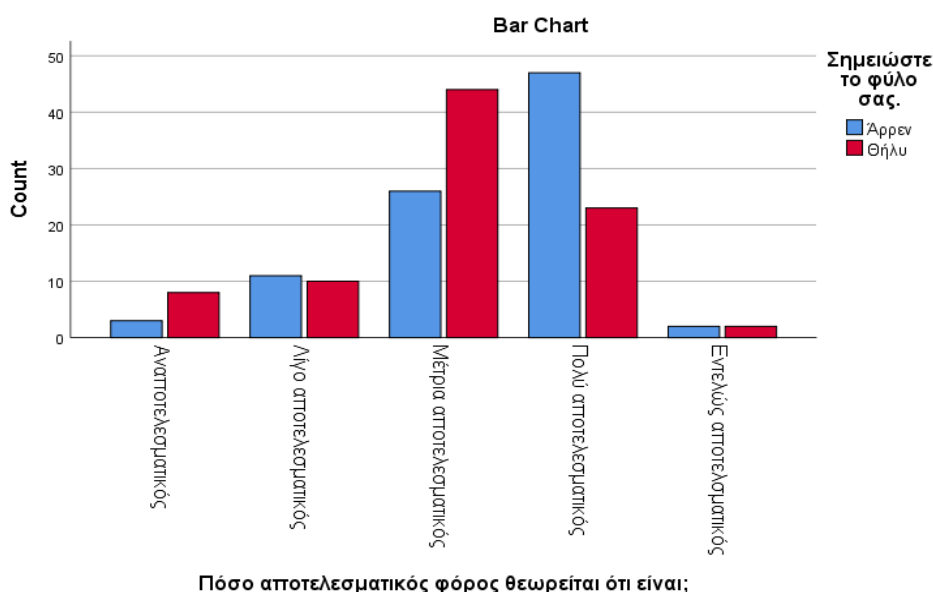
Πρόκειται για την σχέση που πιθανόν υπάρχει μεταξύ της ερώτησης έξι (6) και της ερώτησης εικοσιένα (21).

Στην συγκεκριμένη ανάλυση βρέθηκε ότι ο συντελεστής συσχέτισης Pearson αποτιμήθηκε στο 0,004, χαμηλότερος από το επίπεδο σημαντικότητας 5%. Φαίνεται ότι υπάρχει δυνατή συσχέτιση μεταξύ των παραμέτρων των ερωτήσεων και συγκεκριμένα οι γυναίκες τείνουν να θεωρούν τον ΕΝ.Φ.Ι.Α ως λιγότερο αποτελεσματικό σε σχέση με τους άντρες. Από το παρακάτω διάγραμμα γίνεται εύκολα αντιληπτό παρατηρώντας το τρίτο και τέταρτο ζεύγος στηλών, όπου διακρίνεται αντιστροφή των απόψεων μεταξύ των δυο φύλων. Πολύ περισσότερες είναι οι γυναίκες που επιλέγουν την «μέτρια» αποτελεσματικότητα του ΕΝ.Φ.Ι.Α σε σχέση με το άλλο φύλο, ενώ οι άντρες είναι υπερδιπλάσιοι των γυναικών στην αμέσως επόμενη κατηγορία, αυτών που θεωρούν τον φόρο «πολύ» αποτελεσματικό. Επίσης στην κατηγορία της «αναποτελεσματικότητας» το ασθενές φύλο αντιπροσωπεύεται από υπερδιπλάσιο αριθμό ατόμων σε σχέση με τους άντρες. (Διάγραμμα 6.25)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	15.157 ^a	4	.004
Likelihood Ratio	15.462	4	.004
Linear-by-Linear Association	7.338	1	.007
N of Valid Cases	176		

a. 2 cells (20.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.98.

Διάγραμμα 6.25
Συσχέτιση αποτελεσματικότητας-φύλου

Συσχέτιση της γενικής γνώμης που έχουν όσοι συμμετείχαν στο δείγμα σχετικά με το πόσο καλά γνωρίζουν τον ΕΝ.Φ.Ι.Α, και του συμπληρωματικού φόρου.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση συσχετίζεται η πρώτη με την δεύτερη ερώτηση του ερωτηματολογίου ,οι οποίες είναι διατυπωμένες ως εξής : «Παρακαλώ δηλώστε πόσα πράγματα γνωρίζετε για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α » (ερώτηση πρώτη) και «Γνωρίζετε σε γενικές γραμμές τι είναι ο συμπληρωματικός φόρος του ΕΝ.Φ.Ι.Α;» (ερώτηση δεύτερη).

Κατά την στατιστική ανάλυση του δείγματος ο συντελεστής συσχέτισης Pearson αποτιμήθηκε σε 0,0001, που σημαίνει ότι μεταξύ αυτών των δυο παραμέτρων η συσχέτιση είναι πολύ έντονη.

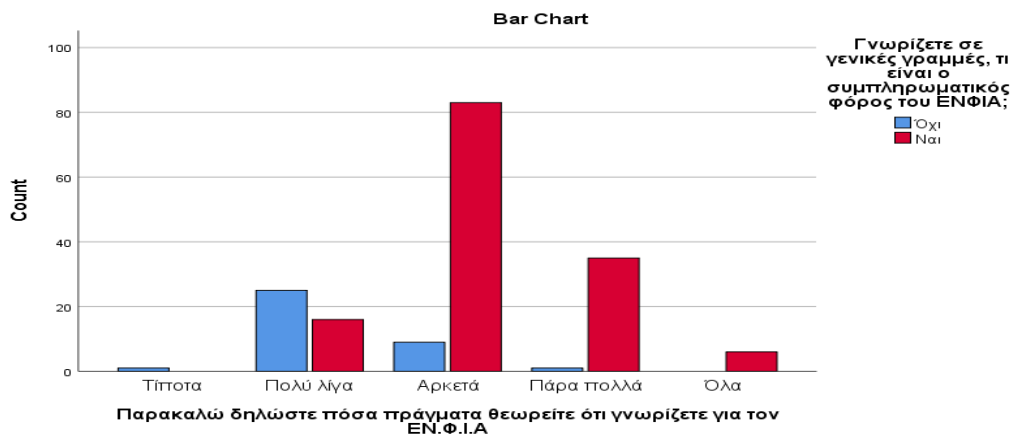
Όπως διακρίνεται και από το ακόλουθο διάγραμμα, το κοινό που απάντησε «Ναι» στην ερώτηση που αφορά στον συμπληρωματικό φόρο και που ανέρχεται σε ποσοστό 79,5% (βλέπε διάγραμμα 5,9) επί της ουσίας είναι το ίδιο, με αυτό που επέλεξε το «Αρκετά», «Πάρα πολλά» και «Όλα». Εάν προστεθούν τα ποσοστά των τριών αυτών επιλογών το άθροισμα κάνει 76,2% (52,3+20,5+3,4). (Διάγραμμα 5,8).Αρα ο συσχετισμός μεταξύ των συγκεκριμένων μεταβλητών θεωρείται απόλυτος. (Διάγραμμα 6.26).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	Point Probability
Pearson Chi-Square	60.160 ^a	4	.000	.000		
Likelihood Ratio	55.420	4	.000	.000		
Fisher's Exact Test	51.746			.000		
Linear-by-Linear Association	42.558 ^b	1	.000	.000	.000	.000
N of Valid Cases	176					

a. 4 cells (40.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .20.

b. The standardized statistic is 6.524.

Διάγραμμα 6.26
Συσχέτιση γενικής γνώσης - συμπληρωματικού φόρου

Συσχέτιση της γενικής γνώσης των συμμετεχόντων στο δείγμα και της γνώσης περί απαλλαγών-ελαφρύνσεων.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση συσχετίζεται η πρώτη με την πέμπτη ερώτηση του ερωτηματολογίου οι οποίες είναι διατυπωμένες ως εξής: «Παρακαλώ δηλώστε πόσα πράγματα γνωρίζετε για τον ΕΝΦΙΑ» (ερώτηση πρώτη) και «Γνωρίζετε αν στον ΕΝΦΙΑ υπάρχουν απαλλαγές ή προσαυξήσεις;» (ερώτηση πέμπτη).

Κατά την στατιστική ανάλυση του δείγματος ο συντελεστής συσχέτισης Pearson αποτιμήθηκε σε 0,0001, που σημαίνει ότι μεταξύ αυτών των δυο παραμέτρων η συσχέτιση είναι πολύ έντονη.

Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα (6.12) ανωτέρω, 149 ερωτώμενοι που αντιπροσωπεύουν το 84,7% του πληθυσμού, δήλωσαν ότι όντως γνωρίζουν για την ύπαρξη απαλλαγών ή ελαφρύνσεων στον συγκεκριμένο φόρο.

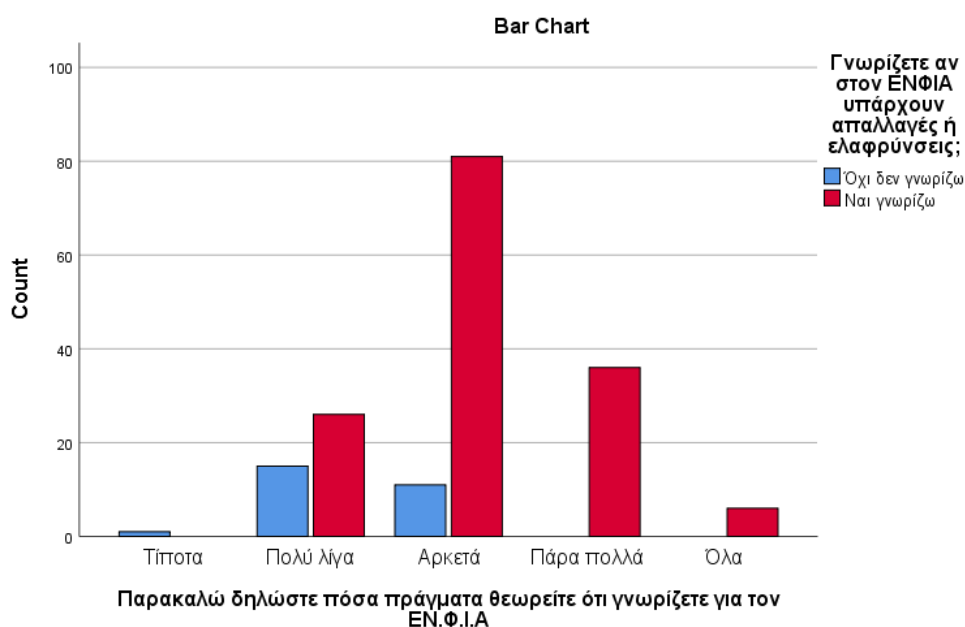
Αν τώρα αθροιστούν οι αριθμοί 92 και 36 που αντιπροσωπεύουν όσους απάντησαν ότι γνωρίζουν «Αρκετά» και «Πάρα πολλά» αντίστοιχα, (βλέπε στατιστικό πίνακα διαγράμματος 6.8), δίνουν άθροισμα 128 και ένα ποσοστό 72,8%.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	Point Probability
Pearson Chi-Square	28.189 ^a	4	.000	.000		
Likelihood Ratio	29.654	4	.000	.000		
Fisher's Exact Test	25.281			.000		
Linear-by-Linear Association	23.048 ^b	1	.000	.000	.000	.000
N of Valid Cases	176					

a. 3 cells (30.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .15.

b. The standardized statistic is 4.801.

Διάγραμμα 6.27 Συσχέτιση γενικής γνώσης –απαλλαγών

Συσχέτιση της γενικής γνώσης των συμμετεχόντων στο δείγμα περί τον ΕΝ.Φ.Ι.Α και της ηλικίας τους.

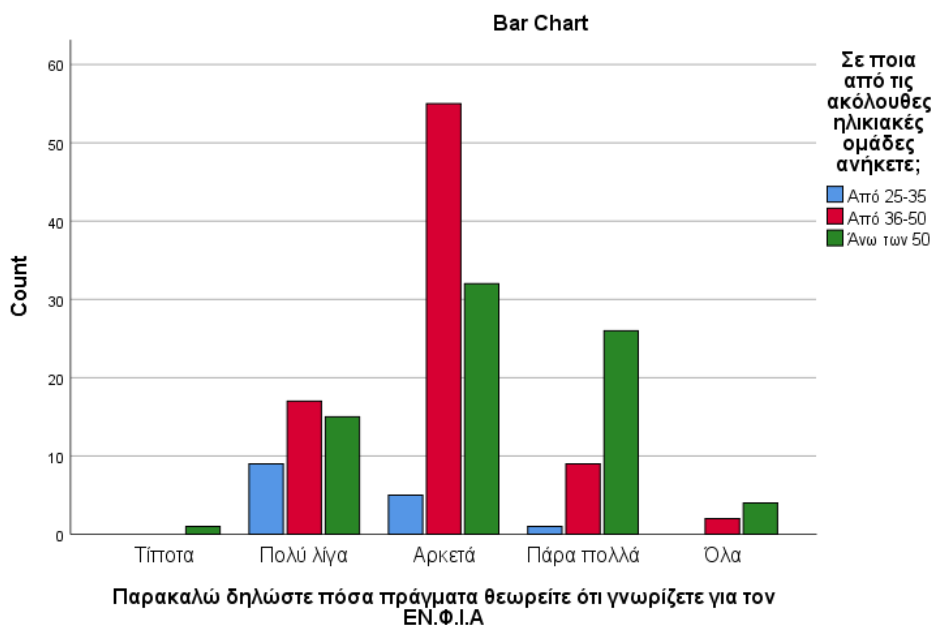
Πρόκειται για τη σχέση που υπάρχει μεταξύ της ερώτησης ένα (1), («Παρακαλώ δηλώστε πόσα πράγματα θεωρείτε ότι γνωρίζετε για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α») και της ερώτησης είκοσι (20) («Σε ποια από τις ακόλουθες ηλικιακές ομάδες ανήκετε;»). Και στη περίπτωση αυτή η στατιστική ανάλυση έδωσε συντελεστή συσχέτισης Pearson 0,0001, (πολύ χαμηλότερη τιμή από το επίπεδο σημαντικότητας 5%), πράγμα που σημαίνει ότι και στην περίπτωση αυτή ο συσχετισμός είναι πολύ έντονος μεταξύ των παραμέτρων.

Εύκολα μπορεί να παρατηρηθεί ότι όσο αυξάνει το ηλικιακό κλιμάκιο, τόσο οι γνώσεις των ερωτηθέντων σχετικά με το πόσο καλά γνωρίζουν τον ΕΝ.Φ.Ι.Α βάνουν αυξανόμενες. Με μια παρατήρηση στο διάγραμμα 6,28 φαίνεται ξεκάθαρα η υπεροχή των κόκκινων και πράσινων στηλών που αντιπροσωπεύουν ηλικίες από 36-50 έτη (κόκκινες) και άνω των 50 ετών (πράσινες). Και αυτό συμβαίνει σε κάθε επιλογή περί του πόσα γνωρίζει ο ερωτώμενος.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	29.690 ^a	8	.000
Likelihood Ratio	28.221	8	.000
Linear-by-Linear Association	12.762	1	.000
N of Valid Cases	176		

a. 8 cells (53.3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .09.

Διάγραμμα 6.28
Συσχέτιση γενικής γνώσης-ηλικίας

Συσχέτιση της γνώμης του δείγματος για το πόσο δίκαιος ή άδικος είναι ο φόρος, με τα μειονεκτήματά του

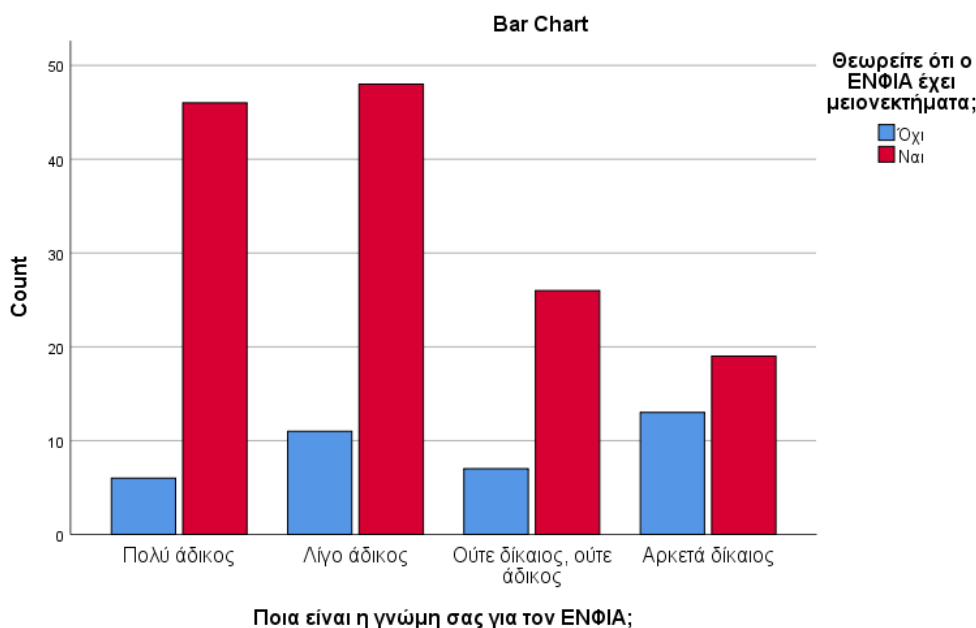
Στο ερωτηματολόγιο έχουν τεθεί οι ερωτήσεις εφτά (7) και δεκατρία (13) οι οποίες έχουν την εξής διατύπωση: «Θεωρείτε ότι ο ΕΝ.Φ.Ι.Α έχει μειονεκτήματα;» (ερώτηση 7), καθώς και : «Ποια είναι η γνώμη σας για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α;» (ερώτηση 13).

Με τον συντελεστή στατιστικής συσχέτισης Pearson στο 1,5% (μικρότερος του 5%) η συσχέτιση κρίνεται ως στατιστικά σημαντική. Να αναφερθεί ξανά ότι ένα ποσοστό 79% δήλωσε ότι έχει μειονεκτήματα (139 ερωτηθέντες), ενώ οι υπόλοιποι ,όχι. Από το ακόλουθο διάγραμμα είναι εμφανές ότι από τους 139 του δείγματος που θεωρούν ότι υπάρχουν μειονεκτήματα, 94 εξ αυτών (βλέπε τις δυο αριστερά κόκκινες στήλες) τον χαρακτηρίζουν «Πολύ άδικο» (46 ερωτηθέντες) και «Λίγο άδικο» (48 ερωτηθέντες) Πρακτικά, οι δυο στους τρεις τον θεωρούν από «λίγο» έως «πολύ» άδικο. Ένας πολύ μικρός αριθμός (19 άτομα) βρίσκει μειονεκτήματα στο φόρο ενώ το κατατάσσει στην κατηγορία «Αρκετά δίκαιος». (Τελευταία δεξιά κόκκινη στήλη στο κάτωθι διάγραμμα) Συνάγεται λοιπόν ότι όσοι θεωρούν ότι ο φόρος έχει μειονεκτήματα, τον θεωρούν ταυτόχρονα λίγο έως πολύ άδικο. (Διάγραμμα 6.29).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	10.425 ^a	3	.015
Likelihood Ratio	9.730	3	.021
Linear-by-Linear Association	9.144	1	.002
N of Valid Cases	176		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6.73.

Διάγραμμα 6.29
Συσχέτιση κλίμακας δικαίου-μειονεκτημάτων

Συσχέτιση της γνώμης του δείγματος για το πόσο δίκαιος ή άδικος είναι ο φόρος, με τα πλεονεκτήματά του

Στο ερωτηματολόγιο έχουν τεθεί οι ερωτήσεις εννέα (9) και δεκατρία (13) οι οποίες έχουν την εξής διατύπωση: «Θεωρείτε ότι ο ΕΝ.Φ.Ι.Α έχει πλεονεκτήματα;» (ερώτηση 9), καθώς και :«Ποια είναι η γνώμη σας για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α;» (ερώτηση 13).

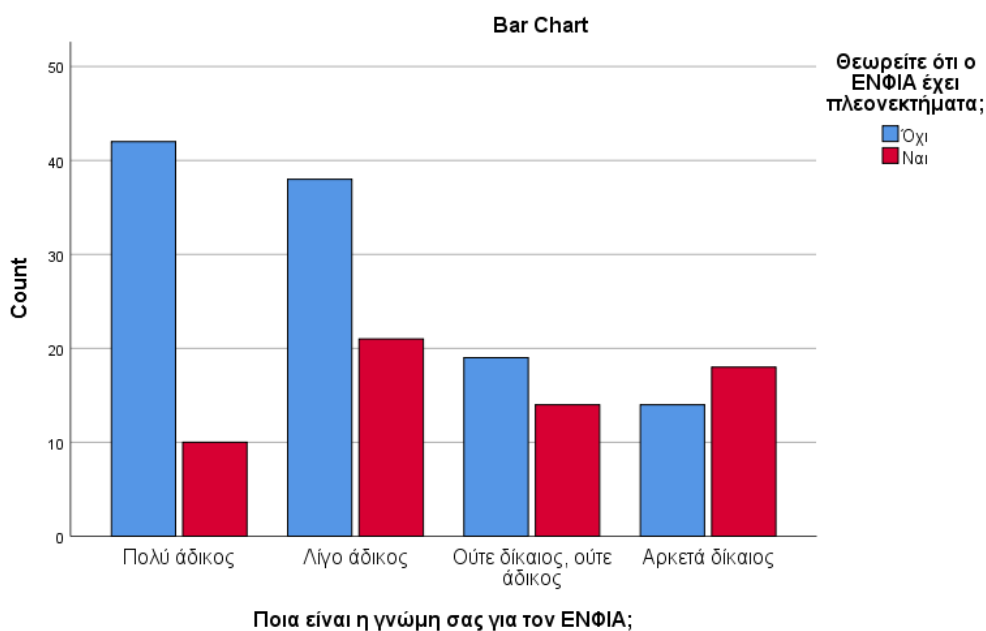
Με συντελεστή συσχέτισης Pearson να βρίσκεται στο 0,005 ή 0,5% και σε αυτή την περίπτωση θεωρείται ότι υπάρχει σημαντική στατιστική συσχέτιση μεταξύ των παραμέτρων από την στιγμή που είναι μικρότερος του επιπέδου σημαντικότητας 5%.

Στην ερώτηση εννέα (9) όπου περίπου οι δυο στους τρεις (113 άτομα, ποσοστό 64,2%) απαντούν ότι δεν υπάρχουν πλεονεκτήματα, αντιπαραβάλλεται η ερώτηση 13, όπου 31 ερωτηθέντες που αναγνωρίζουν την ύπαρξη πλεονεκτημάτων, τον χαρακτηρίζουν «πολύ άδικο» (21 άτομα) ή «λίγο άδικο» (10 άτομα) Άρα από όσους «βλέπουν» πλεονεκτήματα (176-113=63 άτομα), σχεδόν οι μισοί ερωτώμενοι (31) τον θεωρούν λίγο έως πολύ άδικο. Κάποιοι αμφιταλαντεύονται, ενώ μόλις δεκαοκτώ (18) άτομα τον χαρακτηρίζουν «αρκετά δίκαιο». Άρα όσοι δηλώνουν ότι ο φόρος δεν διαθέτει πλεονεκτήματα τείνουν να τον χαρακτηρίζουν λίγο έως πολύ άδικο (Διάγραμμα 6.30).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	12.666 ^a	3	.005
Likelihood Ratio	13.002	3	.005
Linear-by-Linear Association	12.257	1	.000
N of Valid Cases	176		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 11.45.

Διάγραμμα 6.30
Συσχέτιση κλίμακας δικαίου-πλεονεκτημάτων

Συσχέτιση της γνώμης του δείγματος για το πόσο δίκαιος ή άδικος είναι ,με την άποψη του περί κοινωνικής δικαιοσύνης.

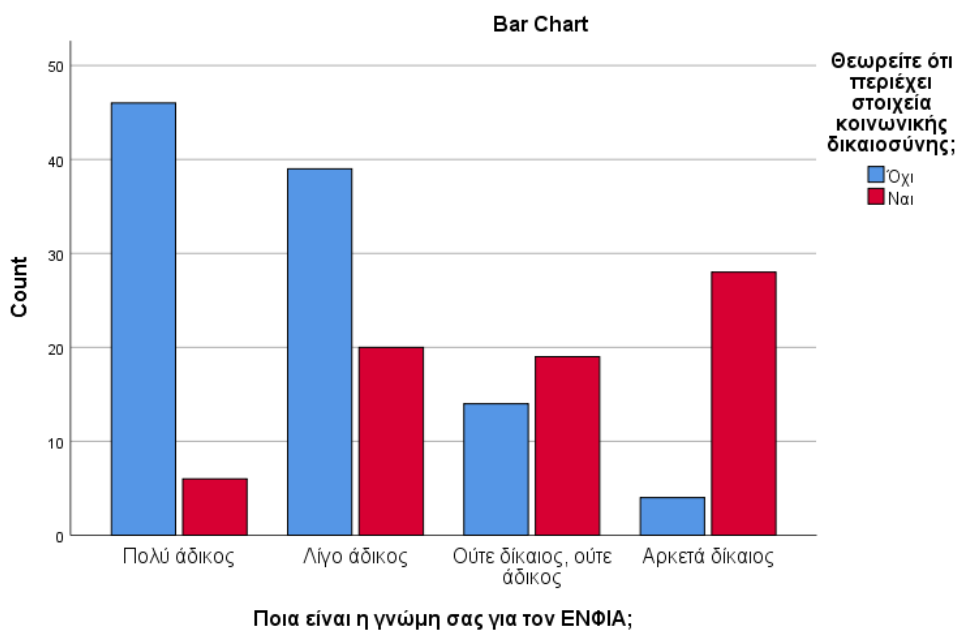
Στο ερωτηματολόγιο πέρα από την προαναφερόμενη ερώτηση δεκατρία (13), υπάρχει και η ερώτηση δεκατέσσερα (14) η οποία είναι διατυπωμένη ως εξής: «Θεωρείτε ότι περιέχει στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης;» Από την στατιστική ανάλυση προέκυψε συντελεστή Pearson 0,0001. Άρα μπορεί να θεωρηθεί ότι υφίσταται έντονη συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών. Παρατηρώντας το διάγραμμα που ακολουθεί, εύκολα μπορεί κάποιος να παρατηρήσει την αντίστροφη πορεία στην οποία κινούνται οι μπάρες. Κοιτώντας από αριστερά προς τα δεξιά παρατηρεί κανείς ότι όσο περισσότερο κινούμαστε από το «Πολύ άδικος » μέχρι και το «Αρκετά δίκαιος», τόσο

μειώνονται οι απαντήσεις όσων πιστεύουν ότι δεν περιέχει στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης, ενώ παράλληλα αυξάνουν οι απαντήσεις που δηλώνουν «ναι» (ότι περιέχει στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης). Αν παράλληλα δεν υπολογίσουμε αυτούς που απαντούν ουδέτερα, τότε αυτή η αύξηση γίνεται περισσότερο εμφανής. Παρατηρείται λοιπόν πως όσοι δηλώνουν πως δεν είναι κοινωνικά δίκαιος, τείνουν να τον χαρακτηρίζουν «λίγο» έως και «πολύ» άδικο. Επίσης όσοι θεωρούν ότι είναι δίκαιος κοινωνικά τόσο περισσότερο τον χαρακτηρίζουν «αρκετά δίκαιο». (Διάγραμμα 6.31)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	52.044 ^a	3	.000
Likelihood Ratio	56.993	3	.000
Linear-by-Linear Association	51.508	1	.000
N of Valid Cases	176		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13.27.

Διάγραμμα 6.31
Συσχέτιση κλίμακας δικαίου-κοινωνικής δικαιοσύνης

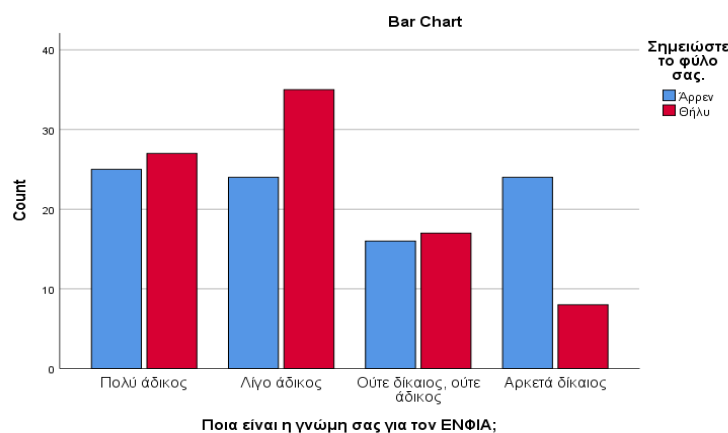
Συσχέτιση της γνώμης του δείγματος για το πόσο δίκαιος ή άδικος είναι σε σχέση με το φύλο των ερωτηθέντων

Η τελευταία ερώτηση 21 αφορά στο φύλο των ερωτηθέντων. Στην στατιστική συσχέτιση με την βασική ερώτηση 13, εμφανίζεται το εξής αποτέλεσμα: Με τον συντελεστή συσχέτισης Pearson στο $1,7\% < 5\%$ ο συσχετισμός είναι ισχυρός και στη σχέση μεταξύ του κατά πόσο δίκαιο ή άδικο θεωρούν τον ΕΝ.Φ.Ι.Α από την μια, με το φύλο των ερωτηθέντων στον δειγματικό πληθυσμό από την άλλη Ειδικότερα οι γυναίκες τείνουν να συμφωνούν ότι ο φόρος κρίνεται από λίγο έως πολύ άδικος σε σχέση με τις απαντήσεις των αντρών. Διακρίνεται και διαγραμματικά η τάση αυτή της συγκέντρωσης των απαντήσεων στις δυο αυτές κατηγορίες ,όπως διακρίνεται και ο μεγαλύτερος κατακερματισμός των απαντήσεων των αντρών και κυρίως ο μεγάλος αριθμός αυτών που τον θεωρούν αρκετά δίκαιο. Όσοι τον θεωρούν αρκετά δίκαιο είναι σχεδόν άλλοι τόσοι που τον θεωρούν πολύ άδικο. Άρα για αυτόν ακριβώς τον λόγο, δεν μπορεί να αναδειχθεί κάποια σχέση μεταξύ των παραμέτρων στις απαντήσεις των αντρών. (Διάγραμμα 6.32)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	10.137 ^a	3	.017
Likelihood Ratio	10.519	3	.015
Linear-by-Linear Association	5.209	1	.022
N of Valid Cases	176		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 15.82.

Διάγραμμα 6.32
 Συσχέτιση γνώμης-φύλου

Συσχέτιση της γνώμης του δείγματος για το άδικο ή δίκαιο του ΕΝ.Φ.Ι.Α με τη γενικότερη αντίληψη για τους φόρους περιουσίας

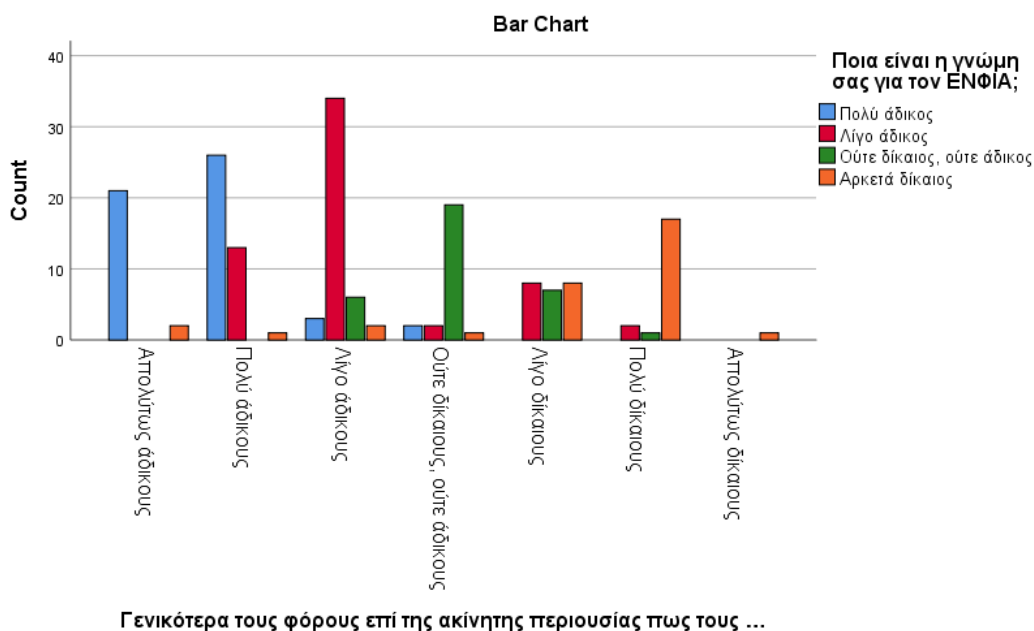
Πρόκειται για τον συσχετισμό μεταξύ της γνωστής ερώτησης 13, με την ερώτηση 4 η οποία είναι διατυπωμένη ως εξής: «Γενικότερα τους φόρους επί της ακίνητης περιουσίας, πως τους θεωρείτε;»

Από τη συσχέτιση των δυο ερωτήσεων, προέκυψε σημαντική στατιστική συσχέτιση από τη στιγμή που ο συντελεστής συσχέτισης Pearson είναι στο 0,1% μικρότερος του επιπέδου σημαντικότητας 0,005 Μπορεί να λεχθεί ότι όσοι θεωρούν «λίγο δίκαιους» τους φόρους περιουσίας, δίνουν περίπου τον ίδιο αριθμό απαντήσεων στο κατά πόσο άδικος ή δίκαιος θεωρείται ο ΕΝ.Φ.Ι.Α. (8 απαντήσεις στο «Λίγο άδικος», 8 στο «Αρκετά δίκαιος» και 7 στην επιλογή «Ούτε δίκαιος ούτε άδικος»). Ταυτόχρονα παρατηρείται και το εξής: Όσο περισσότερη θετική άποψη διατυπώνεται για τους φόρους περιουσίας γενικότερα, τόσο πιο δίκαιος θεωρείται ο ΕΝ.Φ.Ι.Α. Να σημειωθεί επίσης ότι δόθηκαν δυο απαντήσεις που ενώ γενικότερα θεωρούν απολύτως άδικους γενικότερα τους φόρους επί της ακίνητης περιουσίας, τον συγκεκριμένο φόρο του ΕΝ.Φ.Ι.Α τον «βλέπουν» ως «Αρκετά δίκαιο» (Διάγραμμα 6.33)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	244.176 ^a	18	.000
Likelihood Ratio	224.534	18	.000
Linear-by-Linear Association	100.885	1	.000
N of Valid Cases	176		

a. 12 cells (42.9%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .18.

Διάγραμμα 6.33
Συσχέτιση κλίμακας δικαίου-φόρους περιουσίας

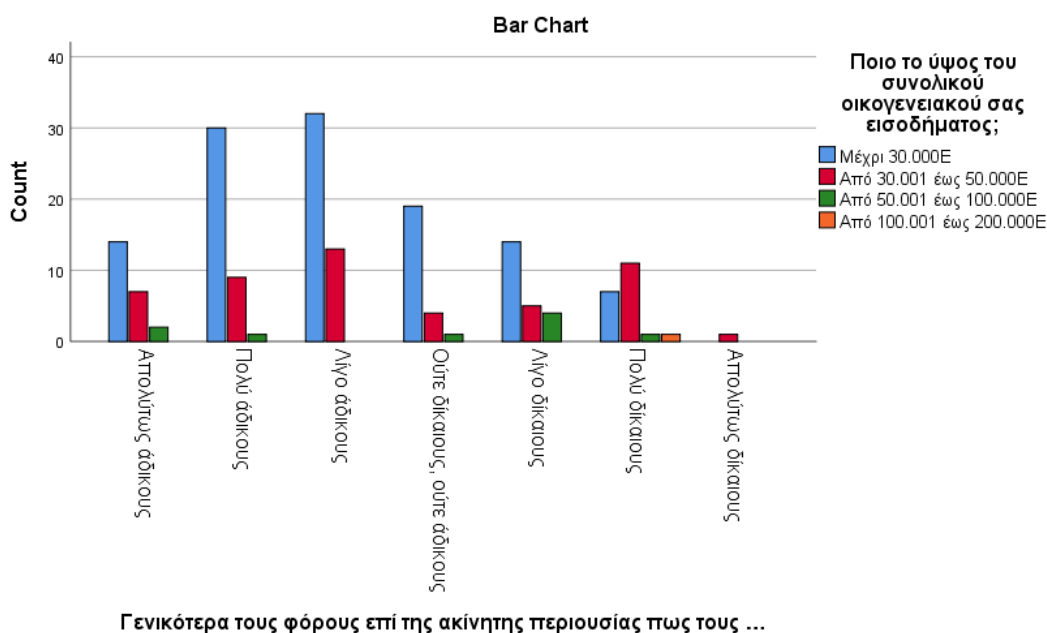
Συσχέτιση της ερώτησης (4) που αναφέρεται στη γενικότερη θεώρηση των φόρων επί της ακίνητης περιουσίας (πέραν του ΕΝΦΙΑ), με την ερώτηση (16) που αναφέρεται στο ύψος του οικογενειακού εισοδήματος.

Η στατιστική συσχέτιση των δυο μεταβλητών απέδωσε έναν συντελεστή συσχέτισης Pearson $0,022 < 0,05$, άρα ο συσχετισμός είναι ισχυρός. Αν παρατηρήσει κανείς το διάγραμμα 6.11 αντιλαμβάνεται ότι το 61% περίπου του δείγματος θεωρεί γενικά τους φόρους επί της αντίστοιχης περιουσία ότι είναι λίγο , πολύ ή απολύτως άδικοι (τρεις στήλες από τα αριστερά). Ενώ μη λαμβάνοντας υπ όψιν τις απαντήσεις αυτών που είναι ουδέτεροί (13,64%), το υπόλοιπο 25% κατατάσσει τους φόρους ακίνητης περιουσίας από λίγο έως απολύτως δίκαιοι. Από τον συσχετισμό με το συνολικό οικογενειακό εισόδημα είναι φανερό ότι όταν αυτό είναι κάτω των 30.000 ευρώ, τόσο μεγαλύτερη είναι η τάση να διάκεινται αρνητικά ως προ αυτού του είδους την φορολογία.. Στα υπόλοιπα εισοδηματικά κλιμάκια δεν φαίνεται να υπάρχει συσχέτιση. Ειδικά όμως για όσους επέλεξαν το κλιμάκιο 30.001-50.000 ευρώ, παρατηρείται το εξής: Από το 28,4% του δείγματος που ανήκει στο εισοδηματικό κλιμάκιο 30.001-50.000 ευρώ (50 απαντήσεις), μια αναλογία 2/1 εμφανίζεται ανάμεσα σε αυτούς που τον θεωρούν λίγο έως πολύ άδικο, και σε αυτούς που τον θεωρούν λίγο δίκαιο έως απολύτως δίκαιο (κόκκινες στήλες στο ακόλουθο διάγραμμα). (Διάγραμμα 6.34)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	31.984 ^a	18	.022
Likelihood Ratio	27.954	18	.063
Linear-by-Linear Association	6.125	1	.013
N of Valid Cases	176		

a. 16 cells (57.1%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

Διάγραμμα 6.34
Συσχέτιση φόρων περιουσίας-οικογενειακού εισοδήματος

Συσχέτιση της ερώτησης (4) που αναφέρεται στη γενικότερη θεώρηση των φόρων επί της ακίνητης περιουσίας (πέραν του ΕΝΦΙΑ) με την ερώτηση (21) που αναφέρεται στο φύλο των ερωτηθέντων.

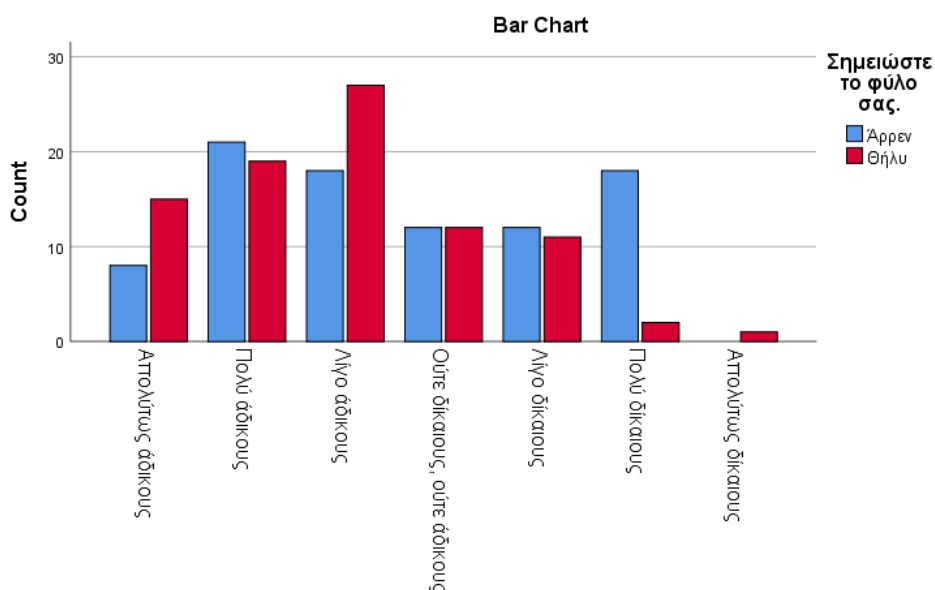
Από την στατιστική ανάλυση μεταξύ των μεταβλητών υπάρχει σημαντική συσχέτιση, με τον συντελεστή Pearson να έχει τιμή $p=0,007 < 0,05$. Όπως προαναφέρθηκε, ο αριθμός αντρών-γυναικών είναι περίπου ο ίδιος μέσα στο δείγμα. Ειδικότερα, φαίνεται πως οι γυναίκες τείνουν να συμφωνούν πιο πολύ στο ότι τέτοιο φόροι είναι άδικοι συγκριτικά με τους άνδρες, ενώ οι άνδρες το αντίστροφο. Από το διάγραμμα που ακολουθεί, η πλειονότητα των γυναικών δείχνει τάσεις συγκέντρωσης στα αριστερά (αρνητική θεώρηση των φόρων περιουσίας) Οι άντρες από την άλλη, δείχνουν πιο

ομαλή κατανομή. Ειδικά στην κατηγορία «Πολύ δίκαιους», οι άντρες είναι πέντε φορές περισσότεροι από τις γυναίκες. Από την άλλη, το «Απολύτως άδικους» επιλέχθηκε από διπλάσιες γυναίκες σε σχέση με τους άντρες. Ας σημειωθεί ότι και στην κατηγορία «Λίγο άδικους», οι γυναίκες έχουν ένα εμφανές προβάδισμα έναντι των αντρών. (Διάγραμμα 6.35)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	17.853 ^a	6	.007
Likelihood Ratio	20.206	6	.003
Linear-by-Linear Association	7.618	1	.006
N of Valid Cases	176		

a. 2 cells (14.3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .49.

Γενικότερα τους φόρους επί της ακίνητης περιουσίας πως τους ...

Διάγραμμα 6.35
Συσχέτιση φόρων περιουσίας-φύλου

Συσχέτιση της ερώτησης (14) («Θεωρείτε ότι περιέχει στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης»), με την (18) που αναφέρεται στο επίπεδο σπουδών των συμμετεχόντων στο δείγμα

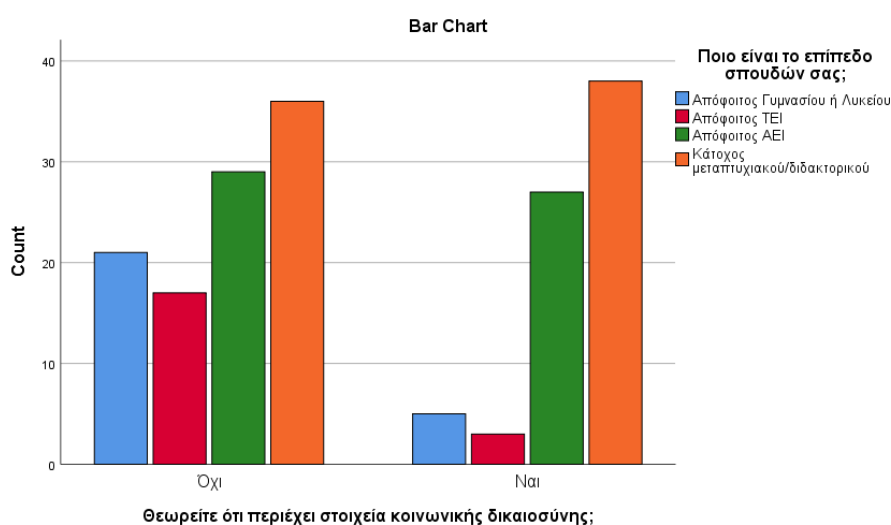
Από την ανάλυση των μεταβλητών, προκύπτει ότι ο συντελεστής συσχέτισης παίρνει τιμή $p=0,002 < 0,05$, άρα υφίσταται και σε αυτή την περίπτωση σημαντική συσχέτιση

Ειδικότερα, παρατηρείται (βλέπε διάγραμμα κατωτέρω) πως οι συμμετέχοντες που δηλώνουν πως δεν περιέχει στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης ο ΕΝΦΙΑ ανήκουν ως επί το πλείστον στην κατηγορία Απόφοιτοι Γυμνασίου Λυκείου και απόφοιτοι ΤΕΙ. (μπλε και κόκκινες στήλες). Ενώ τόσο για τους απόφοιτους ΑΕΙ, όσο και για τους κατόχους μεταπτυχιακού τίτλου τα πράγματα είναι μοιρασμένα. Το 50% (σχεδόν) έχει τη γνώμη ότι ο ΕΝΦΙΑ περιέχει στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης, ενώ το άλλο 50%, όχι. (Διάγραμμα 6.36).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	15.097 ^a	3	.002
Likelihood Ratio	16.391	3	.001
Linear-by-Linear Association	12.088	1	.001
N of Valid Cases	176		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8.30.

Διάγραμμα 6.36
Κοινωνική δικαιοσύνη-επίπεδο σπουδών

Συσχέτιση τη ερώτησης (14) με την ερώτηση (21) που αφορά στο φύλο των ερωτώμενων

Από την στατιστική ανάλυση των μεταβλητών (στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης και φύλο) βλέπουμε ότι υπάρχει σημαντική συσχέτιση από τη στιγμή που ο συντελεστής συσχέτισης Pearson λαμβάνει την τιμή $p=0,005 < 0,05$.

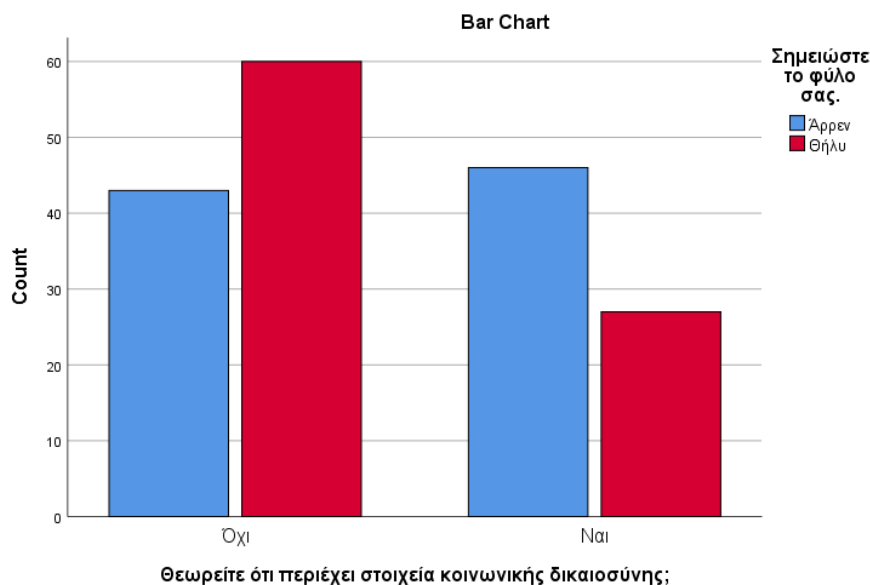
Αυτό που παρατηρούμε είναι ότι 60 από τις 87 γυναίκες (ποσοστό 69%) τείνουν να συμφωνούν πως δεν περιέχει στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης, ενώ όσον αφορά στους άντρες τα πράγματα είναι σχεδόν μοιρασμένα, καθώς το 51,7% (46 από τους 89) λέει «Ναι», ενώ το υπόλοιπο 48,3% «Όχι». (Διάγραμμα 6.37).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	7.729 ^a	1	.005		
Continuity Correction ^b	6.902	1	.009		
Likelihood Ratio	7.799	1	.005		
Fisher's Exact Test				.006	.004
Linear-by-Linear Association	7.685	1	.006		
N of Valid Cases	176				

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 36.09.

b. Computed only for a 2x2 table

Διάγραμμα 6.37
Κοινωνική δικαιοσύνη-φύλο

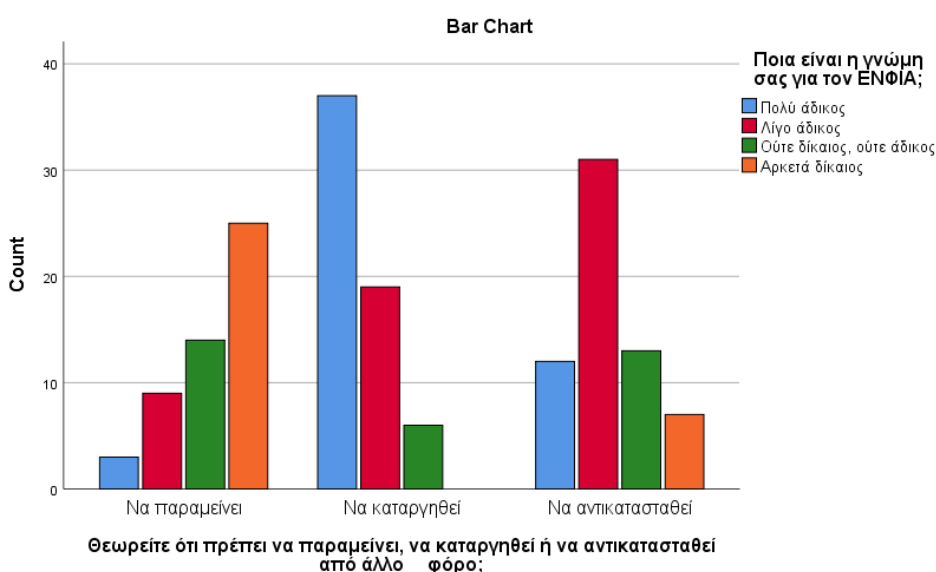
Συσχέτιση της ερώτησης (11) που αφορά στο τι πιστεύει ο δειγματικός πληθυσμός ότι πρέπει να γίνει με τον ΕΝ.Φ.Ι.Α, με τη γνώμη που έχει γι αυτόν (13)

Από τον συνδυασμό των δυο αυτών μεταβλητών προκύπτει έντονη συσχέτιση από τη στιγμή που ο συντελεστής στατιστικής συσχέτισης Pearson είναι 0,01% μικρότερος του επιπέδου σημαντικότητας 5%. Η διατύπωση της ερώτησης 11 όπως προαναφέρθηκε έχει ως κάτωθι: «Θεωρείτε ότι πρέπει να παραμείνει, να καταργηθεί ή να αντικατασταθεί από άλλον φόρο;»

Ειδικότερα, παρατηρείται πως η απάντηση να καταργηθεί συσχετίζεται με την θεώρηση ότι ο φόρος είναι πολύ άδικος, η απάντηση να αντικατασταθεί σχετίζεται με την απάντηση ότι ο φόρος είναι λίγο άδικος και η απάντηση να παραμείνει σχετίζεται με την απάντηση ότι ο φόρος είναι αρκετά δίκαιος. Ένα δεύτερο στοιχείο ενδιαφέρον προκύπτει από όσους έχουν επιλέξει να παραμείνει ο φόρος ως έχει, παρόλο που βρέθηκαν 12 άτομα στο δείγμα που κατά τη γνώμη τους είναι λίγο ή και πολύ άδικος (γαλάζια και κόκκινη στήλη αριστερά στο διάγραμμα) (Διάγραμμα 6.38)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	84.258 ^a	6	.000
Likelihood Ratio	88.562	6	.000
Linear-by-Linear Association	18.476	1	.000
N of Valid Cases	176		

Διάγραμμα 6.38

Συσχέτιση γνώμης περί τον ΕΝΦΙΑ με προσδοκία για το μέλλον του

Συσχέτιση του τι μέλλει γενέσθαι με τον ΕΝΦΙΑ καί ετών προϋπηρεσίας

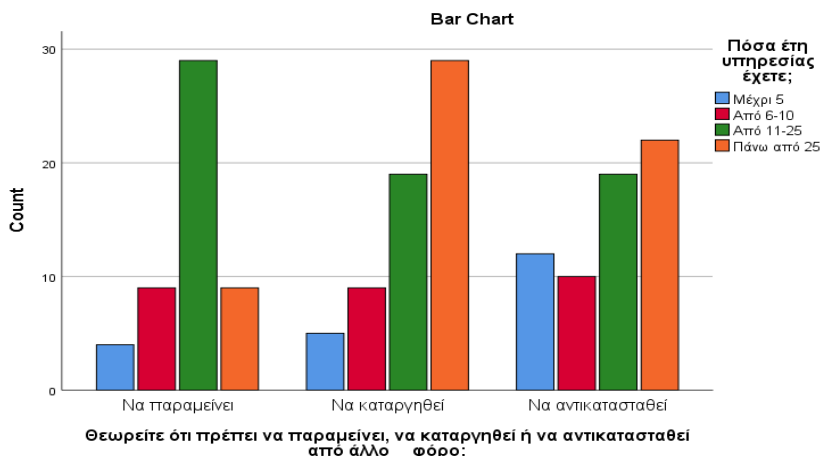
Πρόκειται για τη σχέση μεταξύ της ερώτησης 11 και της ερώτησης 17, η οποία είναι η εξής: « Πόσα έτη υπηρεσίας έχετε;» Και στη περίπτωση αυτή παρατηρείται έντονη συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών (προσδοκία για το μέλλον του φόρου-έτη προϋπηρεσίας), με τιμή του συντελεστή Pearson στο 0,6% (πολύ μικρότερο από το επίπεδο σημαντικότητας 5%).

Παρατηρούμε ότι όσοι έχουν 11-25 έτη προϋπηρεσίας τείνουν να συμφωνούν στην διατήρηση του φόρου .Πράγματι από τους 67 ερωτηθέντες της συγκεκριμένης ομάδας το 43,20% (29/67-πράσινη στήλη στα αριστερά στο διάγραμμα) τάσσεται υπέρ της διατήρησης του φόρου, ενώ το υπόλοιπο 56,8% μοιράζεται εξίσου στις άλλες δυο κατηγορίες (κατάργηση-αντικατάσταση). Μια δεύτερη παρατήρηση είναι για όσους έχουν άνω των 25 ετών προϋπηρεσία που τείνουν στην κατάργηση ή και αντικατάσταση του ΕΝΦΙΑ. (ποσοστό 85%-δυο πορτοκαλί στήλες από τα δεξιά του διαγράμματος). (Διάγραμμα 6.39)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	17.986 ^a	6	.006
Likelihood Ratio	17.855	6	.007
Linear-by-Linear Association	.099	1	.753
N of Valid Cases	176		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6.09.

Διάγραμμα 6.39
Συσχέτιση προϋπηρεσίας –προσδοκία για το μέλλον του

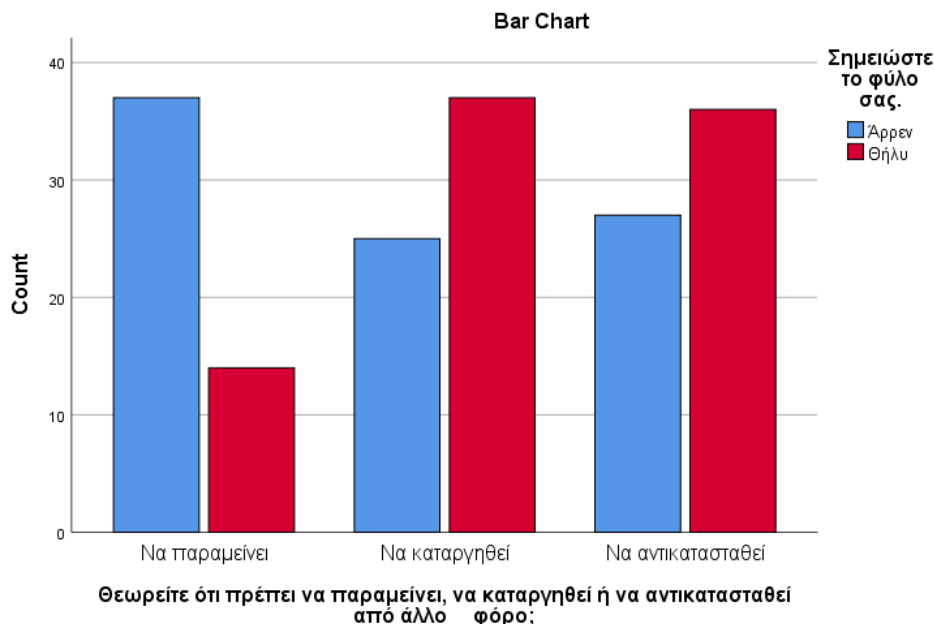
Συσχέτιση του τι μέλλει γενέσθαι με τον ΕΝΦΙΑ και του φύλου

Πρόκειται για την σχέση της ερώτησης 11 και της ερώτησης 21 η οποία αφορά στο φύλο των ερωτηθέντων. Και σε αυτή τη περίπτωση βλέπουμε την σημαντική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών από τη στιγμή που ο συντελεστής συσχέτισης Pearson παίρνει τιμή 0,001. Ειδικότερα, παρατηρείται πως οι γυναίκες τείνουν να συμφωνούν στην κατάργηση ή και αντικατάσταση του ΕΝΦΙΑ, ενώ οι άντρες φαίνεται πως υπερτερούν όσον αφορά στη θεώρηση περί παραμονής ή και αντικατάστασης του συγκεκριμένου φόρου. Το ποσοστό των αντρών που θα ήθελε την κατάργηση είναι 28% (25/89), ενώ το αντίστοιχο των γυναικών 42,5% (37/87) (Διάγραμμα 6.40)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	13.960 ^a	2	.001
Likelihood Ratio	14.361	2	.001
Linear-by-Linear Association	9.074	1	.003
N of Valid Cases	176		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 25.21.

Διάγραμμα 6.40
Συσχέτιση φύλου με προσδοκία για το μέλλον

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

7.1 Σχετικά με την αποτελεσματικότητα

Μετά από την παράθεση των δεδομένων της στατιστικής ανάλυσης, ας προσπαθήσουμε να περιγράψουμε τα σημαντικότερα εξαχθέντα συμπεράσματα, επιχειρώντας μια αποκρυπτογράφηση των δεδομένων της έρευνας.

Στο θέμα του **πόσο αποτελεσματική φορολογία** θεωρείται από τους ερωτηθέντες ο ΕΝΦΙΑ, τα δεδομένα δείχνουν ότι το μεγαλύτερο μέρος των απαντήσεων θεωρεί πως όπως ένας φόρος με μεγάλη αποτελεσματικότητα αποδίδει μεγάλα ποσά στο δημόσιο ταμείο, έτσι και ο ΕΝΦΙΑ έχει μεγάλη εισπραξιμότητα. Όπως αναφέρθηκε και σε άλλο σημείο της παρούσης εργασίας τέθηκαν οι ερωτήσεις 3 και 6 που ουσιαστικά αναφέρονται στο ίδιο πράγμα, μόνο και μόνο για να διαπιστωθεί εάν γίνεται ταύτιση της αποτελεσματικότητας φορολογίας με τις αντίστοιχες εισπράξεις. Ή θα μπορούσε κάποιος να θεωρήσει κάτι άλλο-πέραν των εισπράξεων-που θα προσέδιδε το χαρακτηριστικό της αποτελεσματικότητας. Γνωρίζοντας **ότι το 72,70% όσων δηλαδή θεωρούν ότι το δημόσιο εισπράττει τα επιθυμητά ποσά ταυτίζεται σχεδόν με το 81,90% που χαρακτηρίζουν τον ΕΝΦΙΑ «μέτριο» έως «εντελώς αποτελεσματικό»** Να σημειωθεί όμως ότι μια μεγάλη μερίδα όσων θεωρούν ότι εισπράττονται από την διοίκηση τα επιθυμητά ποσά δεν θεωρεί τον φόρο αποτελεσματικό, αλλά «μέτρια» αποτελεσματικό. Όπως αναφέρθηκε, τέτοια επιλογή (αποτελεσματικός) δεν υπήρχε και μη θέλοντας να επιλέξουν την επιλογή «πολύ» διότι πιθανόν να είχαν κάποια αρνητική θέση ως προς τη συγκεκριμένη φορολογία, προτίμησαν να επιλέξουν στη ερώτηση 6 το «μέτρια».

Στο θέμα της αποτελεσματικότητας του ΕΝΦΙΑ και στο τι μέλλει γενέσθαι με τον φόρο φαίνεται όσοι θεωρούν ότι ο ΕΝΦΙΑ είναι αναποτελεσματικός φόρος ή ελάχιστα αποτελεσματικός, προκρίνουν την κατάργηση του κάτι το οποίο φαίνεται και λογικό. **Ενώ στις απαντήσεις όσων θεωρούν τον ΕΝΦΙΑ «μέτριας» και «μεγάλης» αποτελεσματικότητας, φαίνεται ότι όσο αυξάνει σε αποτελεσματικότητα ο ΕΝΦΙΑ τόσο περισσότεροι επιλέγουν να τάσσονται υπέρ της διατήρησης του φόρου και τόσο λιγότερο επιλέγουν την αντικατάσταση του από κάτι διαφορετικό.** Δεν λείπουν όμως και οι απαντήσεις κάποιων που ενώ θεωρούν τον ΕΝΦΙΑ «μέτρια» ή «πολύ» αποτελεσματικό φόρο, προκρίνουν την κατάργηση του και είναι περίπου ο ίδιος αριθμός ατόμων μοιρασμένος στις δυο αυτές κατηγορίες. Και η πιο τρανταχτή

αντίθεση μεταξύ αποτελεσματικότητας φόρου και αντίθεσης ως προς αυτόν, φαίνεται από την ύπαρξη μιας- δύο απαντήσεων (δεν γίνεται λόγος για περισσότερες) που ενώ στην ερώτηση που αφορά στην αποτελεσματικότητα (ερωτ 6) έχουν επιλέξει την απάντηση «Έντελώς αποτελεσματικός», επιθυμούν την κατάργηση του. Γενικά θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί πως είναι δυνατόν να θεωρείται μια κατάσταση πολύ αποτελεσματική και να επιθυμείται την ίδια στιγμή η απαλοιφή της. Μην ξεχνάμε ότι εδώ μιλάμε για φορολογία που αυτόματα αυτό σημαίνει πεδίο αντικρουόμενων συμφερόντων. Η εξήγηση που θα μπορούσε ίσως να δοθεί, είναι ότι μεταξύ των ατόμων που συμμετείχαν στο δείγμα, υπήρχαν 1-2 άτομα με αρκετά μεγάλη ακίνητη περιουσία, ενώ ταυτόχρονα απάντησαν με ειλικρίνεια. Γνωρίζουν γενικά ότι ο ΕΝΦΙΑ-και γενικότερα οι φόροι επί των ακινήτων-είναι αποτελεσματικοί, αλλά δεν θέλουν και να επιβαρύνονται με φόρους οι ίδιοι. Αυτός είναι και ο λόγος που επιθυμούν την κατάργηση του. Η μη πληρωμή φόρων με σκοπό την αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος. **Στην ίδια λογική φαίνεται να κινούνται και οι επιθυμούντες την κατάργηση του φόρου ενώ τον αξιολογούν την ίδια στιγμή αποτελεσματικό. Από τους 70 που χαρακτηρίζουν τον φόρο «πολύ αποτελεσματικό» (βλέπε στατιστικό διάγραμμα του πίνακα 6.13), οι 20 εξ αυτών επιθυμούν την κατάργηση του (ποσοστό περίπου 29%).** Το ίδιο ποσοστό εμφανίζεται και στους αντίθετους στον ΕΝΦΙΑ που τον θεωρούν μέτριας αποτελεσματικότητας. Στην περίπτωση αυτή φαίνεται ίσως πιο «λογική» η αντίθεση αυτή, σε σχέση με την περίπτωση που μόλις αναφέρθηκε, όσων δηλαδή τον χαρακτηρίζουν «πολύ».

Όσον αφορά στα πλεονεκτήματα του ΕΝΦΙΑ και πως αυτά συνδέονται με την αποτελεσματικότητά του ή μη, φαίνεται από τα αποτελέσματα της ανάλυσης μας. Σε ποσοστό μεγαλύτερο του 93,6% αυτών που θεωρούν τον ΕΝΦΙΑ «μέτρια» ή και «πολύ» αποτελεσματικό, «βλέπουν» πλεονεκτήματα στο φόρο. Επίσης στις ίδιες αυτές κατηγορίες τοποθετούνται και όσοι δεν βλέπουν πλεονεκτήματα στον φόρο, όχι όμως σε τόσο υψηλό ποσοστό γιατί ένα αξιοσημείωτο μερίδιο που δεν βλέπει πλεονεκτήματα στον φόρο, βρίσκεται στις κατηγορίες «Αναποτελεσματικός» και «Λίγο αποτελεσματικός». Μπορεί πάντως να λεχθεί ότι όσοι θεωρούν τον ΕΝΦΙΑ μέτρια ή /και πολύ αποτελεσματικό, το 50% περίπου διακρίνει πλεονεκτήματα, ενώ το άλλο 50%, όχι. **Φαίνεται ότι η αποτελεσματικότητα του φόρου δεν συνδέεται άμεσα και με ορατά- τουλάχιστον για όλους,-πλεονεκτήματα.**

Ένα ακόμα συμπέρασμα, δίνει η συσχέτιση των ερωτήσεων 6 και 13. Όσο η αξιολόγηση του ΕΝΦΙΑ από άποψη αποτελεσματικότητας βελτιώνεται, τόσο

περισσότερο αυξάνουν και οι απαντήσεις που θεωρούν τον ΕΝΦΙΑ όλο και πιο δίκαιο. Αυτό όμως συμβαίνει από το επίπεδο αξιολόγησης της μέτριας αποτελεσματικότητας και προς τα πάνω, ενώ όσοι θεωρούν τον φόρο άδικο ή λίγο άδικο, τον αξιολογούν από πλήρως αναποτελεσματικό μέχρι και πολύ αποτελεσματικό. **Παρατηρείται και εδώ ότι υπάρχει ένας αριθμός 19 ατόμων που ενώ θεωρούν ότι ο ΕΝΦΙΑ είναι πολύ αποτελεσματικός φόρος, ταυτόχρονα τον θεωρούν πολύ άδικο (ποσοστό 27%).** Κάτι παρόμοιο με την περίπτωση που αναφέρθηκε με όσους επιζητούσαν την κατάργηση του φόρου ενώ τον αξιολογούσαν ως πολύ αποτελεσματικό.

Οι δύο επόμενες συσχετίσεις που έχουν να κάνουν με την αποτελεσματικότητα, είναι αυτές που αναφέρονται στην αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων και στο φύλο των ερωτώμενων. Όσον αφορά στα περιουσιακά στοιχεία, δεν διακρίνεται κάτι το ιδιαίτερο σχετικά με το ύψος της περιουσίας και την κατανομή της στα διάφορα επίπεδα αποτελεσματικότητας. (Διάγραμμα 6.24). Αυτό που επισημαίνεται είναι μια συμμετρία τουλάχιστον για την μεγάλη πλειονότητα των ερωτηθέντων που το περιουσιακό ύψος τους ανέρχεται μέχρι το ποσό των 300.000 ευρώ και που αγγίζει ένα ποσοστό της τάξης του 93,18%. Είναι λογικό να αποτελούν τόσο μεγάλο μερίδιο επί του συνόλου, από τη στιγμή που το δείγμα απαρτίζεται από υπαλλήλους του δημοσίου τομέα των οποίων οι απολαβές είναι δεδομένες. Άρα δεν είναι εύκολο να δημιουργηθούν τόσες αποταμιεύσεις ώστε να αποκτηθούν περιουσίες αξίας πάνω από 500.000 ευρώ ή πόσο μάλλον, άνω του 1.000.000. Και στην περίπτωση λοιπόν αυτή για όσους διαθέτουν περιουσία μέχρι 300.000 ευρώ (93,18% του δείγματος), υπάρχει σχεδόν η ίδια κατανομή με το σύνολο του δείγματος όσον αφορά στο πόσο αποτελεσματικός θεωρείται ο ΕΝΦΙΑ, πράγμα απολύτως λογικό. Τέλος, αν δει κανείς τις απαντήσεις που δόθηκαν από τους άνδρες και τις γυναίκες που συμμετείχαν στο δείγμα σχετικά με το πόσο αποτελεσματικός φόρος θεωρείται ο ΕΝΦΙΑ, συμπεραίνουμε τα εξής: Ενώ ο αριθμός των ανδρών που κατατάσσουν τον φόρο από «μέτρια» έως «πολύ» αποτελεσματικός είναι σχεδόν ίσος με τον αντίστοιχο των γυναικών, πολλοί περισσότεροι είναι οι άνδρες που θεωρούν ότι ο φόρος είναι πολύ αποτελεσματικός σε σχέση πάντα με το άλλο φύλο, ενώ το αντίθετο συμβαίνει σε όσους επιλέγουν το «μέτρια». **Βλέπουμε λοιπόν γενικότερα ότι για τους άνδρες, έχει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα σε σχέση με τις γυναίκες.** Να σημειωθεί στο σημείο αυτό, ότι στον κλάδο των εφοριακών υπαλλήλων από εμπειρία και μόνο, η αναλογία των γυναικών προς τους άνδρες είναι περίπου 2 προς 1. Αυτό πιθανόν (εάν υπήρχε στάθμιση του δείγματος ως προς το φύλο των ερωτώμενων) να μας έδινε διαφορετικά

αποτελέσματα, εις βάρος της αποτελεσματικότητας του φόρου. Στο δείγμα συμμετείχαν 89 άνδρες και 87 γυναίκες, ήταν επομένως σχεδόν ισόποση η συμμετοχή των δυο φύλων.

7.2 Σχετικά με το πόσο καλά γνωρίζουν το φόρο

Στη προσπάθεια να ερευνηθεί πόσο καλά γνωρίζουν οι ερωτώμενοι τον συγκεκριμένο φόρο επί της ακίνητης περιουσίας υπήρξαν στο ερωτηματολόγιο οι ερωτήσεις 1,2 και 5 και έγινε απόπειρα συνδυασμού της ερώτησης 1 με την 2 και με τη 5, όπως και με τις 18,20,21 που αναφέρονται στο επίπεδο σπουδών, στην ηλικιακή ομάδα και στο φύλο, αντίστοιχα.

Όπως φάνηκε και στη ανάλυση των αποτελεσμάτων της δειγματοληψίας, η μεγάλη πλειονότητα των ερωτηθέντων (76%), θεωρεί πως γνωρίζει από «αρκετά» έως «όλα» που έχουν να κάνουν με το φόρο και μόνο το 24% λέει ότι δεν γνωρίζει τίποτα. Αυτό το 24% ταυτίζεται σχεδόν με το 20,45% που στην ερώτηση 2 (τη σχετική με τον συμπληρωματικό φόρο), απαντά πως δεν γνωρίζει κάτι για τον πρόσθετο φόρο. **Αρα συμπερασματικά, όσοι απάντησαν ότι γνωρίζουν αρκετά λίγα πράγματα για τον ΕΝΦΙΑ, απάντησαν επίσης ότι δεν γνωρίζουν κάτι περί συμπληρωματικού φόρου.**

Όσον αφορά τώρα στο συσχετισμό της ερώτησης 1 με την 5 η οποία αναφέρεται στο κατά πόσο έχουν γνώση περί απαλλαγών ή ελαφρύνσεων, διακρίνουμε το εξής: Σε συνδυασμό με ότι αναφέρθηκε στην αμέσως προηγούμενη παράγραφο είναι ξεκάθαρο ότι αυτοί που δεν γνωρίζουν αν υπάρχουν απαλλαγές ή ελαφρύνσεις στον ΕΝΦΙΑ είναι λιγότεροι (15,34%) από όσους δεν γνωρίζουν τίποτα για τον συμπληρωματικό φόρο (20,45%) καθώς και λιγότεροι από αυτούς που θεωρούν ότι γνωρίζουν αρκετά λίγα πράγματα ή τίποτα όσον αφορά στον ΕΝΦΙΑ (24,47%). **Η εναλλακτικά, μπορεί κάποιος να πει ότι ένα μέρος όσων δηλώνουν ότι δεν γνωρίζουν τίποτα ή ελάχιστα πράγματα για τον ΕΝΦΙΑ, τουλάχιστον γνωρίζει για την ύπαρξη απαλλαγών ή ελαφρύνσεων. (Διαγράμματα 6.8-6.9-6.12).**

Η σχέση τώρα που υπάρχει μεταξύ των γνώσεων των ερωτηθέντων για τον ΕΝΦΙΑ ως προς την ηλικία τους, δείχνει ότι είναι ιθετική, όπως έχει προαναφερθεί. Όσοι απαντούν ότι γνωρίζουν λίγα πράγματα, ανήκουν σε όλες τις ηλικιακές ομάδες όπως αυτές ορίστηκαν στο ερωτηματολόγιο με μια υπεροχή των μεγαλύτερων ηλικιακών κλιμακίων. Εν συνεχεία, όσοι θεωρούν ότι γνωρίζουν αρκετά πράγματα, ανήκουν κυρίως στην ηλικιακή ομάδα 36-50 (55 άτομα). Αυτοί όμως που θεωρούν ότι γνωρίζουν καλά τον ΕΝΦΙΑ, έχουν ηλικία άνω των 50 ετών. Να επισημανθεί ότι οι

έχοντες ηλικία μέχρι 35 έτη αποτελούν μόνο το 8,52% του δείγματος και οι περισσότεροι εξ αυτών δήλωσαν ότι γνωρίζουν λίγα. Από μια πλευρά αυτό είναι φυσιολογικό γιατί δεν διαθέτουν πολλά έτη προϋπηρεσίας ώστε να γνωρίζουν όλα τα φορολογικά αντικείμενα σε βάθος. Επίσης είναι πιθανόν πολλοί εξ αυτών να είναι πολύ νέοι στην Υπηρεσία, πράγμα που ενισχύει ακόμα περισσότερο την έλλειψη εμπειρίας. Στις άλλες δυο ηλικιακές ομάδες 35-50 και 50+ που είναι περίπου ισάριθμες στο δείγμα, φαίνεται ξεκάθαρα η υπεροχή των 35-50 στη επιλογή «αρκετά» και η αντίστοιχη των άνω των 50, στην επιλογή «πάρα πολλά». **Συμπερασματικά: Η ηλικία των ερωτηθέντων βρίσκεται σε θετική σχέση με τις γνώσεις που έχουν οι ερωτώμενοι για την συγκεκριμένη φορολογία, κάτι που λίγο έως πολύ, ήταν αναμενόμενο.**

7.3 Σχετικά με το αν είναι κοινωνικά δίκαιος ή όχι

Ο συσχετισμός της ερώτησης 13 με την 14 γίνεται για να δειχθεί εάν υφίστανται στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης ανάλογα με το πόσο δίκαιος ή άδικος θεωρείται ότι είναι. **Γενικότερα όσο πιο δίκαιο κρίνουν το φόρο οι συμμετέχοντες στο δείγμα, τόσο περισσότερα στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης διαβλέπουν και το αντίστροφο.** Αξιοσημείωτο είναι πάντως το γεγονός ότι 6 από αυτούς που θεωρούν τον ΕΝΦΙΑ ως «πολύ άδικο» θεωρού ότι υπάρχουν στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης. Από την άλλη, 4 ερωτώμενοι τον «βλέπουν» αρκετά δίκαιο χωρίς στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης. Τέτοιου είδους όμως απαντήσεις δεν αλλάζουν την γενικότερη εικόνα που συσχετίζει θετικά την ύπαρξη στοιχείων κοινωνικής δικαιοσύνης, με το πόσο δίκαιο γενικότερα θεωρούν τον φόρο.

Όσον αφορά στο πόσο κοινωνικά δίκαιος θεωρείται σε σχέση με το επίπεδο σπουδών, παρατηρώντας προσεκτικά το διάγραμμα 6.36 διακρίνουμε μια ισοκατανομή του αθροίσματος όσων είναι απόφοιτοι Α.Ε.Ι και όσων είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου και στις δυο κατηγορίες απαντήσεων (ναι-όχι). **Όμως η πλάστιγγα γέρνει υπέρ του «όχι» λόγω της ύπαρξης των αποφοίτων Γυμνασίου-Λυκείου (κατά πρώτο λόγο), καθώς και των Τ.Ε.Ι (κατά δεύτερο), όπου η μεγάλη πλειοψηφία αυτών των κατηγοριών, θεωρεί ότι στον ΕΝΦΙΑ δεν απαντώνται στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης, επιλέγοντας το «Όχι».** Με τις επιλογές αυτής της κατηγορίας διαμορφώνεται και το ποσοστό 58,52% έναντι του 41,48% που επιλέγει το «Ναι».

Τέλος σχετικά με τον συνδυασμό του κοινωνικού χαρακτήρα του φόρου και του φύλου των ατόμων που συμμετείχαν στο δείγμα (ερώτηση 14 με 21), παρατηρείται το

εξής: Αν υποθετικά, αφαιρεθούν οι απαντήσεις των γυναικών από το δείγμα και μείνουν μόνο αυτές των ανδρών, ο ΕΝΦΙΑ θεωρείται κοινωνικά δίκαιος φόρος. (Διάγραμμα 6.37). Στους άνδρες λοιπόν έστω και με βραχεία κεφαλή υπερτερεί το «Ναι». Με τις επιλογές όμως του γυναικείου φύλου όπου οι δύο στις τρεις θεωρούν ότι δεν υπάρχουν στοιχεία κοινωνικού χαρακτήρα, φτάνουμε στο ποσοστό 58,52% που είναι το τελικό ποσοστό του «Όχι» της ερώτησης 14.

7.4 Φορέας είσπραξης του φόρου

Όσον αφορά στο φορέα είσπραξης, τέθηκε η ερώτηση 12. Η συγκεκριμένη ερώτηση έχει τεθεί για το λόγο ότι ήταν γνωστό (ακόμα και πριν καν αρχίσει η έρευνα μέσω του ερωτηματολογίου ότι σε πολλές χώρες του εξωτερικού, φορέας είσπραξης πολλών φόρων επί των ακινήτων, δεν είναι οι κεντρικές κυβερνήσεις των διαφόρων χωρών, αλλά οι τοπικές κοινωνίες. (πχ Δήμοι). Με γνώμονα τη συγκεκριμένη πραγματικότητα επιχειρήθηκε να διακριβωθεί μέσω της έρευνας εάν θα μπορούσε να ισχύσει κάτι τέτοιο και στην Ελλάδα. Έτσι στη σχετική ερώτηση για το αν εισπράττεται ορθώς από την κυβέρνηση ή θα έπρεπε να διαχειρίζεται από τους Δήμους ή από άλλον φορέα, ελήφθησαν οι απαντήσεις που αναφέρονται (σε ποσοστιαία μορφή) στο διάγραμμα που ακολουθεί:

Διάγραμμα 7.1
Φορέας είσπραξης του ΕΝ.Φ.Ι.Α

Το μόνο στοιχείο που ελήφθη από την έρευνα είναι ότι περίπου 3 στους 4 ερωτώμενους προτιμούν ο ΕΝΦΙΑ να εισπράττεται από την κεντρική διοίκηση και

όχι από την τοπική αυτοδιοίκηση. Έγινε απόπειρα να γίνει συσχέτιση της συγκεκριμένης ερώτησης, με την ερώτηση 11 η οποία ήταν διατυπωμένη ως εξής: «Θεωρείτε ότι πρέπει να παραμείνει, να καταργηθεί ή να αντικατασταθεί από άλλον φόρο». Όμως στατιστική συσχέτιση δεν επετεύχθη, η οποία-εάν είχε φέρει αποτέλεσμα θα βοηθούσε να αποσαφηνιστεί ποιοι θα επέλεγαν τη μια ή την άλλη εναλλακτική. Επί παραδείγματι, θα μπορούσε κάποιος να πει ότι η πλειονότητα είναι υπέρ της αντικατάστασης του φόρου από κάτι άλλο, λόγω του ότι θα προτιμούσε να διαχειρίζεται από τις τοπικές κοινωνίες.

7.5 Η δικαιοσύνη στο φόρο

Μια σειρά συσχετίσεων έχουν διενεργηθεί ώστε να διαπιστωθεί η γνώμη των ατόμων του δειγματικού πληθυσμού για το εάν και κατά πόσο ο ΕΝΦΙΑ είναι ένας δίκαιος ή άδικος φόρος.

Κατ αρχάς εξετάστηκε η γνώμη του δείγματος για το πόσο δίκαιος ή άδικος είναι ο φόρος σε σχέση με την αποτελεσματικότητά του συσχετίζοντας μεταξύ τους τις ερωτήσεις 6 και 13. Φαίνεται από τις ληφθείσες απαντήσεις, ότι από όσους πιστεύουν ότι ο φόρος είναι «λίγο» ή «μέτρια» αποτελεσματικός, που ουσιαστικά αποτελούν το 50% του δείγματος, ένας αριθμός 65 ατόμων τον θεωρεί «πολύ άδικο» ή «λίγο άδικο». Πρόκειται για το 73% περίπου του ημίσεως του δείγματος. Ενώ στις απαντήσεις όσων τον θεωρούν «πολύ αποτελεσματικό» και «εντελώς αποτελεσματικό» που αποτελούν το 42,10% του πληθυσμού (74 άτομα) αυτοί που τον θεωρούν δίκαιο φόρο ανέρχονται σε 25. Ακόμα δε, περισσότεροι από 25 είναι αυτοί που τον θεωρούν «λίγο» ή «πολύ» άδικο (47 άτομα). **Γενικότερα διακρίνεται μια αποδοχή του γεγονότος ότι ο φόρος ΕΝΦΙΑ αποτελεί μια αποτελεσματική φορολογία και ταυτόχρονα χαρακτηρίζεται από λίγο έως πολύ άδικος.**

Όσον αφορά στο δίκαιο ή μη του φόρου με την ύπαρξη μειονεκτημάτων, διακρίνεται ο μεγάλος αριθμός όσων θεωρούν ότι έχει μειονεκτήματα, ενώ ταυτόχρονα τον χαρακτηρίζουν «λίγο» ή «πολύ» άδικο. Ακόμα όμως και σε όσους πιστεύουν ότι ο ΕΝΦΙΑ είναι αρκετά δίκαιος, όσοι θεωρούν ότι έχει μειονεκτήματα, υπερτερούν των άλλων. Ενώ σε όσους τον κατατάσσουν στην κατηγορία «ούτε δίκαιος ούτε άδικος» είναι τουλάχιστον τριπλάσιοι όσοι βλέπουν μειονεκτήματα στο φόρο από όσους δεν βλέπουν. Επίσης, αν λάβουμε υπόψη τις απαντήσεις στη ερώτηση αν ο ΕΝΦΙΑ έχει πλεονεκτήματα, βλέπουμε την ίδια εικόνα: Όσοι τον θεωρούν λίγο ή πολύ άδικο δηλώνουν στην συντριπτική πλειονότητα «όχι» (ότι δεν υπάρχουν πλεονεκτήματα).

Όμως στην κατηγορία «αρκετά δίκαιος» υπερτερούν των άλλων αυτοί που βλέπουν πλεονεκτήματα. Πράγμα που σημαίνει –αν εξεταστούν και οι απαντήσεις τους σχετικά με την ύπαρξη μειονεκτημάτων, ότι υπάρχει ένας αριθμός ατόμων που αναγνωρίζει την ύπαρξη και των δυο. Να ειπωθεί στο σημείο αυτό ότι και πλεονεκτήματα αναγνωρίζουν και κάποιοι που τον χαρακτηρίζουν λίγο ή πολύ άδικο φόρο, απλώς στις περιπτώσεις αυτές αποτελούν μικρή μειοψηφία. **Συμπερασματικά: Όσα περισσότερα μειονεκτήματα στο φόρο θεωρούν τα άτομα του δείγματος ότι υπάρχουν, τόσο πιο άδικο τον κρίνουν και ταυτοχρόνως τόσο λιγότερα πλεονεκτήματα διακρίνουν.**

Προχωρώντας περαιτέρω, εξετάζεται η γνώμη των ερωτηθέντων για τον φόρο, σε σχέση με το τι επιθυμούν να γίνει στο μέλλον. Αν πρέπει να παραμείνει, να καταργηθεί ή να αντικατασταθεί. Πρόκειται για την συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 11 και 13 του ερωτηματολογίου. **Προκύπτει λοιπόν ότι όσοι τον θεωρούν πολύ άδικο, υποστηρίζουν στη μεγάλη τους πλειονότητα την κατάργηση του φόρου.** Όσοι τον θεωρούν λίγο άδικο, το ήμισυ εξ αυτών προτιμά την αντικατάσταση και από το υπόλοιπο 50%, τα 2/3 αυτού την κατάργηση. **Η διατήρηση του φόρου είναι επιθυμητή σίγουρα από τους περισσότερους που τον θεωρούν αρκετά δίκαιο (18,2% του συνόλου), αλλά και από τις άλλες κατηγορίες, ακόμα και από κάποιους (λίγους) που τον θεωρούν άδικο** Έτσι, όσοι τάσσονται υπέρ της παραμονής του φόρου, ανέρχονται στο 29% .

Στην επόμενη τώρα σύγκριση της άποψης περί δικαιοσύνης στον εν λόγω φόρο με το φύλο των ερωτηθέντων, τα ληφθέντα αποτελέσματα είναι σχεδόν ίδια με αυτά που αναφέρθηκαν στο τέλος της υποενότητας 7.3. Οι γυναίκες που χαρακτηρίζουν λίγο ή πολύ άδικο τον φόρο ταυτίζονται σε γενικές γραμμές με εκείνες που θεωρούν ότι δεν περιέχει στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης. Παρατηρείται όμως το εξής: Τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες που θεωρούν ότι υπάρχουν στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης στον ΕΝΦΙΑ-ένα τουλάχιστον μεγάλο μέρος εξ αυτών-λαμβάνει πιο ουδέτερη στάση και στο θέμα της γενικότερης στάσης περί δικαιοσύνης, προτιμά την επιλογή «Ούτε δίκαιος, ούτε άδικος». **Ένα μέρος λοιπόν του δείγματος (από άνδρες και γυναίκες) που δεν διακρίνει εύκολα σημάδια δικαίου στον ΕΝΦΙΑ, εντούτοις αναγνωρίζει σημάδια κοινωνικής δικαιοσύνης σ αυτόν.**

Όσον αφορά γενικότερα σε τέτοιου είδους φορολογίες επί της ακίνητης περιουσίας, παρατηρούνται στις απαντήσεις που δόθηκαν, ομοιότητες όπως και στις απαντήσεις που αφορούν αποκλειστικά στον ΕΝΦΙΑ. Όσοι λοιπόν κατατάσσουν τους φόρους περιουσίας στις κατηγορίες από «λίγο» έως «απολύτως άδικους» ανέρχονται σε

ποσοστό 61,37% , πολύ κοντά στο 63,07% που θεωρεί τον ΕΝΦΙΑ «λίγο» έως «πολύ» άδικο. Άρα και οι διαφορές αυτών των ποσοστών από το 100 (όσοι έχουν θετική ή ουδέτερη στάση ως προς τους φόρους περιουσίας), είναι και αυτές πολύ μικρές

Αν αναφερθούμε τώρα στη σχέση που υπάρχει μεταξύ της γνώμης για το πόσο δίκαιο ή άδικο θεωρούνται οι φόροι περιουσίας και στο οικογενειακό εισόδημα των ερωτηθέντων, παρατηρείται το εξής: Για το εισοδηματικό κλιμάκιο μέχρι 30.000 ευρώ που αντιστοιχεί στο 65,9% (116 άτομα) του συνόλου των ερωτηθέντων, 76 εξ αυτών θεωρεί τον φόρο από λίγο έως πολύ άδικο, ενώ από τα 50 άτομα (28,4%) με οικογενειακό εισόδημα από 30.001 -50.000 ευρώ, οι 29 εξ αυτών (58%) τον κατατάσσουν στις ίδιες κατηγορίες. Οι υπόλοιποι αποτελούν το 5,5 % περίπου του δείγματος για την στάση των οποίων δεν μπορεί να εξαχθεί κάποιο ασφαλές συμπέρασμα. **Άρα όσο χαμηλότερο είναι το εισόδημα τόσο πιο αρνητική είναι η στάση των ατόμων του δείγματος έναντι των φόρων επί της περιουσίας. Για τα υψηλά εισοδήματα δεν μπορεί να βγει συμπέρασμα από τη στιγμή που το δείγμα είναι πολύ μικρό.**

Τέλος, όσον αφορά στη σχέση που υπάρχει μεταξύ του πόσο δίκαιος ή άδικος είναι ο ΕΝΦΙΑ και του πόσο δίκαιο ή άδικο μπορούν να θεωρηθούν εν γένει οι φόροι επί των ακινήτων σε σχέση πάντα με το φύλο των ερωτώμενων, δεν προκύπτει κάτι το διαφορετικό. (Συσχέτιση της 4 με την 21 σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα από τη συσχέτιση των ερωτήσεων 13 και 21.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α (ΠΙΝΑΚΕΣ)

Π1. Έσοδα Προϋπολογισμού (Μ. Βρετανία, Γαλλία, ΗΠΑ, Πορτογαλία, Ελλάδα)

Dataset: Details of Tax Revenue - United Kingdom		Government Total						
		Unit Pound Sterling, Millions						
		Year	1965	1970	1980	2000	2010	2019
Tax								
Total tax revenue		10.945	19.080	81.153	359.370	514.729	731.056	
4000 Taxes on property		1.591	2.378	9.774	41.134	61.768	90.553	
4100 Recurrent taxes on immovable property		1.228	1.827	8.665	30.552	50.028	69.247	
4110 Households		539	733	3.687	14.205	25.919	36.788	
4110 Households	Northern Ireland rates paid to CG	37	141	335	334	
	Council tax	0	13.991	25.438	36.208	
4200 Recurrent taxes on net wealth		0	0	0	0	0	0	
4300 Estate, inheritance and gift taxes		287	383	479	2.215	2.642	5.165	
4310 Estate and inheritance taxes		287	383	479	2.215	2.642	5.165	
4310 Estate and inheritance taxes	Equal pay on capital transfers	0	0	0	18	
4320 Gift taxes		0	0	0	0	0	0	
4400 Taxes on financial and capital transactions		76	124	630	8.367	9.098	15.962	
4400 Taxes on financial and capital transactions	Stamp duties	630	8.367	9.098	15.962	
4500 Nonrecurrent taxes		0	26	0	0	0	179	
4510 On net wealth		..	0	0	
4520 Other nonrecurrent taxes		..	26	179	
4600 Other recurrent taxes on property		0	18	0	0	0	0	

Data extracted on 19 May 2021 10:42 UTC (GMT) from OECD.Stat

Dataset: Details of Tax Revenue - France

Taxe	Government Total						
	Unit	1965	1970	1980	2000	2010	2019
	Year	Euro, Millions					
Total tax revenue		25 776	42 422	178 576	645 528	846 318	1 105 423
4000 Taxes on property		1 105	2 031	8 591	46 169	73 085	97 703
4100 Recurrent taxes on immovable property		506	1 187	5 358	29 439	50 061	60 607
4110 Households recurrent taxes on immovable property		198	964	4 454	22 265	38 952	45 270
4110 Households recurrent taxes on immovable property		0	526	2 306	8 366	15 254	13 929
4110 Households recurrent taxes on immovable property		0	215	1 034	8 460	14 403	19 936
4110 Households recurrent taxes on immovable property		0	65	534	3 103	5 699	7 027
4110 Households recurrent taxes on immovable property		0	0	0	2 099	2 472	3 147
4110 Households recurrent taxes on immovable property		0	135	506	172	919	968
4110 Households recurrent taxes on immovable property		0	0	0	53	61	56
4110 Households recurrent taxes on immovable property		0	0	0	68	75	1
4110 Households recurrent taxes on immovable property		0	23	74	-36	69	176
4120 Other than households recurrent taxes on immovable property		308	223	904	7 154	11 109	15 337
4120 Other than households recurrent taxes on immovable property		0	152	759	6 256	10 865	15 039
4120 Other than households recurrent taxes on immovable property		0	34	127	688	0	0
4120 Other than households recurrent taxes on immovable property		0	4	18	210	244	222
4120 Other than households recurrent taxes on immovable property		0	32	0	0	0	76
4120 Other than households recurrent taxes on immovable property		0	0	0	2 440	4 461	2 054
4120 Other than households recurrent taxes on immovable property		-	0	-	2 440	4 461	2 054
4120 Other than households recurrent taxes on immovable property		-	0	-	0	0	0
4200 Recurrent taxes on net wealth		145	304	1 010	6 907	7 738	15 252
4210 Individual recurrent taxes on net wealth		140	275	875	5 508	6 862	12 330
4220 Corporate recurrent taxes on net wealth		0	275	861	5 428	6 806	12 228
4300 Estate, inheritance and gift taxes		0	0	14	80	56	102
4310 Estate and inheritance taxes		5	29	135	1 399	876	2 922
4320 Gift taxes		447	538	2 224	7 383	10 825	19 790
4400 Taxes on financial and capital transactions		8	0	0	0	0	0
4500 Non-recurrent taxes on property		8	0	-	-	-	-
4510 Non-recurrent taxes on net wealth		8	0	-	-	-	-
4520 Non-recurrent taxes on property other than net wealth		0	0	-	-	-	-
4600 Other recurrent taxes on property except 4100 and 4200		0	1	0	0	0	0

Data extracted on 19 May 2021 10:26 UTC (GMT) from OECD.Stat

Dataset: Details of Tax Revenue - United States

Tax	Government Total										
	Unit US Dollar, Millions										
	Year	1965	1970	1980	1990	2000	2010	2017	2018	2019	
Total tax revenue	187,022	276,727	730,672	1,552,413	2,900,519	3,517,144	5,225,865	5,031,748	5,243,793		
4000 Taxes on property	26,529	39,163	77,913	182,408	299,546	473,422	850,533	817,679	834,078		
4100 Recurrent taxes on immovable property	22,918	34,055	68,499	161,533	254,669	438,588	545,837	581,999	581,433		
4110 Households	8,548	13,860	28,975		
4110 Households	8,548	13,860	28,975		
Other	0	0	0		
4120 Others	14,370	20,195	39,524		
4120 Others	14,370	20,195	39,524		
Other	0	0	0		
4200 Recurrent taxes on net wealth	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
4300 Estate, inheritance and gift taxes	3,447	4,641	8,425	15,755	35,640	19,699	28,476	28,512	24,726		
4310 Estate and inheritance taxes	3,080	4,085	8,149		
4310 Estate and inheritance taxes	2,427	3,208	6,181		
Other	663	877	1,968		
4320 Gift taxes	367	566	276		
4320 Gift taxes	289	437	209		
Other	78	119	87		
4400 Taxes on financial and capital transactions	184	487	989	2,148	4,389	7,460	16,524	17,123	17,593		
4400 Taxes on financial and capital transactions	15	86	0		
Other	149	381	989	2,148	4,389	7,460	16,524	17,123	17,593		
4500 Nonrecurrent taxes	0	0	0	0	0	0	250,000	0	0		
4510 On net wealth	250,000	0	0		
4600 Other recurrent taxes on property	0	0	0	2,972	4,848	7,675	9,696	10,045	10,324		

Data extracted on 19 May 2021 14:07 UTC (GMT) from OECD.Stat

Dataset: Details of Tax Revenue - Portugal

		Government Total						
		Unit Euro, Millions						
Tax		Year	1965	1970	1980	2000	2010	2019
Total tax revenue			99	204	1.798	39.888	54.708	73.984
4000 Taxes on property			5	8	26	1.468	1.935	2.932
4100 Recurrent taxes on immovable property			0	0	0	508	1.101	1.668
4100 Recurrent taxes on immovable property		Real estate tax	508	1.101	1.668
4200 Recurrent taxes on net wealth			0	0	0	0	0	0
4300 Estate, inheritance and gift taxes			2	3	4	103	2	0
4300 Estate, inheritance and gift taxes		Inheritance and gift taxes	2	3	4	103	2	0
4310 Estate and inheritance taxes			0
4320 Gift taxes			0
4400 Taxes on financial and capital transactions			2	5	21	857	832	1.264
4400 Taxes on financial and capital transactions		Real estate transfer tax	2	5	21	674	595	1.005
		Stamp duty on registrations and mortgages	0	0	0	34	34	83
		Stamp duty on the raising of capital	0	0	0	0	1	0
		Stamp duty on real estate transactions	0	0	0	150	202	177
4500 Nonrecurrent taxes			0	0	0	0	0	0
4600 Other recurrent taxes on property			0	0	0	0	0	0

Data extracted on 19 May 2021 11:23 UTC (GMT) from OECD.Stat

Dataset: Details of Tax Revenue - Greece

		Government Total									
		Unit Euro, Millions									
Tax	Year	1965	1970	1980	1990	2000	2010	2019			
Total tax revenue		116	222	1,475	11,472	47,211	72,414	72,558			
4000 Taxes on property		11	21	68	532	3,631	3,741	5,860			
4100 Recurrent taxes on immovable property		0	1	4	22	372	553	..			
4110 Households		0	0	3	22			
4120 Others		0	1	1	0			
4120 Others	Taxes on immovable property	0	1	0			
4200 Recurrent taxes on net wealth		0	0	0	0	714	1,272	..			
4300 Estate, inheritance and gift taxes		1	3	18	141	372	165	..			
4310 Estate and inheritance taxes		1	2	13	85			
4320 Gift taxes		0	1	4	55			
4400 Taxes on financial and capital transactions		10	17	44	368	2,035	1,146	..			
4400 Taxes on financial and capital transactions	Stamp and transaction taxes	10	15	41	368	2,035	1,146	..			
	Receipts from previous years	0	1	3	0	0	0	0			
4500 Nonrecurrent taxes		0	0	2	1	27	1	0			
4510 On net wealth		0	0	0	0			
4520 Other nonrecurrent taxes		0	0	2	1			
4600 Other recurrent taxes on property		0	0	0	0	111	604	..			

Data extracted on 19 May 2021 12:20 UTC (GMT) from OECD.Stat

Π2. Έσοδα Φόρου Περιουσίας ως Ποσοστό των Συνολικών Εσόδων

Revenue Statistics – OECD countries:		Level of government												
		Total												
		4000 Taxes on property												
Tax revenue		Tax revenue as % of total taxation												
Indicator	Year	1965	1970	1980	1990	2000	2010	2016	2017	2018	2019			
Country	Unit													
Australia	Percentage	11,5	11,0	7,8	9,0	8,8	9,4	10,8	10,0	9,5	..			
Austria	Percentage	4,0	3,7	2,9	2,7	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3		1,3	
Belgium	Percentage	3,7	15,0	3,1	3,8	4,7	7,2	8,0	7,9	7,8	8,1		8,1	
Canada	Percentage	14,3	12,8	9,1	10,0	9,5	12,3	12,1	11,9	11,6	11,6		11,6	
Chile	Percentage	6,2	7,0	4,1	5,1	5,4	5,2	5,4		5,4	
Colombia	Percentage	2,2	6,6	8,7	11,0	10,3	8,0	9,1		9,1	
Czech Republic	Percentage	1,4	1,3	1,4	1,4	1,3	1,2		1,2	
Denmark	Percentage	8,1	6,0	5,9	4,3	3,3	4,1	4,0	3,9	4,1	4,1		4,1	
Estonia	Percentage	1,2	1,0	0,8	0,7	0,7	0,6		0,6	
Finland	Percentage	4,0	2,2	1,9	2,4	2,4	2,7	3,2	3,6	3,4	3,4		3,4	
France	Percentage	4,3	4,8	4,8	6,3	7,2	8,7	9,4	9,5	9,0	8,9		8,9	
Germany	Percentage	5,8	4,9	3,3	3,4	2,3	2,3	2,8	2,7	2,7	2,8		2,8	
Greece	Percentage	9,7	9,3	4,6	4,6	7,7	5,2	8,1	8,0	7,7	8,1		8,1	
Hungary	Percentage	1,7	3,1	2,8	2,8	2,6	2,7		2,7	
Iceland	Percentage	4,0	4,5	6,3	8,4	7,9	7,0	34,2	5,5	5,5	5,9		5,9	
Ireland	Percentage	15,1	12,2	5,3	4,6	5,7	5,2	6,0	5,7	5,8	5,6		5,6	
Israel	Percentage	9,0	10,7	10,3	9,9	10,3	10,1		10,1	

Tax revenue		4000 Taxes on property												
Indicator		Tax revenue as % of total taxation												
Country	Unit	Year	1965	1970	1980	1990	2000	2010	2016	2017	2018	2019		
Italy	Percentage	I	7,2	6,0	3,7	2,3	4,6	4,8	6,5	6,1	6,1	5,8		
Japan	Percentage	I	8,1	7,6	8,2	9,4	10,5	9,7	8,3	8,2	8,1	..		
Korea	Percentage	I	8,0	11,8	12,4	11,3	11,6	11,7	11,6	11,4		
Lithuania	Percentage	I	1,5	1,3	1,1	1,0	1,0	1,0		
Latvia	Percentage	I	3,8	3,0	3,4	3,3	3,0	3,0		
Luxembourg	Percentage	I	6,2	6,7	5,7	8,4	10,7	7,0	9,3	9,7	9,7	9,7		
Mexico	Percentage	I	1,9	1,9	1,8	2,3	1,9	1,9	2,0	..		
Netherlands	Percentage	I	4,4	3,3	3,6	3,7	5,3	3,8	4,0	4,0	4,0	3,7		
New Zealand	Percentage	I	11,5	10,4	7,9	6,8	5,3	6,6	6,1	6,0	5,8	6,2		
Norway	Percentage	I	3,1	2,4	1,7	2,9	2,3	2,6	3,1	3,3	3,1	3,2		
Poland	Percentage	I	4,3	4,2	4,1	4,0	3,7	3,6		
Portugal	Percentage	I	5,0	4,0	1,4	2,7	3,7	3,5	3,8	4,0	4,0	4,0		
Slovak Republic	Percentage	I	1,8	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2		
Slovenia	Percentage	I	1,7	1,6	1,7	1,7	1,6	1,7		
Spain	Percentage	I	6,4	6,5	4,6	5,5	6,5	6,6	7,7	7,5	7,3	7,0		
Sweden	Percentage	I	1,8	1,5	0,9	3,5	3,4	2,4	2,4	2,2	2,2	2,2		
Switzerland	Percentage	I	9,9	9,9	8,3	8,9	9,6	7,6	7,3	7,5	7,3	7,3		
Turkey	Percentage	I	10,5	10,8	5,4	2,3	3,2	4,1	4,8	4,5	4,3	4,2		
United Kingdom	Percentage	I	14,5	12,5	12,0	8,2	11,4	12,0	12,5	12,6	12,5	12,4		
United States	Percentage	I	15,9	14,2	10,7	11,8	10,3	13,5	11,7	16,3	12,3	12,1		
OECD - Average	Percentage	I	7,9	7,6	5,3	5,6	5,5	5,5	6,6	5,9	5,6	..		

Data extracted on 19 May 2021 13:13 UTC (GMT) from OECD.Stat

Π3. Έσοδα Φόρου Περιουσίας ως Ποσοστό του ΑΕΠ

Revenue Statistics - OECD countries:	Level of government											
	Total											
	Tax revenue as % of GDP											
Indicator	1965	1970	1980	1990	2000	2010	2016	2017	2018	2019		
Country	Year	Unit										
Australia	1	Percentage	2,4	2,3	2,0	2,5	2,7	2,4	3,0	2,9	2,7	..
Austria	1	Percentage	1,3	1,3	1,1	1,1	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Belgium	1	Percentage	1,2	5,0	1,3	1,6	2,1	3,1	3,5	3,5	3,4	3,5
Canada	1	Percentage	3,6	3,8	2,8	3,5	3,3	3,8	4,0	3,9	3,9	3,9
Chile	1	Percentage	1,0	1,3	0,8	1,0	1,1	1,1	1,1
Colombia	1	Percentage	0,2	1,0	1,6	2,1	2,0	1,5	1,8
Czech Republic	1	Percentage	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4
Denmark	1	Percentage	2,4	2,2	2,4	1,9	1,6	1,8	1,8	1,8	1,8	1,9
Estonia	1	Percentage	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
Finland	1	Percentage	1,2	0,7	0,7	1,1	1,1	1,1	1,4	1,5	1,4	1,4
France	1	Percentage	1,4	1,6	1,9	2,6	3,1	3,7	4,3	4,4	4,1	4,0
Germany	1	Percentage	1,8	1,6	1,2	1,2	0,8	0,8	1,1	1,0	1,1	1,1
Greece	1	Percentage	1,7	1,8	1,0	1,2	2,6	1,7	3,1	3,1	3,0	3,1
Hungary	1	Percentage	0,7	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0
Iceland	1	Percentage	1,0	1,2	1,8	2,6	2,8	2,3	17,4	2,1	2,0	2,1
Ireland	1	Percentage	3,7	3,4	1,6	1,5	1,8	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3
Israel	1	Percentage	3,1	3,3	3,2	3,2	3,2	3,1

<u>Level of government</u>		Total	4000 Taxes on property										
Tax revenue		Indicator	Tax revenue as % of GDP										
Country	Unit	Year	1965	1970	1980	1990	2000	2010	2016	2017	2018	2019	
Italy	Percentage	↓	1,8	1,5	1,1	0,8	1,9	2,0	2,8	2,5	2,5	2,4	
Japan	Percentage	↓	1,4	1,4	2,0	2,7	2,7	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	
Korea	Percentage	↓	1,3	2,2	2,6	2,5	2,9	3,0	3,1	3,1	
Latvia	Percentage	↓	1,1	0,9	1,1	1,0	0,9	0,9	
Lithuania	Percentage	↓	0,5	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	
Luxembourg	Percentage	↓	1,6	1,5	1,9	2,8	3,9	2,6	3,4	3,6	3,9	3,8	
Mexico	Percentage	↓	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	..	
Netherlands	Percentage	↓	1,3	1,1	1,4	1,5	1,9	1,4	1,5	1,6	1,6	1,5	
New Zealand	Percentage	↓	2,8	2,8	2,5	2,5	1,7	2,0	1,9	1,9	1,9	2,0	
Norway	Percentage	↓	0,9	0,8	0,7	1,2	1,0	1,1	1,2	1,3	1,2	1,3	
Poland	Percentage	↓	1,4	1,3	1,4	1,4	1,3	1,3	
Portugal	Percentage	↓	0,8	0,7	0,3	0,7	1,1	1,1	1,3	1,4	1,4	1,4	
Slovak Republic	Percentage	↓	0,6	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	
Slovenia	Percentage	↓	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	
Spain	Percentage	↓	0,9	1,0	1,0	1,7	2,1	2,1	2,6	2,5	2,5	2,4	
Sweden	Percentage	↓	0,6	0,5	0,4	1,7	1,7	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	
Switzerland	Percentage	↓	1,6	1,8	1,9	2,1	2,7	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1	
Turkey	Percentage	↓	1,1	1,0	0,7	0,3	0,7	1,0	1,2	1,1	1,0	1,0	
United Kingdom	Percentage	↓	4,4	4,4	4,0	2,7	3,8	3,9	4,1	4,1	4,1	4,1	
United States	Percentage	↓	3,7	3,6	2,7	3,1	2,9	3,2	3,0	4,4	3,0	3,0	

Data extracted on 19 May 2021 12:54 UTC (GMT) from OECD.Stat

Π4. Σχέση εσόδων τοπικής αυτοδιοίκησης προς σύνολο εσόδων

Revenue - United Kingdom

Government	Local government	
Unit	Pound Sterling,	
Year	2018	2019
Tax		
4100 Recurrent taxes on immovable property	35.348	37.417
4000 Taxes on property	35.650	37.596
Total tax revenue	35.650	37.596

90.553

Revenue - France

Government	Local government	
Unit	Euro, Millions	
Year	2018	2019
Taxe		
Total tax revenue	146.818	148.179
4000 Taxes on property	74.744	74.046
4100 Recurrent taxes on immovable property	59.518	57.336

97.703

Revenue - Portugal

Government	Local government	
Unit	Euro, Millions	
Year	2018	2019
Tax		
Total tax revenue	5.137	5.313
4000 Taxes on property	2.485	2.529
4100 Recurrent taxes on immovable property	1.501	1.516

2.932

Revenue - United States

Government	Local government	
Unit	US Dollar, Millions	
Year	2018	2019
Tax		
Total tax revenue	765.668	790.993
4000 Taxes on property	559.829	579.392
4100 Recurrent taxes on immovable property	547.082	566.232

Revenue - United States

Government	State/Regional	
Unit	US Dollar, Millions	
Year	2018	2019
Tax		
Total tax revenue	1.036.758	1.089.912
4000 Taxes on property	34.978	35.488
4100 Recurrent taxes on immovable property	14.917	15.201

634.076

Revenue - Greece

Government	Local government	
Unit	Euro, Millions	
Year	2018	2019
Tax		
Total tax revenue	1.706	1.741
4000 Taxes on property	1.596	1.624
4100 Recurrent taxes on immovable property	602	..

5.860

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Εντός των πινάκων έχει επισημανθεί το σύνολο των περιουσιακών φόρων στις συγκεκριμένες χώρες σε τοπικό επίπεδο. Ειδικά για τις Η.Π.Α, λόγω του ότι αποτελεί ομόσπονδο κράτος, υπάρχουν δυο πίνακες. Ο πρώτος δείχνει τα έσοδα σε τοπικό επίπεδο, ενώ ο δεύτερος σε επίπεδο πολιτείας. Τα ποσά στα δεξιά των πινάκων αποτελούν το σύνολο των εισπράξεων για το 2019 σε εθνικό νόμισμα σε ολόκληρη τη χώρα. Αν το ποσό που αναφέρεται εντός του πίνακα διαιρεθεί με το ποσό δεξιά, εξάγεται το ποσοστό που αντιστοιχεί στα τοπικά έσοδα και το οποίο αναγράφεται στη τελευταία στήλη του πίνακα 3.3 του τρίτου κεφαλαίου. (Για τις ΗΠΑ πρέπει πρώτα να προστεθούν τα δύο ποσά). (Πηγή: Ο.Ο.Σ.Α-Στατιστικά).

Revenue - Japan

Government	Local government		Government	Total	
Unit	Yen, Billions		Unit	Yen, Billions	
Year	2018	2019	Year	2018	2019
Tax			Tax		
Total tax revenue	40.751	40.971	Total tax revenue	175.564	107.393
4000 Taxes on property	10.789	11.023	4000 Taxes on property	14.196	14.304
4100 Recurrent taxes on immovable property	10.386	10.604	4100 Recurrent taxes on immovable property	10.386	10.604

Revenue - Italy

Government	Local government		Government	Total	
Unit	Euro, Millions		Unit	Euro, Millions	
Year	2018	2019	Year	2018	2019
Tax			Tax		
Total tax revenue	86.311	86.287	Total tax revenue	739.519	758.793
4000 Taxes on property	19.186	18.403	4000 Taxes on property	44.933	43.776
4100 Recurrent taxes on immovable property	18.140	17.986	4100 Recurrent taxes on immovable property	21.955	21.848

Revenue - Turkey

Government	Local government	
Unit	Turkish Lira, Millions	
Year	2018	2019
Tax		
Total tax revenue	86.520	91.670
4000 Taxes on property	12.466	13.438
4100 Recurrent taxes on immovable property	8.703	9.681

Revenue - Turkey

Government	Total	
Unit	Turkish Lira, Millions	
Year	2018	2019
Tax		
Total tax revenue	901.485	997.044
4000 Taxes on property	38.941	41.709
4100 Recurrent taxes on immovable property	8.703	9.681

Revenue - Finland

Government	Local government	
Unit	Euro, Millions	
Year	2018	2019
Tax		
Total tax revenue	22.464	23.166
4000 Taxes on property	1.813	1.871
4100 Recurrent taxes on immovable property	1.813	1.871

Revenue - Finland

Government	Total	
Unit	Euro, Millions	
Year	2018	2019
Tax		
Total tax revenue	99.025	101.489
4000 Taxes on property	3.349	3.476
4100 Recurrent taxes on immovable property	1.813	1.871

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι πίνακες στην αριστερή πλευρά εμφανίζουν τα έσοδα των φόρων περιουσίας σε **Ιαπωνία, Ιταλία, Τουρκία και Φινλανδία** σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης (κωδικός 4000 στο κίτρινο πλαίσιο) για το 2019. Δεξιά στα αντίστοιχα πεδία εμφανίζεται το σύνολο των φόρων περιουσίας πανεθνικά. Το αποτέλεσμα της διαίρεσης του ποσού του πρώτου πίνακα με το αντίστοιχο του δεύτερου, δείχνει το μερίδιο των φόρων περιουσίας που διαχειρίζονται οι τοπικές κοινωνίες και αναγράφεται στον πίνακα 3.3 του τρίτου κεφαλαίου. (Πηγή: Ο.Ο.Σ.Α Στατιστικά).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β (ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ)

Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο απευθύνεται σε υπαλλήλους της ΑΑΔΕ και σχετίζεται με έρευνα πεδίου για την μελέτη του ΕΝΦΙΑ στα πλαίσια εκπόνησης σχετικής εργασίας μεταπτυχιακού προγράμματος του πανεπιστημίου Δυτ. Αττικής. παρακαλείσθε να το συμπληρώσετε εφόσον διαθέτετε έστω και ένα μόνο περιουσιακό στοιχείο. Η συμπλήρωση του είναι ανώνυμη για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

1. Παρακαλώ δηλώστε πόσα πράγματα θεωρείτε ότι γνωρίζετε για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α.
 Τίποτα Πολύ λίγα Αρκετά Πάρα πολλά Όλα
2. Γνωρίζετε σε γενικές γραμμές, τι είναι ο συμπληρωματικός φόρος του ΕΝΦΙΑ;
 Ναι Όχι
3. Θεωρείτε ότι με τον ΕΝΦΙΑ το Ελληνικό Δημόσιο εισπράττει τα ποσά που επιθυμεί;
 Ναι Όχι
4. Γενικότερα τους φόρους επί της ακίνητης περιουσίας πως τους θεωρείτε;
 Απολύτως άδικους
 Πολύ άδικους
 Λίγο άδικους
 Ούτε δίκαιους ,ούτε άδικους
 Λίγο δίκαιους
 Πολύ δίκαιους
 Απολύτως δίκαιους
5. Γνωρίζετε αν στον ΕΝΦΙΑ υπάρχουν απαλλαγές ή ελαφρύνσεις;
 Ναι γνωρίζω Όχι δεν γνωρίζω
6. Πόσο αποτελεσματικός φόρος θεωρείται ότι είναι;
 Αναποτελεσματικός
 Λίγο αποτελεσματικός
 Μέτρια αποτελεσματικός
 Πολύ αποτελεσματικός
 Εντελώς αποτελεσματικός
7. Θεωρείτε ότι ο ΕΝΦΙΑ έχει μειονεκτήματα;
 Ναι Όχι

8. Αν απαντήσατε καταφατικά στην ερώτηση 7, ποια είναι; (αναφέρατε επιγραμματικά)

.....
.....
.....

Θεωρείτε ότι ο ΕΝΦΙΑ έχει πλεονεκτήματα;

- Ναι Όχι

9. Αν απαντήσατε καταφατικά στην ερώτηση 9, ποια είναι; (αναφέρατε επιγραμματικά)

.....
.....
.....

Θεωρείτε ότι πρέπει να παραμείνει, να καταργηθεί ή να αντικατασταθεί από άλλο φόρο;

- Να παραμείνει Να καταργηθεί Να αντικατασταθεί

10. Θεωρείτε ότι ορθώς εισπράττεται από την Κεντρική Κυβέρνηση ή θα ήταν πιο σωστό να εισπράττεται από τους Δήμους;

- Ορθώς εισπράττεται από την Κεντρική Κυβέρνηση
 Θα ήταν πιο σωστό να εισπράττεται από τους Δήμους

11. Ποια είναι η γνώμη σας για τον ΕΝΦΙΑ;

- Πολύ άδικος
 Λίγο άδικος
 Ούτε δίκαιος ,ούτε άδικος
 Αρκετά δίκαιος
 Πολύ δίκαιος

12. Θεωρείτε ότι περιέχει στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης;

- Ναι Όχι

13. Σε τι ύψος ανέρχεται η αξία της ακίνητης περιουσίας σας; (μόνο η δική σας)

- Μέχρι 100.000€
- Από 100.001 έως 300.000€
- Από 300.001 έως 500.000€
- Από 500.001 έως 1.000.000€
- Πάνω από 1.000.000€

14. Ποιο το ύψος του **συνολικού** οικογενειακού σας εισοδήματος;

- Μέχρι 30.000€
- Από 30.001 έως 50.000€
- Από 50.001 έως 100.000€
- Από 100.001 έως 200.000€
- Πάνω από 200.000€

15. Πόσα έτη υπηρεσίας έχετε;

- Μέχρι 5
- Από 6-10
- Από 11-25
- Πάνω από 25

16. Ποιο είναι το επίπεδο σπουδών σας;

- Απόφοιτος Γυμνασίου ή Λυκείου
- Απόφοιτος ΤΕΙ
- Απόφοιτος ΑΕΙ
- Κάτοχος μεταπτυχιακού / διδακτορικού

17. Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

- Άγαμος
- Έγγαμος
- Διαζευγμένος/η
- Χήρος/α

18. Σε ποια από τις ακόλουθες ηλικιακές ομάδες ανήκετε;

- Μέχρι 25
- Από 25-35
- Από 36-50
- Άνω των 50

19. Σημειώστε το φύλο σας.

- Άρρεν
- Θήλυ

Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας και τη βοήθειά σας στην έρευνα μου!

Παναγιώτης Βουκελάτος (ΙΖ ΔΟΥ Αθηνών)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων-Γενική Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης:
Στατιστικά ΕΝΦΙΑ 2020-28/9/2020
- Απόφαση Α 1008/25-1-2021 (ΑΑΔΕ)
- Απόφαση Α 1106/14-5-2021 (ΑΑΔΕ)
- Βλαχοπούλου Βασιλική-Μαρία, Μπάστας Ιωάννης, Πτυχιακή εργασία στο Τ.Ε.Ι Δυτικής Ελλάδας με τίτλο: «Φορολογία ακινήτων» (2015) (μέσω διαδικτύου-διαθέσιμη στο Ιδρυματικό Καταθετήριο Αθηνά του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας).
- Δράκος Γ. «Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική»,(1986) Εκδόσεις Σταμούλης, Πειραιάς
- Ν 1249/1982, ΦΕΚ 43/Α/5-4-82, «Διαρρυθμίσεις στην άμεση και έμμεση φορολογία, μισθολογικά θέματα και άλλες διατάξεις»
- Ν 2238/1994 ΦΕΚ 151/Α/16-9-94, «Κύρωση του κώδικα φορολογίας εισοδήματος»
- Ν 4174/2013 ΦΕΚ 170Α «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις», άρθρο 32
- Ν 4223/2013 ΦΕΚ 287Α:«Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων και άλλες διατάξεις
- Ν 4701/30-6-2020 ΦΕΚ 128Α: «Πλαίσιο χορήγησης μικροχρηματοδοτήσεων, ρυθμίσεις χρηματοπιστωτικού τομέα και άλλες διατάξεις».
- Ν 4549/14-6-2018 ΦΕΚ 105Α: «Διατάξεις για την Ολοκλήρωση της Συμφωνίας Δημοσιονομικών Στόχων και Διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων-Μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής 2019-2022 και λοιπές διατάξεις».
- Ν 4474/7-6-2017 ΦΕΚ 80Α:«Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2015/2376 και άλλες διατάξεις».
- Ν 4621/31-7-2019 ΦΕΚ 128Α: Μείωση ΕΝΦΙΑ και βελτιώσεις στη ρύθμιση οφειλών προς τη φορολογική Διοίκηση του ν 4611/19 (Α73) και άλλες διατάξεις.
- Παπαηλίας Θ, «Παραδόσεις Πολιτικής Οικονομίας-Μακροοικονομική» (2018) , εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.
- Περιοδικό «Ιστορία Εικονογραφημένη», τεύχος 51 Σεπτέμβριος 1972, άρθρο του Gabriel Ardant με τίτλο «Η ιστορία της φορολογίας»
- Πολυγραφημένη απόφαση ΠΟΛ 1008/10-1-2018 της Α.Α.Δ.Ε με τίτλο: «Διοικητική κωδικοποίηση των διατάξεων του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α) (άρθρο 1, παράγραφος 5).
- Πολυγραφημένη απόφαση ΠΟΛ 1118/13-8-2008 του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών με τίτλο: «Καθορισμός συντελεστών προσδιορισμού αξίας ανά είδος ακινήτου ή κτηρίου για τον υπολογισμό του Ενιαίου Τέλους Ακινήτου φυσικών προσώπων»

- Τενεκετζή Αικ (2012), Διπλωματική εργασία με θέμα: «Φορολογία στην κατοχή Ακίνητης Περιουσίας» στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Μάρτιος 2012 (μέσω διαδικτύου)
- Χατζηδήμα,Σ, Παραδόσεις μαθήματος «Φορολογική Πολιτική» στα πλαίσια του Π.Μ.Σ του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, περίοδος 2019-2020.
- Bird R, Slack E Taxing land and property in emerging economies: Raising Revenue...and More?-article (August 2006)
- Dimopoulos Thomas 2015 «Overview of property taxation systems»(Download from Hephaestus Repository, Neapolis University Institutional repository-Cyprus) Conference Papers (<http://hephaestus.nup.ac.cy>)
- Grover R, Walacik M (2019),Property Valuation and Taxation for Fiscal Sustainability-Lessons for Poland, Real Estate Management and Valuation, vol 27, no.1,pp.35-48
- Lenka Maličká The role of immovable property taxes in the EU countries-taxes on land, buildings and other structure in sub-national tax revenues under the conditions of tax decentralization (November 2017-via internet).
- O.E.C.D Statistics (via internet)
- Sipos Ciprian «A comparative analysis of property taxation within European Union» (2015) in international journal VALLIS AUREA-Croatia June 2015.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- <https://www.pwc.com/gr/en/publications/Greek%20real%20estate%20taxation.summary.May2018.pdf>
- <https://www.iefimerida.gr/oikonomia/htypima-toy-enfia-stin-agora-akiniton>
- <https://www.iaao.org/> Paper of IAAO Conference on Assessment Administration, Boston 1-9-2004, του Richard Henry Carlson, δημοσιευμένο στο «Fair and Equitable» τον Φεβρουάριο του 2005
- <http://www.fao.org/3/y4313e/y4313e05.htm>
- <https://taxfoundation.org/compare-property-taxes-in-europe-2019/>
- https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/economic-analysis-taxation/data-taxation_en
- <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/revenue-statistics-highlights-brochure.pdf>
- <https://www.expatica.com/uk/finance/taxes/a-complete-guide-to-the-uk-tax-system-758254/>
(updated 11-6-2021)
- <https://www.gov.uk/council-tax/who-has-to-pay>
- <https://www.expatica.com/fr/finance/taxes/a-guide-to-taxes-in-france-101156/> written by Valentine Sergon (updated 15-2-2021)
- <https://www.expatica.com/pt/finance/taxes/guide-to-taxes-in-portugal-105742/#property>
Written by Stephen Maunder (updated 9-6-2021)

<https://eu.usatoday.com/story/money/2020/03/03/states-with-the-highest-and-lowest-property-taxes/111375916/> (Άρθρο των Samuel Stebbins και Michael B. Sauter για την 24/7 Wall Street, συνεργάτη της USA TODAY

<https://wallethub.com/edu/states-with-the-highest-and-lowest-property-taxes/11585> (του John S Kiernan , Managing Editor(23-2-2021)

<https://archaeologynewsnetwork.blogspot.com/2012/12/alexander-great-very-competent-expert.html> (Δημοσιεύμενο την 1/12/2012 υπό τον τίτλο «Alexander the Great: A very competent expert in Finances» που ως πηγή του συγκεκριμένου ιστότοπου ήταν το ΑΠΕ-ΜΠΕ via Archaialogia 30-11-2012

<https://www.unrv.com/economy/roman-taxes.php>

<https://www.theatlantic.com/business/archive/2016/08/the-feudal-history-of-property-tax-in-america/497099/> Άρθρο της Alana Semuels, πρώην συγγραφέας της ιστοσελίδας «The Atlantic»

www.minfin.gr

<http://www.fao.org/3/y4313e/y4313e05.htm> «What is property tax»